

Siyasi karar alma sürecinde cinsiyet eşitliğinin artırılması İyi Uygulamalar

Bu rapor Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü (EIGE) tarafından talep edilmiş olup Barbara Limanowska, Indre Mackeviciute, Maurizio Mosca ve Therese Murphy'nin de katkılarıyla OSB Consulting GmbH tarafından hazırlanmıştır.

Raporun, Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsünün görüş veya tutumunu yansıttığı öne sürülemez. İşbu yayında geçen bilgilerin kullanılması ile ilgili olarak herhangi bir şahıs tarafından herhangi bir yükümlülük kabul edilmemektedir. Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü veya Enstitü adına hareket eden hiçbir şahıs, işbu yayında geçen bilgilerin kullanımından sorumlu tutulamaz.

Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü (EIGE), Avrupa Birliğinin özerk bir kurumu olarak cinsiyet eşitliğine katkıda bulunmak ve cinsiyet eşitliğinin daha fazla teşvik edilmesini sağlamak amacıyla kurulmuş olup buna toplumsal cinsiyetin tüm AB politikalarında ve buna bağlı ulusal politikalarda anaakımlaştırılması, cinsiyete dayalı ayrımcılıkla mücadele ve AB vatandaşlarının cinsiyet eşitliğine ilişkin farkındalıklarının artırılması da dahildir. Detaylı bilgilere EIGE'nin internet sitesi (<http://www.eige.europa.eu>) üzerinden ulaşılabilir.

Europe Direct, Avrupa Birliği ile ilgili sorularınıza cevap almanıza yardımcı olan bir hizmettir.

Ücretsiz telefon hattı (*): 00 800 6 7 8 9 10 11

(* Verilen bilgiler ve aramaların büyük bir kısmı ücretsizdir (bununla birlikte bazı operatörler, telefon kulübeleri veya oteller ücret talebinde bulunabilir).

Lüksemburg Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi, 2016

Basılı Nüsha
PDF

ISBN 978-92-9218-664-7
ISBN 978-92-9218-665-4

doi:10.2839/327663 MH-04-15-104-EN-C
doi:10.2839/674468 MH-04-15-104-EN-N

© Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü, 2016
Kaynağın beyan edilmesi halinde çoğaltılmasına izin verilir.

Gedimino pr. 16

LT-01103 Vilnius

LİTVANYA

Tel. +370 52157444

E-posta: eige.sec@eige.europa.eu

<http://eige.europa.eu>

<http://www.twitter.com/eurogender>

<http://www.facebook.com/eige.europa.eu>

<http://www.youtube.com/eurogender>

Lüksemburg'da basılmıştır.

Siyasi karar alma sürecinde cinsiyet eşitliğinin artırılması İyi Uygulamalar

İçindekiler

Giriş.....	4
1. Arka plan: Siyasi karar alma sürecinde kadın	6
2. Yöntem: İyi uygulamaların haritalandırılması ve değerlendirilmesi.....	10
3. Kadının siyasetteki ilerleyişi: Seçilen iyi uygulama örneklerinden elde edilen kanıtlar	14
3.1. Yetkinliğin geliştirilmesi	15
3.2. Farkındalık artırma	16
3.3. Savunma çalışmaları ve cinsiyet dengesine ilişkin siyasi araçlar	17
4. Siyasette cinsiyet dengesinin teşvik edilmesi — Geleceğe giden yol.....	20
5. Sonuçlar	24
EK I	
Değerlendirme kriterleri	26
EK II	
Seçilen iyi uygulama örnekleri	32

Giriş

Giriş

EIGE'nin, toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılmasına ilişkin çalışmaları çerçevesinde, OSB Consulting GmbH ve Queen's University Belfast konsorsiyumu tarafından yetki sahibi kadınlar ve karar alma sürecinde yer alan kadınlara ilişkin bir çalışma yapılmıştır.

Bu projenin amacı, siyasi karar alma sürecinde yer alan kadınlar ile ilgili iyi uygulamaların değerlendirilmesi ve belirlenmesi için bir dizi kriterin yanısıra kapsamlı bir yöntemin geliştirilmesidir.

EIGE'nin yaklaşımı; iyi uygulamaların, toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılması için temel bir araç olarak belirlenmesi ve değerlendirilmesine ve cinsiyet eşitliğinin Avrupa Birliği Genelinde teşvik edilmesine dayanmaktadır.

Bu yayında adı geçen iyi uygulama örnekleri uzmanlar ve paydaşlar tarafından belirlenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu süreç, EIGE'nin iyi uygulamalar yaklaşımına uygun şekilde yürütülmüştür. Kadınların siyasete katılımını artırma potansiyeli bulunan otuz iyi uygulama örneği sunulmuş ve katılımcılar arasında görüşülmüştür.

Kadınların ileri düzeye taşınması için alınan hukuki ve diğer tedbirler açısından ülkeler arasında büyük farklar bulunmakta olup bu durum, farklı ülkelerde farklı cinsiyet politikası gelenekleri bulunduğunun göstergesidir. Bu sebeple de, cinsiyet dengesini iyileştirmek ve kadınların siyasi karar alma

sürecine katılımını artırmak için 'en iyi yöntem' kavramı bulunmamaktadır. Burada amaç, yalnızca iyi uygulama örneklerini taklit etmek değil, bu örnekleri farklı bağlamlara adapte edilmek üzere bir ilham kaynağı olarak kullanmaktır. Deneyimlerin paylaşılması ve etkin girişimlerin vurgulanması yaratıcı düşüncüyü kolaylaştırır; yeni fikirlerin geliştirilmesi, başkalarını da eylemde bulunmaya teşvik edebilir.

Raporun Birinci Bölümünde, siyasi karar alma sürecinde yer alan kadınlar konusunda Avrupa Birliğindeki mevcut duruma ilişkin kısa bir giriş sunulmaktadır. Bir sonraki bölüm iyi uygulama örneklerinin haritalandırılması ve seçilmesi için kullanılan yöntemi açıklarken Üçüncü Bölüm çalışmadan elde edilen ana çıktıları sunmakta ve bu örneklerden elde edilen bulguları vurgulamaktadır. Dördüncü Bölüm, siyasette cinsiyet dengesinin daha fazla teşvik edilmesi için atılabilecek adımlara odaklanmaktadır. Son bölüm, istişare toplantısında yapılan tartışma ile ilgili kilit sonuçları sunmaktadır.

İyi uygulama örnekleri, Pekin Eylem Platformu beyanına yer alan taahhütlerini yerine getirmek konusunda Üye Ülke hükümetlerine destek olabilir:

Kadınların güçlendirilmesinin ve karar alma süreçlerine katılım ve yetkiye erişim de dahil olmak üzere toplumun tüm alanlarına eşitlik temeline göre katılmalarının eşitlik, kalkınma ve barışın sağlanması için temel bir koşul olduğuna inanmaktayız (1).

1 Dördüncü Dünya Kadın Konferansı — Pekin Deklarasyonu, 1995: <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/declar.htm>

1. Arka plan: Siyasi karar alma sürecinde kadın

1. Arka plan: Siyasi karar alma sürecinde kadın

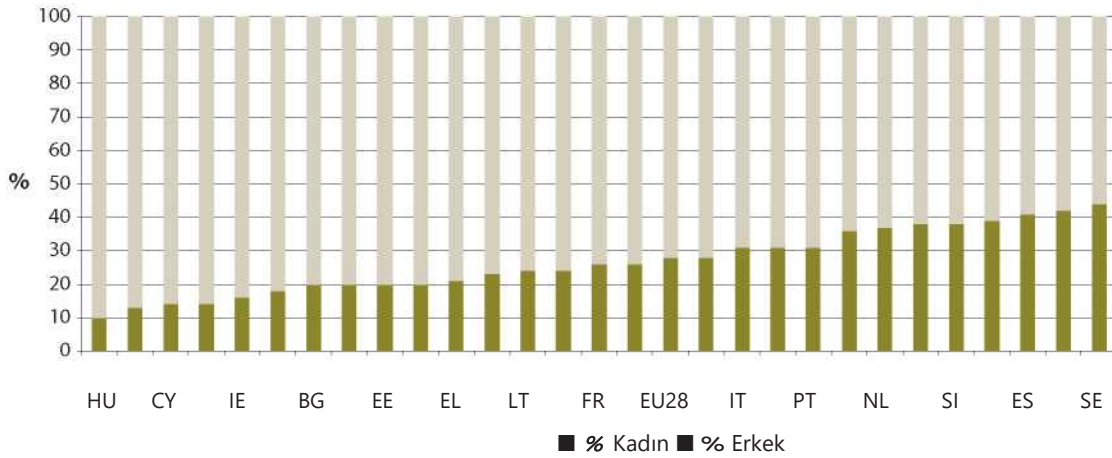
Kadınlar, Avrupa Birliği nüfusunun %51.2'sini oluştursa da erkeklerle aynı düzeyde siyasi, ekonomik ve sosyal yetki kaynağına sahip değildir. Siyasi karar alma sürecinde kadınlar, yetersiz bir şekilde temsil edilmeye devam etmektedir. Son 10 yıl içerisinde, AB Üye Ülkelerin ulusal parlamentolarındaki kadın oranı hafif bir artış göstererek (%6) 2014 yılında %28'e ulaşmıştır. 2009 yılında sekiz (%29) Üye Ülkenin parlamentosunda %30 oranında kadın var iken, 2014 itibariyle yalnızca üç üye ülkede artış gözlemlenmiş ve 11 (%39) Üye Ülkenin parlamentosunda bu oran görülmüştür. Bununla birlikte 2014 yılında altı Üye Ülkenin (IE, CY, LV, HU, MT, RO) parlamentosunda %20'den az kadın katılımcı bulunmaktadır (Şekil 1).

Kadınların, Üye Ülkelerin siyasi karar alma süreçlerine katılımında görülen artış ya gönüllü ya da yasamaya dayalı özel tedbirler ile desteklenmiştir. Kadın parlamenterlerin kritik çoğunluğu (%30) veya daha büyük bir yüzdeyi kapsadığı 11 Üye Ülke arasından beşi (BE, ES, IT, PT, SI) adaylar için cinsiyet

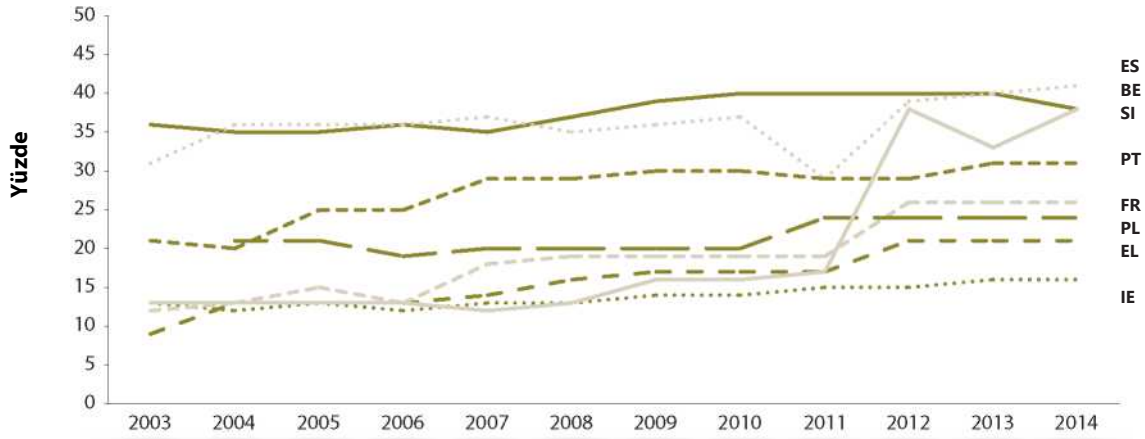
kotası kanunu (ulusal düzeyde) çıkarmış olup, geriye kalan ülkelerde ise siyasi partiler tarafından gönüllülük esasına dayalı kota tedbirleri kullanılmaktadır. Bu ülkeler (DK, DE, NL, AT, FI, SE), cinsiyet eşitliği konularına karşı hassas olan siyasi bir kültürün etkisi altındadır.

Parlamentodaki cinsiyet oranının iyileştirilmesi konusunda gönüllü tedbirlerin yetersiz kaldığı hallerde gözler, yasal cinsiyet kotaları gibi özel tedbirlerin alınmasına çevrilmiştir. 2014 itibariyle AB Üye Ülkelerinden sekizi, ulusal seçimlere yönelik bir kota mevzuatı kabul etmiştir. Slovenya örneğinde de görüldüğü üzere bu tür kotaların yürürlüğe konması, kadınların siyasi karar alma sürecindeki payı üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir (bakınız Şekil 2). Aday cinsiyet kotası kanununun uygulanması sonrasında Portekiz, Fransa, Polonya ve Yunanistan'da kadınların parlamentoya katılımlarında kısmen az olsa da fark edilebilir düzeyde artış görülmüştür. 2012 yılında İrlanda'da yasalaştırılan kota hükümlerinin halen uygulanmaya konması beklenmektedir.

Şekil 1: Üye Ülkelerin Ulusal Parlamentolarındaki Kadın ve Erkek Yüzdeleri, 2014

Kaynak: Avrupa Komisyonu, Adalet Genel Müdürlüğü. Karar alma sürecinde yer alan kadın ve erkeklerle ilişkin veriler.

Şekil 2: Yasal kota uygulayan ülkelerdeki ulusal/federal parlamentolarda görev alan kadın oranı, 2003-2014

Kaynak: Avrupa Komisyonu , Adalet Genel Müdürlüğü. Karar alma sürecinde yer alan kadın ve erkeklere ilişkin veriler.

Seçim sistemi kuralları, kadınların katılımına yardımcı olabileceği gibi kadın katılımını engeller nitelikte de olabilir. Üye Ülkelerin büyük bir kısmı listeli seçim sistemlerini uygulamaktadır. 'Açık liste' sistemlerinin (parlamentodaki koltukların partilerin aldıkları oy oranına göre tahsis edilmesi ve koltuğu kimin dolduracağını belirlemek için bireysel oylama yapılması) kadın adaylar açısından yararlı olup olmadığına ilişkin halihazırda devam eden bir tartışma olup bu noktada konu ile ilgili kanıtlar halen karmaşık haldedir. Diğer örneklerde, seçim sisteminin kendisi, oy pusulası üzerinde kadın ve erkek adayların birbiri ardına verilmesini zorlaştırabilir. Örneğin Malta ve İrlanda'da tek tercihli oylama kullanılırken Birleşik Krallık'ta çoğunluk sistemi kullanılmaktadır. Yine de genellikle kadınların siyasi fırsatlarını şekillendiren hususlar; siyasi kültürün etkileşimi, seçim sisteminin kuralları ve daha fazla sayıda kadının seçim adayları arasında bulunmasına yönelik tedbirlerin (gönüllü veya yasal olarak zorunlu) bulunması veya bulunmaması durumudur.

Kadınların hükümet pozisyonlarındaki payı da %27'lik bir oranla eşitsizliğini korumaktadır. Siyasi hayatın erkek dominant mahiyeti, kadınların Avrupa genelinde parti liderliği konumunda bulunmamasıyla açıklanmaktadır. Buna göre 28 ülkedeki 134 parti liderinin yalnızca 19'u (%13) kadın olup 15 Üye Ülkede de parti liderliği açısından yalnızca erkek profili olduğu gözlemlenmektedir. Kadınlar başkan yardımcılığı görevini almak konusunda daha başarılı (%33) olsa da bu tür bir rol, her zaman için, gelecekte parti liderliğine dair bir hazırlık niteliğinde değildir.

Bu sebeple de kadınların siyasi karar alma sürecine katılımına ilişkin bu soyut engel geçerliliğini korumaktadır. Önceki dönemlerde bu durum parlamentolarda görülse de günümüzde parti ve hükümetlerin üst düzey karar alma pozisyonlarında daha sık karşımıza çıkmaktadır. Kadınların bu tür görevler almalarını sağlamak için siyasi elitlerin (özellikle partiler) ve genel olarak toplumun algısında değişiklik yapılmak zorundadır.

2. Yöntem: İyi uygulamaların haritalandırılması ve değerlendirilmesi

2. Yöntem: İyi uygulamaların haritalandırılması ve değerlendirilmesi

Bu çalışma bağlamında iyi uygulamaların seçilmesi için belirlenen başlangıç noktası, Üye Ülkelerin kadınların siyasete katılımlarının artırılması konusunda etkin olduğu düşünülebilecek ve diğer ülkelere aktarılabilirlik potansiyeli yüksek olan yenilikçi politikalarının incelenmesidir.

Haritalandırma faaliyetinin tematik odağı şu hususlardan oluşmaktadır:

(1) Yetkinliğin geliştirilmesi

Yetkinliğin geliştirilmesi; kadınların siyasi karar alma sürecine katılımlarının desteklenmesi amacıyla rehberlik, eğitim ve seminer gibi kapasite geliştirme araçlarını, ayrıca bilgi ve uzmanlık ağlarının oluşturulmasını kapsamaktadır.

(2) Farkındalık artırma

Etkin iletişim araçlarını ayrıca tutumların, davranışların ve inançların değiştirilmesine yardımcı olunmasını ve eşitsizliklerin önüne geçilmesini kapsamaktadır (örneğin seçimlerde cinsiyet eşitliğini teşvik eden veya kadın adaylara ilişkin bilgi veren kampanyalar).

(3) Cinsiyet dengesine ilişkin siyasi araçlar ve savunma çalışmaları

Bu tematik odak; gönüllü ve yasamaya dayalı kota tedbirlerini, siyasi kurullar içerisinde toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılması için çalışan mekanizmaları, sivil toplumun kadınların ilgili süreçlere erkeklerle eşit şekilde katılmasını savunmasını ve ayrımcılıkla mücadeleyi ele almaktadır.

Çalışmanın kapsamı ve amacı itibarıyla, iyi uygulamaya ilişkin örneklerin 'tüm AB Üye Ülkelerindeki en iyi örnekler' değil, siyasi karar alma sürecinde cinsiyet eşitliğini teşvik etmek ve kadınların genel olarak siyasi hayata katılımını artırmak için uygulanan **etkin ve konu ile ilgili çözümler** olacağı unutulmamalıdır.

Kadınların siyasi karar alma süreçlerine katılımını teşvik eden toplam 62 girişim örneği bir araya getirilmiştir. Yenilikçiliğin, etkinliğin ve aktarılabilirliğin yüksek düzeyde olduğu 30 örnek seçmek amacıyla, paydaşlara ve uzmanlara da danışılarak kapsamlı bir inceleme ve değerlendirme süreci yürütülmüştür. Seçim açısından önemli olan diğer bir ilke de çeşitlilik ilkesi olup cinsiyet eşitliğine dair farklı gelenekleri olan Üye Ülkelerdeki çeşitli girişimlerin sunulması amaçlanmaktadır.

Bir sonraki aşamada, gerekli potansiyele sahip bu 30 örneğin 11'i, **EIGE'nin iyi uygulama örneği** olarak belirlenmiştir. Bu seçim yapılırken, detaylı bir şekilde geliştirilen ve siyasi karar alma alanı için özellikle belirlenen bir dizi kriter baz alınmış olup, bu bağlamda EIGE'nin iyi uygulamalara ilişkin çalışmaları göz önünde bulundurulmuştur. Üç kriter seviyesi uygulanmıştır (daha detaylı bilgi için Ek 1'e bakınız):

- EIGE tarafından cinsiyet eşitliğini iyileştirme potansiyeline sahip araçları, yöntemleri veya uygulamaları değerlendirmek üzere kabul edilen **genel kriterler;**
- Kadınların siyasi karar alma sürecine katılımını teşvik eden tüm iyi uygulamalar için geçerli olan (her üç tematik odak alanı için de kullanılabilir nitelikte) **ortak kriterler;**
- Belirli bir tematik odak alanı (yetkinliğin geliştirilmesi, farkındalık artırma, cinsiyet dengesine ilişkin siyasi araçlar ve savunma çalışmaları) için geçerli olan **özel kriterler.**

Bu alanda geniş çaplı deneyimi ve engin bilgisi bulunan yaklaşık 30 katılımcı istişare toplantısına katılmış ve yöntemin onaylanması, uygulamaların değerlendirilmesi ve EIGE tarafından seçilip internet sitesinde yayınlanacak olan nihai örneklerin seçilmesi konusunda aktif bir rol üstlenmişlerdir. Katılımcılar arasında bakanlıkların, parlamentoların, cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi için çalışan kurumsal mekanizmaların ve diğer kamu kurumlarının resmi temsilcileri; araştırma merkezleri ve üniversitelerden gelen uzmanlar; siyasi partilerin ve kadın ağlarının temsilcileri ve cinsiyet eşitliği alanında çalışan STK'lerin ve diğer ilgili kurumların üyeleri bulunmaktadır.

3. Kadının siyasetteki ilerleyişi: Seçilen iyi uygulama örneklerinden elde edilen kanıtlar

3. Kadının siyasetteki ilerleyişi: Seçilen iyi uygulama örneklerinden elde edilen kanıtlar

İstişare toplantısında seçilen iyi uygulama örneklerinden de görüldüğü üzere, siyasi karar alma pozisyonlarındaki kadınların desteklenmesi, kapsamlı ve genellikle birbiriyle yakın bir bağlantısı bulunan bir dizi aracın uygulanmaya konmasını gerektirmekte olup bu araçlar konu hakkında daha genel bir bağlamda farkındalığın artırılmasından kadın adaylar için özel yetkinlik geliştirme araçlarına ve yasal tedbirler de dahil olmak üzere siyasi araçlara ve savunma çalışmalarına kadar geniş bir yelpazeye yayılmış durumdadır.

31. Yetkinliğin geliştirilmesi

Çalışma çerçevesinde gerçekleştirilen ülke geneline ilişkin araştırma, kadınların güçlendirilmesi ve liderlik becerileriyle donatılması için farklı yaklaşımlar benimsendiğini açık ve net bir şekilde ortaya koymaktadır. Buna program çalışmalarını başlatan kuruluşlar, odaklanılan siyasi düzey, hedef gruplar ve uygulanan araçlar da dahildir.

Kuruluşlar: Bir taraftan adaylık bekçisi olarak görülen büyük partilerin büyük bir kısmı, yeni siyasetçileri yapacakları işe

hazırlamak ve siyasi becerilerini artırmak için genellikle eğitim ve danışmanlık programları uygulamakta olup buna kadınların bu alanda ilerlemesini kolaylaştıracak özel stratejiler de dahildir. Malta İşçi Partisi tarafından uygulanan çok yönlü yaklaşım örneği, farklı eğitim ve kapasite geliştirme araçlarının nasıl yaratıcı bir şekilde bir araya getirilebileceğini göstermektedir. Diğer taraftan, siyasi partilerin bu konuyu ele alma girişimleri önemli ölçüde eksik kalmakta, stratejiler geliştirilse dahi partiler içerisindeki resmi ve gayri resmi uygulamalar ilerlemenin önüne geçmektedir. Bu durumda ise STK'ler ve feminist dernekler devreye girmekte ve bu boşluğu doldurmak için partiler arası girişimler başlatmaktadır. Almanya, Çek Cumhuriyeti ve Portekiz danışma programları bu hususa ilişkin başarılı örnekler sunmaktadır.

Siyasi düzey: Birçok ülkede kadınlar, yerel yönetimlerde yeteri kadar temsil edilmemekte olup yerel yönetim düzeyinde stereotipler daha sık görülmektedir. Bu sorunla başa çıkmak ve daha fazla sayıda kadının yerel siyasete katılmasını sağlamak için eyleme geçilmesi gerekmektedir. Belediye ve şehir

Seçilen iyi uygulama örnekleri	
Uluslararası danışmanlık ve eğitim programları (Fórum 50%)	Çek Cumhuriyeti
Kadın Gücüyle Siyaset — Helene Weber Kolleg (Avrupa Siyaset ve İş Hayatındaki Kadınlar Akademisi)	Almanya
Kapasitenin geliştirilmesiyle kadınların siyasi hayatta daha fazla temsil edilmesinin sağlanması (Malta İşçi Partisi)	Malta
Kadından Kadına (Portekiz Cinsiyet Eşitliği Gençlik Ağı)	Portekiz

konseyi pozisyonları, kadınlara daha yüksek makamlara ulaşmak için gerekli olan becerileri kazandırmakta, bölgesel ve ulusal siyaset kariyerlerinin başlamasına hizmet etmektedir. Bu bağlamda, Almanya ve Portekiz'de geliştirilen program örneklerinde olduğu gibi yerel düzeye odaklanan ve kadınları, kendi şehirlerinde siyasi alanda yetki almak üzere harekete geçiren girişimler konu ile yakından ilgilidir.

Hedef gruplar: Siyasi karar alma sürecinde cinsiyet eşitliğinin etkin bir şekilde sağlanması yönünde kaydedilen gelişmeler, genç kadın ve erkeklerden oluşan yeni neslin bu çalışmaya dahil edilmesi konusunda ne kadar başarılı olduğuna bağlıdır. Bu bağlamda gençleri, özellikle de genç kadınları hedef alan girişimlerin gelecek vaat ettiği görülmüştür. Portekiz Cinsiyet Eşitliği Gençlik Ağı (REDE) ve Almanya'daki Avrupa Siyaset ve İş Hayatındaki Kadınlar Akademisi tarafından başlatılan projeler de bu kapsamda yer almaktadır. Projelerin her ikisi de genç kadınları liderlik becerileriyle donatmayı, siyasete çekmeyi, ağlarını güçlendirmeyi ve bilgilerin kuşaklar arasında aktarılmasını amaçlamaktadır.

Araçlar: Farklı yetkinlik geliştirme programları tarafından uygulanan araçlar danışmanlık hizmetlerini, eğitim ve seminerleri, kamu kampanyalarını ve medya ile yapılan çalışmaların yanısıra potansiyel adaylar için kadın platformlarının, ağların ve havuzların oluşturulmasını kapsamaktadır. Çek Cumhuriyeti, Almanya, Malta ve Portekiz; tedbirleri, birbirinden çok farklı ortamlarda kapsamlı bir şekilde bir araya getirmekte olup bu durum diğer ülkelere de ilham kaynağı olabilir. Aynı zamanda, yetkinliğin geliştirilmesi için giderek daha fazla kullanılan etkin bir strateji olan siyasi danışmanlık konusu vurgulanmaktadır. Uluslararası deneyim ve üst düzey uzmanlığa dayanan başarılı danışmanlık programlarının (CZ, DE, PT) incelenmesi neticesinde de bu

durum onaylanmıştır. Son olarak seçilen araç ne olursa olsun başarının sağlanması için eğitimin; cinsiyet eşitliğine ilişkin değerlendirmeleri bir araya getirmesi, cinsiyet stereotiplerine karşı çıkması ve eğitimi alan kişilerin kapasitelerini, gelecekte kuracakları siyasi kariyerlerinde cinsiyet eşitliğini desteklemelerini sağlayacak şekilde geliştirmesi gerekmektedir.

3.2. Farkındalık artırma

Siyasi karar alma sürecindeki mevcut cinsiyet dengesizliğini ortadan kaldırmak için yetkinlik geliştirme programlarının yanında farkındalık artırma girişimleri de yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. Üye Ülkelerin büyük bir kısmının, genel olarak kamuya yönelik olan veya belirli mesajları iletmek için daha küçük gruplara hitap eden farkındalık artırma kampanyalarına dair deneyimi bulunmaktadır. Biriken deneyimler; seçimlerde cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesine, kadın adaylara ilişkin bilgilerin yayılmasına ayrıca genel olarak halkın ve özellikle erkeklerin seçimlerde cinsiyet eşitliğine dair farkındalıklarının artırılmasına yönelik kampanyaları kapsamaktadır.

Hırvatistan, İrlanda, Portekiz ve İsveç'teki iyi örnekler, kendisini bu işe adanmış bir organizatör tarafından hazırlanan iyi tasarlanmış bir kampanyanın çalışmaları bir adım ileriye taşıyabileceğini, değişikliği teşvik edebileceğini ve eşitsizliğin üstesinden gelmeye yardımcı olabileceğini göstermektedir. Yapılan analiz, bir girişimi başarılı kılan bir dizi özelliği de öne sürmektedir:

- Girişimi görünür ve popüler kılmak için **yenilikçi farkındalık artırma araçlarının** yaratıcı bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Hırvatistan'da yürütülen kampanya, cinsiyet eşitliğine uygun şekilde hareket etmeyen siyasi partilerin ilan edildiği 'utanç vesikası' ve sokak performansları gibi yenilikçi yöntemler kullanarak kamunun ilgisini çekmiştir.

Seçilen iyi uygulama örnekleri	
Stup Strama (Eğitim, Danışmanlık ve Araştırma Merkezi)	Hırvatistan
Kadınların siyasette erkeklerle eşit şekilde temsil edilmesine yönelik temel halk kampanyası (İrlanda Ulusal Kadın Konseyi)	İrlanda
Kadınlar Başarabilir! (Vatandaşlık ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu)	Portekiz
Siyasetteki erkek egemenliğiyle mücadele (siyasi partiler ve STK'ler)	İsveç

İsveç'te erkek egemenliğinin ele alınması ve erkek egemenliğiyle mücadele için yapılan eylemler rol yapma çalışmalarını, filmleri ve uygulamaları kapsamakta olup bu çalışmalar kadınların siyasette temsiline ilişkin geniş kapsamlı bir tartışma başlatmış ve okullarda, iş yerlerinde ve belediyelerde tartışma yapılmasını kolaylaştırmıştır.

- **Tanıtım materyallerinin** (rehberler, setler, el kitapları vb.) geliştirilmesi kampanyayı güçlendirir, hedef gruplara yararlı bilgiler ve savlar sunar. Portekiz'de gerçekleştirilen proje çerçevesinde hazırlanan ve dağıtılan eğitici rehberler ve setler, öğretmenler tarafından okullarda yaygın bir şekilde kullanılmış ve öğrencilerin cinsiyet stereotiplerini ele almak konusunda öğretmenlere yardımcı olmuştur. Ulusal Sosyal Demokratik Kadınlar Federasyonu tarafından yayınlanan ünlü İsveç 'Güç Edinme Rehberi' (kadınlara nasıl güç sahibi olabileceklerine dair tavsiyelerde bulunmaktadır) birçok dile çevrilmiş ve dünya çapında birçok ülkeye yayılarak çok sayıda farkındalık artırma faaliyetini desteklemiştir. İrlanda temel halk kampanyası esnasında geliştirilen ve kadın dostu bir parlamentonun oluşturulmasına yönelik açık ve net yöntemler belirleyen bir rehber de siyasi yapıların değiştirilmesine yönelik çalışmaları desteklemiştir.
- Farkındalık artırma girişimi **görünür olduğunda ve medyada yer aldığı** (televizyon, radyo, sosyal medya, basılı medya vb.) girişimin etkisi artar. Portekiz'de ülke genelinde yürütülen bir kampanya olan *Kadınlar demokrasiyi iyileştirir* kampanyası medya ile yakın bir işbirliği içerisinde gerçekleştirilmiş olup ulusal ve kablolu televizyonda ve radyoda geniş ölçekte yer bulmuştur. İsveç'te, sosyal medyanın (Youtube) kullanılması, egemenlik tekniklerinin ele alınmasına yönelik kavramların geniş kitlelerce görülmesine imkan tanımıştır. Çekilen filmler, bu tür tekniklerin kullanıldığı durumları göstermek için mizahı kullanmış ve bu filmleri izleyen insanların büyük bir kısmı, kendi yaşadıklarını tasvir edilen durumlarla bağdaştırmıştır. Hırvatistan'da yürütülen kampanya, siyasetçiler tarafından

yapılan cinsiyetçi ve ayrımcı beyanları internet sitesi üzerinden yayınlayıp ziyaretçileri en fazla cinsiyet ayrımı yapan kişiye oy vermeye davet ederek popülerlik kazanmıştır.

- **Diğer tedbirlerle bağlantılı** olan (örneğin seçim kotası veya yetkinlik geliştirme programları) tamamlayıcı kampanyalar, bu tedbirlerin uygulanmasını etkin bir şekilde destekleyebilir. Hem Hırvatistan hem de İrlanda'da başlatılan girişimler kota düzenlemelerinin getirilmesi ile bağlantılı olup cinsiyet kotalarına yönelik aktif kampanya çalışmalarını içerirken Portekiz'de hayata geçirilen *Kadınlar Başarabilir!* projesi, kadınların özgüvenlerinin ve iletişim ve liderlik becerilerinin desteklenmesine yönelik eğitim çalışmalarını farkındalık artırma çalışmalarıyla yararlı bir şekilde bir araya getirmiştir.

3.3. Savunma çalışmaları ve cinsiyet dengesine ilişkin siyasi araçlar

Siyasetteki cinsiyet dengesizliğini ele almak için ülkeler, cinsiyet kotalarının belirlenmesi ve meclis içerisinde cinsiyet eşitliği komiteleri kurulması gibi bir dizi siyasi araç geliştirmiştir. Sivil toplumun bu konuyu savunmasıyla da değişim başlatılabilir.

Cinsiyet kotaları (zorunlu veya gönüllü), aday seçim sürecinde cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik hedeflerin belirlenmesini ve bazı hallerde, seçilen kadın ve erkek sayısının eşitlenmesini kapsamaktadır. İspanya'da zorunlu olan seçim listelerinde kadın kotası uygulaması, bu tür bir tedbirin kapsamlı bir örneği niteliğindedir. Sisteme uyulmaması halinde uygulanacak etkin ve sert yaptırımların belirlenmesi halinde kota sistemin en başarılı sonuçları verdiği görülmektedir. Benzer bir şekilde bir tür 'fermuar sisteminin' de uygulanması gerekmektedir.

Seçilen iyi uygulama örnekleri	
Kadın Hakları ve Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Delegasyonları	Fransa
Ayrımcı parti uygulamalarının değiştirilmesi (Hollanda Kadın Konseyi ve kadın dernekleri)	Hollanda
Zorunlu Kadın Kotası (tüm siyasi partiler)	İspanya

Bunun amacı, kadınların listenin sonuna, diğer bir deyişle yalnızca seçilme şansı olmayan pozisyonlara yerleştirilmesinin önüne geçmektir. Kota düzenlemeleri, köklü cinsiyet stereotiplerinin ve erkek egemenliğindeki siyasi kültürlerin değiştirilmesine yardımcı olabilir. Günümüzde, Üye Ülkelerin yaklaşık üçte birinde bir tür kota kanunu uygulanmaktadır.

Bunun yanısıra parlamentolar gibi **siyasi meclisler içerisinde toplumsal cinsiyetin anaakımlaşırılmasına yönelik mekanizmalar** kurulmasının da giderek büyüyen bir eğilim olduğu görülmektedir. Bu mekanizmalar bir komisyon veya komite gibi resmi nitelikte olabileceği gibi meclis grubu veya çalışma grubu gibi gayri resmi de olabilir. Bu mekanizmaların işlevleri büyük ölçekli olup genellikle kanun ve politika taslaklarının hazırlanması, desteklenmesi ve izlenmesini amaçlamaktadır. Cinsiyet eşitliği hususlarının ulusal politikalarda göz önünde bulundurulması ve kadın ile erkek arasında eşitlik sağlanmasına yönelik çalışmaların güçlendirilmesi açısından etkili araçlardır. Fransız Parlamentosunun Kadın Hakları ve Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Delegasyonları, cinsiyet eşitliği ile ilgili bazı hususları gündeme almaya ve bazı konuların (örneğin cinsiyet eşitliği) gündemden düşmesinin önüne geçmeye yardımcı olan bir parlamento

komitesi örneğidir. Bu tür oluşumlar, politikaların nasıl uygulandığının izlenmesi çerçevesinde, politikaların kadınlar açısından olumsuz olan çıktılarını gözler önüne serebilir ve kamu farkındalığını sağlayabilir.

Sivil toplumun, kadınların bu tür süreçlere erkeklerle eşit bir şekilde katılımını **sürekli olarak savunması** da, siyasi karar alma sürecinde cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi açısından önem taşımaktadır. Kadın derneklerinin ve STK'lerin yapacakları savunma çalışmaları, siyasette cinsiyetin temsilini etkileyebilir ve erkek egemen tutum ve kültürün değiştirilmesine yardımcı olabilir. Hollanda örneğinden de görüldüğü üzere, kararlı bir şekilde yürütülen savunma çalışmaları, kadınların siyasetten dışlanması sorununa karşılık somut sonuçlar alınmasına yardımcı olabilir. Bu örnekte aşırı Ortodoks protestan siyasi partinin (SGP) ayrımcı uygulamalarına karşı konulması, kadınların siyasette temsil edilmesi açısından esas olan ayrımcılıkla mücadele ve eşit muamele konularının ele alınması açısından büyük önem taşımıştır. Bu örnek, kadınların siyasete katılımının önündeki engellerin kaldırılması için hedefe bağlılık gösterilmesi ve savunma çalışmalarının sürekli olarak devam ettirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

4. Siyasette cinsiyet dengesinin teşvik edilmesi — Geleceğe giden yol

4. Siyasette cinsiyet dengesinin teşvik edilmesi — Geleceğe giden yol

Kadınların, siyasi karar alma sürecine katılımı hususunda görülen olumlu eğilimlere rağmen, cinsiyetlerin daha eşit bir şekilde temsil edildiği bir siyasetin teşvik edilmesi hususu halen gündemdedir. Belirlenen iyi uygulama örneklerinden bazıları, bu yönde nasıl ilerleme kaydedileceğini göstermek açısından önem taşımaktadır. Bu örnekler, amaca iyi şekilde hizmet eden yenilikçi yaklaşımları göstermekte olup bu bağlamda benzer sorunlarla karşı karşıya kalan ülkeleri, partileri ve kuruluşları destekleyebilir.

Siyasi partilerin kadınlara daha fazla odaklanması ve kadınları kucaklamasına duyulan ihtiyaç

Birçok partide halihazırda geçerli olan kültür ve partilerin cinsiyet eşitliği konularına verdikleri desteğin yetersiz kalması açık ve net engeller doğurmaktadır. Bu bağlamda bakıldığında, siyasi partilere odaklanan ve kadınları daha etkin bir şekilde desteklemek için partileri motive eden iyi uygulamalar oldukça değerli örneklerdir. Birçok örnek arasından seçilenler şu şekilde sıralanabilir: Malta İşçi Partisinin, partiye ait politika gündemini iyileştirmek ayrıca kadınların ve erkeklerin siyasetteki rollerine dair klişe görüşlere meydan okumak amacıyla yaptığı girişimler; Hırvatistan'ın, siyasi partilerin %40'lık cinsiyet kotasına uymamasına dikkat çekmek, bu sayede de partilerin değişmesini teşvik etmek için gerçekleştirilen 'utanç vesikası' kampanyası; İspanya'nın 2007 yılında kabul edilen ve seçilen siyasetçiler arasında kadınların da bulunması üzerinde olumlu bir etki yaratan zorunlu seçim kotaları; kadınların siyasetten mahrum bırakılmasına karşı çıkmak ve aşırı Ortodoks protestan siyasi partinin (SGP) kadınların siyasi makam için aday olmalarını veya siyasi hayata katılımlarını önleyen ayrımcı uygulamayı lağvetmesini sağlamak amacıyla Hollanda kadın dernekleri tarafından başarılı bir şekilde yürütülen savunma kampanyası örneği.

Mevcut yasal çerçevelerin yaygın bir şekilde uygulanması, birçok ülkede soruna sebep olmaktadır.

Ulusal fonların yetersiz kalması, siyasi isteksizlik ve sivil toplum seferberliğinin olmaması, kabul edilen tüzüklerin uygulamaya konması önünde engel teşkil etmektedir. Tüm bunlar düşünülerek **uygulamaya odaklanan** girişimlere öncelik verilmiştir. Kurallara uyulmaması halinde uygulanacak şiddetli yaptırımları da içeren, detaylı şekilde tasarlanmış İspanya zorunlu kota mevzuatı ve parlamentonun her iki bölümünde de bulunup taslak halindeki tüm mevzuatları cinsiyet üzerindeki etkileri açısından izleyip inceleyen ve siyasi gündemin oluşturulmasına katkıda bulunan Fransa Kadın Hakları ve Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Delegasyonu bunlar arasında yer almaktadır.

Kadınların siyasi hayatta yeteri kadar temsil edilmemesi durumu, gençlerin ve özellikle de genç kadınların ilgisi çekilmediği sürece etkin bir şekilde ele alınmaz.

Genç kadınların siyasi hayata katılmamaları, gelecek açısından ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Özellikle genç kadınları hedef alan girişimler (yerel düzey siyasette yer almak için motive olan yeni bir kadın neslini eğitmeye ve yetiştirmeye yönelik 'Kadınlardan Kadına' projesi ve gençlik dernekleri ve okullarla kurulan yakın işbirliği sayesinde genç kadınları bünyesinde toplayan ve farkındalık artıran 'Kadınlar Başarabilir!' projesi olmak üzere Portekiz'de gerçekleştirilen iki proje) değerli ve konu ile ilgili yaklaşımlar olarak tanımlanmıştır. Aynı durum Alman girişimi olan Helene Weber Kolleg ve İrlanda'nın yerel düzeyde siyasi yetki almak üzere kadınları, özellikle de genç kadınları harekete geçiren temel halk kampanyası için de geçerlidir.

Erkek egemen siyasi kültür ve liderlik uygulamaları, kadınların siyasi makamlar için adaylıklarını koymaları önünde engel teşkil etmektedir.

Buna karşın kadınların liderlik pozisyonuna erişebilmeleri için destek almaları ve geleceğe yönelik **liderlik becerileriyle donatılmaları** gerekmektedir. Siyasi danışmanlığın, yetkinliğin geliştirilmesine yönelik bir strateji olarak giderek daha önemli bir hale geldiği fark edildiğinden, yenilikçi danışmanlığı da içeren uygulamalara vurgu yapılmış ve bu tür uygulamalar takdir edilmiştir. Almanya'daki Helene Weber Kolleg eğitim girişimleri bağlamında uygulanan dokuz aylık danışmanlık programı, kadınları yerel siyasete hazırlamak açısından sağlam temellere dayanan ve etkin yaklaşımı açısından takdir edilmiş olup; İskandinav danışmanları da kapsayan Çek programının ulusal bağlamda yenilikçi olduğu düşünülmüştür. İsveç'in 'Güç Edinme Rehberi', kadınlara siyasetteki erkek gücüne karşı savaşmak amacıyla bilgi veren ve uygulama becerileri kazandıran dolayısıyla da kadınları liderliğe hazırlayan uluslararası bağlamda tanınan ve etkin bir araç olarak takdir toplamıştır.

Cinsiyet stereotipleriyle mücadele konusu, erkek egemen siyasi kültür ile yakından ilgilidir.

Medyanın, klişe tutumların üstesinden gelinmesine yardımcı olan güçlü bir araç olduğu bilinmektedir. Bu sebeple de **medya ile etkin bir şekilde çalışan** ve siyasi hayattaki kadınların medyada olumlu şekilde yer almasını sağlayan projeler yararlı olarak nitelendirilmiştir. Standart televizyon ve radyo yayınından ve basın bültenlerinden faydalanan Malta girişimi; Alman Helene Weber ödülü; tanıtımı geniş kapsamlı bir şekilde yapıp basında da kendine yer bulan Hırvatistan girişimi; ayrıca İsveç tarafından hazırlanıp klipler, filmler ve rol yapma

çalışmaları çerçevesinde internet ve medyadan faydalanan, cinsiyet stereotipleriyle mücadele konusunda birçok farklı ülkede de kullanılan, geniş ölçekli bir okuyucu kitlesiyle buluşmuş olan rehber buna ilişkin örnekler olarak sayılabilir.

Kaynakların yetersiz kalması, yeni girişimlerin başlatılmasını geciktirmekte ve engellemektedir.

Bu bağlamda bakıldığında, **bilgilerin paylaşılması** ve diğer ülkelerin **başarılı deneyimlerinden bir şeyler öğrenilmesi** oldukça faydalı olabilir çünkü bu tür bir uygulama bir tür kısa yol olup daha hızlı çözümler sunmakta ve değişime ilham verip teşvik etmektedir. Bazı projelerin uluslararası deneyimler üzerine kurulmuş olması ve bu projelerin yerel bağlama uyarlanmaları bir avantaj olarak görülmektedir. Danimarka ve Norveç deneyimlerinin Çek danışmanlık projesi kapsamında yaratıcı bir şekilde uygulanması takdir edilmiş olup İsveç ve Norveç'te gerçekleştirilen projeler Portekiz tarafından gerçekleştirilen projeye ilham kaynağı olmuştur.

Siyasete olan ilgiyi ve katılımı düşüren 'seçkin' siyasi çevre ve sivil toplum arasındaki fark kadının siyasetteki rolünün artırılması açısından olumsuz bir hava yaratmaktadır.

Bu bağlamda, insanları siyasi arenaya getiren ve **daha fazla kadını kapsayarak siyasetin toplumu daha iyi bir şekilde yansıtmasını sağlayan** girişimler gelecek vaat eden girişimler olarak değerlendirilmiştir.

İrlanda'nın kadınların hem yerel hem de ulusal düzeyde temsiline odaklanan temel halk kampanyası; kadınları yerel siyasete hazırlayan ve siyasi makam adaylıkları için harekete geçiren Almanya örneği ve 'kadınlar demokrasiyi iyileştirir' sloganıyla kadınlara kucak açan bir ortam sağlayan Portekiz girişimi bu tür girişimler arasında değerlendirilmektedir.

5. Sonuçlar

5. Sonuçlar

Belirli hedef gruplara odaklanma

- ✓ **Genç neslin katılımı**, siyasi hayattaki kadınların desteklenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Kadınların siyasete ve cinsiyet eşitliğine ilgi duymalarını ve bu alanda çalışmalarını sağlamak için daha fazla strateji geliştirilmesi gerekmektedir.
- ✓ **Erkeklerin katılımı**, siyasette cinsiyet eşitliğinin ileriye taşınması açısından büyük önem taşımaktadır. Daha fazla sayıda kadının siyasi hayata girmesi ve yetkinin paylaşılmasından doğacak avantajların erkekler tarafından vurgulanması ve kabul edilmesi gerekmektedir.
- ✓ **Kadın ağlarının** desteklenmesi ve danışmanlık çalışmaları sayesinde kadınları harekete geçirmek ve liderlik pozisyonuna geçmeye teşvik etmek mümkündür.
- ✓ **Kadınlara gerekli liderlik becerilerini kazandıracak olan eğitim ve kapasite geliştirme** tedbirlerinin Pekin Eylem Platformuna uygun olması gerekmektedir.
- ✓ Kadınların siyasete daha fazla dahil olması ve katılımı çerçevesinde, yerel toplulukların ve **kırsal alanların** seferberliği hususuna da odaklanılmalıdır.

Siyasi ve toplumsal çerçeve şartlarına odaklanma

- ✓ Siyasetin toplumu daha iyi şekilde temsil etmesini sağlamak için kişileri siyasi arenaya getirmek, bu sayede de oy vermelerini ve çalışmalara katılmalarını sağlamak büyük önem taşımaktadır. **Aktif vatandaşlık**, kadınların siyasi alanda ilerlemesi için bir ön şarttır.
- ✓ Siyasi partilerin kültüründe değişikliğe gidilmesi şarttır. **Partilerin cinsiyet konusunda daha hassas olmaları ve toplumu daha iyi şekilde temsil etmeleri gerekmektedir.** Bu sebeple de karar alma sürecinin

hangi aşaması olursa olsun siyasi partilerdeki kadın üye sayısının artırılması şarttır.

- ✓ **Paydaşların katılımı ve temel halk girişimleri**, cinsiyet eşitsizlikleri ve siyasetteki dengesizlik konusunda farkındalığın artırılması açısından sosyal yenilik ve seferberliği destekleyebilir.
- ✓ Cinsiyet stereotipleriyle mücadele konusunda medya güçlü bir araçtır. Kadınların siyasetteki görünürlüklerinin artırılması ve **medyada daha sık yer almalarının (olumlu şekilde)** sağlanması, ayrıca başarı hikayelerinin ve ilgili rol modellerinin de gösterilmesi gerekmektedir.
- ✓ Daha fazla kadını siyasete çekmek için, **erkek egemen siyasi kültürün değiştirilmesi** hususuna daha fazla vurgu yapılması gerekmektedir.
- ✓ **Daha çok sayıda ve daha detaylı şekilde yapılan araştırmalar**, anket çalışmaları, veri ve istatistik çalışmaları; çözümlenemeyen bir sorun olan cinsiyet eşitsizliğinin boyutuna ve kadınların siyasette ilerlemeleri üzerindeki etkilerine dair sosyal ve siyasi bir kanıt sunabilir.

AB düzeyine odaklanma

- ✓ Kadınların siyasi alanda güçlendirilmesine yönelik **AB mali desteğine** ilişkin bilgiler (örneğin danışmanlık, eğitim, farkındalık artırma) daha erişilebilir olmalıdır.
- ✓ **Deneyimlerin**, bilgilerin, etkili stratejilerin ve iyi uygulamaların Üye Ülkeler arasında paylaşılması ülkelere ilham verip değişikliği tetikleyebilir.
- ✓ Avrupa finansman programlarında cinsiyete ayrılan **özel mali desteğin** izlenmesi ve açık bir şekilde tahsis edilmesi gerekmektedir (örneğin Yapısal Fonlar ve Horizon 2020 araştırma programı).

EK I

Değerlendirme kriterleri

Ek I

Değerlendirme kriterleri

İyi uygulama örneklerinin seçilmesi sürecinde katılımcılara, çalışma kapsamında geliştirilen kapsamlı bir değerlendirme kriterleri listesi aracılığıyla yardımcı olunmuştur. Üç kriter düzeyi uygulanmıştır:

- EIGE tarafından cinsiyet eşitliğini iyileştirme potansiyeline sahip araçları, yöntemleri veya uygulamaları değerlendirmek üzere kabul edilen **genel kriterler**;
- Kadınların siyasi karar alma sürecine katılımını teşvik eden tüm iyi uygulamalar için geçerli olan (yetkinliğin geliştirilmesi, farkındalık artırma, savunma çalışmaları ve cinsiyet dengesine ilişkin siyasi araçlar olmak üzere tüm tematik odak alanları için de kullanılabilir nitelikte) **ortak kriterler**;

- Belirli bir tematik odak alanı için geçerli olan **özel kriterler**.

1. Genel kriterler

Genel kriterler tüm örnekler için geçerlidir. Bu kriterler, daha geniş ölçekli kitleye sunulacak olan iyi uygulamalara ilişkin nihai örnekleri değerlendirmek ve seçmek açısından temel oluşturmaktadır. Aşağıdaki kriterler, EIGE tarafından cinsiyet eşitliğini iyileştirme potansiyeline sahip araçları, yöntemleri veya uygulamaları değerlendirmek üzere kabul edilmiştir.

- 1.1. Uygulama / girişim işe yaramaktadır (uygulama tamamlanmıştır veya en azından uygulama sayesinde önemli bir başarı elde edilmiştir).

Bu durum, tasarım ve yöntemin iyi olduğunu ve sağlam temellere dayandığını ve etkin bir şekilde uygulandığını göstermekte ve olumlu çıktılar olduğu anlamına gelmektedir.

- 1.2. Uygulama / girişim aktarılabilir nitelikte olup başka ülkelerde de benzer çalışmalar yapılabilir.

Tedbir kapsamında yer alan hususlar ve uygulamalar, diğer ülkeler veya aynı ülke içerisindeki farklı bölgeler veya gruplar ile ilgilidir ve diğer ülke, bölge veya gruplar içerisinde uygulanabilir niteliktedir.

- 1.3. Nasıl uygun şekilde düşünüleceğini ve davranılacağını öğrenmek açısından faydalıdır.

Bu durum, ilgili örneğin benzer girişimler geliştirmek veya benzer girişimleri iyileştirmek için kullanılabilir nitelikte bir öğrenme aracı olma konusunda önemli bir potansiyeli bulunduğunu göstermektedir.

- 1.4. Uygulama / girişim, toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılmasına yönelik daha geniş ölçekli bir strateji içerisinde yer almaktadır.

Bu durum, uygulamayı, toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılmasına yönelik daha geniş ölçekli bir strateji içerisine yerleştirme niyetini göstermekte olup buna göre ilgili uygulama tek sefere mahsus izole bir girişimden ziyade yapılandırılmış bir yaklaşımın parçasıdır.

- 1.5. Uygulama / girişim cinsiyet eşitliğinin ilerletilmesi ve / veya cinsiyet eşitsizliklerinin azaltılması açısından etkin bir başarı göstergesidir.

Bu durum, cinsiyet eşitsizliklerine yol açan yapısal faktörlerden bazılarını ele alan uygulamanın, cinsiyet eşitliğine ulaşma hedefine dayanmasının önemini ifade etmektedir.

2. Ortak kriterler

Bu kriterler; içeriğin, tasarımın, uygulamanın ve girişimlere ait çıktıların değerlendirilmesi açısından bir sonraki düzeyin kilit unsurlarını temsil etmektedir. Burada belirtilen kriterler daha detaylı unsurlar sunmakta olup siyasi karar alma sürecinde yer

alan kadınlara ilişkin uygulamaların daha detaylı şekilde değerlendirilmesine imkan tanımaktadır. Kriterler, bu çalışma kapsamında yer alan her üç tema (yetkinliğin geliştirilmesi, farkındalık artırma, savunma çalışmaları / cinsiyet dengesine ilişkin siyasi araçlar) için de geçerlidir.

Ortak kriterler şu şekildedir:

- 2.1. Uygulamaya ilişkin somut bilgiler vardır ve uygulamanın başarılı olduğuna dair kanıt bulunmaktadır.
- 2.2. Uygulama; bağlam analizi, araştırma ve veri analizi, ele alınacak sorunun ortaya konması ve uygulamanın / girişimin izlenmesi ve değerlendirilmesi suretiyle kanıtlara dayandırılmaktadır.
- 2.3. Tasarımda veya tedbirin uygulanmasında yenilikçi unsurlara yer verilmiştir.
- 2.4. Uygulamanın yenilikçi olduğuna; belirlenen sorunların ele alınması hususunda yeni düşünce ve yaklaşımların denendiğine; ayrıca izleme ve değerlendirme açısından açık ve net hedefler, eylemler ve göstergeler belirleyen somut planlamalara dayandığına dair kanıt bulunmaktadır.
- 2.5. Uygulama / girişim, etraflıca düşünülmüş bir iletişim stratejisi üzerine kurulmuştur.
- 2.6. Girişim / uygulamaya ilişkin bilgilerin ve sonuçların yayılmasına yönelik çalışmalar yapıldığına dair kanıt bulunmaktadır.
- 2.7. Uygulamanın / tedbirin hedef ve amaçları açık ve net olup bu hedefler ile cinsiyet eşitliği / toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılması arasında bağlantı bulunmaktadır.
- 2.8. Kadınların siyasi karar alma sürecine katılımına dair girişimin cinsiyet eşitliği ve toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılmasına ilişkin amaçlara, hedeflere ve çıktılara derinden bağlı olduğuna dair kanıt bulunmaktadır.
- 2.9. Uygulama / tedbir, açık ve uygun bir yöntemle dayanılarak iyi bir şekilde tasarlanmış olup uygulamaya yönelik somut ve net eylemler belirlenmiştir.
- 2.10. Planlama, metodolojik tasarım ve proje yönetimine dair uygun ve stratejik bir yaklaşım benimsendiğine ilişkin açık ve net bir kanıt bulunmaktadır.
- 2.11. Kadınların siyasete katılımları ve cinsiyet eşitliği üzerinde olumlu etkiler doğurduğuna dair kanıt bulunmaktadır.
- 2.12. Kadınların siyasete katılımına ilişkin çıktıların izlendiğine ve değerlendirildiğine, ayrıca cinsiyet eşitliği çıktıları üzerinde doğrudan etkisi olduğuna dair kanıt bulunmaktadır.

3. Özel kriter: Yetkinliğin geliştirilmesi

- 3.1. Eğitimin / yetkinlik geliştirme girişiminin tasarımı ön cinsiyet analizine, bağlama ilişkin bilgilere ve deneyime dayanmaktadır.
- 3.2. Eğitim / yetkinlik geliştirme programı ihtiyaçlara bağlı olarak belirlenmekte olup, mevcut bağlam içerisindeki ana hususlar ile bağlantılı ve sorunlara cevap verir niteliktedir.
- 3.3. Eğitim / yetkinlik geliştirme girişimi yerel hususlara ve siyasi bağlamlara uygun olup toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılmasına ilişkin daha geniş kapsamlı bir strateji içerisinde yer almaktadır.
- 3.4. Eğitim / yetkinlik geliştirme girişimi ilgili ortaklarla, partilerle, eğitim kurumlarıyla ve paydaşlarla kurulan işbirliğinin yanısıra toplumun desteğine dayanmaktadır.
- 3.5. Eğitimin / yetkinlik geliştirme girişiminin açık ve net hedef grupları bulunmakta olup bu gruplarda tercihen genç neslin temsilcileri de yer almakta ve katılımcı seçimi uygun şekilde yapılmaktadır.
- 3.6. Eğitimin / yetkinlik geliştirme girişiminin somut, ölçülebilir ve belirli bir zaman kısıtlamasına tabi hedefleri bulunmaktadır.
- 3.7. Eğitimin / yetkinlik geliştirme girişiminin belirli siyasi becerileri geliştirecek uygun eğitim konuları ve yöntemleri (ağ kurma, lobicilik faaliyetleri, toplumun seferber edilmesi, finansman bulma, liderlik ve iletişim) bulunmaktadır.
- 3.8. Uygulamayı desteklemek amacıyla yeterli ölçüde insan kaynağı ve teknik kaynak tahsis edilmiştir.
- 3.9. Girişim, birbirini destekleyen ve güçlendiren eğitim araçları ve yöntemleri bir arada kullanılmaktadır.
- 3.10. Yinelemenin önüne geçmek amacıyla mevcut eğitim programları ile koordinasyon içerisinde çalışılmaktadır.
- 3.11. Girişimin kadınları güçlendirdiğine ve kadınların siyasi hayatta daha fazla yer almalarına katkıda bulunduğu dair kanıt bulunmaktadır.

4. Özel alan: Farkındalık artırma

- 4.1. Girişimin / kampanyanın açık ve net hedefleri olup konuya uygun şekilde odaklanmaktadır ve planlıdır.
- 4.2. Kampanyanın, etkin ve yenilikçi teknikler ve yaklaşımlar kullanılarak çok sayıda dinleyiciye ulaştırılan açık ve net mesajları vardır.
- 4.3. Kampanya / girişim, geçerli siyasi kültür ve görüşlerin yanısıra cinsiyet eşitliği ilkelerine dayanmaktadır.
- 4.4. Farkındalık artırma kampanyasının / girişiminin açık ve net bir şekilde belirlenmiş bir hedef grubu / grupları bulunmakta olup tercihen genç erkek ve kadınları bu alana çekme amacını taşımaktadır.
- 4.5. Farkındalık artırma kampanyası / girişimi, birbirini destekleyen ve güçlendiren araç ve yöntemleri (eğitim, medya, sosyal medya, bilgi, örnek çalışmalar vb.) bir arada kullanmaktadır.
- 4.6. Kampanyanın kapsam ve tasarımı, ilerleme kaydedilmesini sağlamakta olup kampanya kadınların da siyasete erkeklerle dengeli bir şekilde katılmalarına dair tartışmaları desteklemektedir.
- 4.7. Kampanya / girişim başta siyasi alandaki cinsiyet rollerine ilişkin stereotipler olmak üzere, cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel stereotiplerin ortadan kaldırılmasına yardımcı olmaktadır.
- 4.8. Kampanyanın / girişimin; hedef grubun tutum, davranış ve inançlarını olumlu yönde etkilediğine ve konu ile ilgili daha detaylı tartışmalar yapmaya teşvik ettiğine dair kanıt bulunmaktadır.
- 4.9. Kampanya / girişim, halkın siyasetteki cinsiyet eşitsizliklerine ve cinsiyet değerlerine ilişkin endişelerini dile getirmektedir.
- 4.10. Kampanya / girişim, cinsiyet eşitliğini siyasi gündeme daha fazla almaları konusunda siyasetçileri hedef almakta ve siyasetçilere hitap etmektedir.
- 4.11. Kampanya / girişim, siyasi hayatta cinsiyetlerin dengeli bir şekilde temsil edilmesi gerektiği konusunda farkındalığı artırmak ve kadın siyasetçilere basında olumlu şekilde yer vermek açısından medyayı başarılı bir şekilde kullanmaktadır.

5. Özel kriter: Savunma çalışmaları ve cinsiyet dengesine ilişkin siyasi araçlar

- 5.1. Komitenin / forumun / grubun çalışmaları, parlamento / parti tarafından cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi için yapılan çalışmalara katkıda bulunmaktadır.
- 5.2. Komitenin / forumun / grubun üyeleri arasında cinsiyet dengesi bulunmakta olup hem kadınların hem de erkeklerin katılımı sayesinde cinsiyete duyarlı bir kurumsal yapı oluşturulmuştur.
- 5.3. Komite / forum / grup tarafından gerçekleştirilen faaliyetler, cinsiyet eşitliğini teşvik eden kuralların bağlayıcı hükümlere dönüştürülmesine katkıda bulunmaktadır.
- 5.4. Komite / forum / grup tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin, cinsiyet dengesinin sağlandığı siyasi katılım ile ilgili politika ve uygulamalarda olumlu değişiklikler ve iyileştirmelerin yapılmasını teşvik ettiği ve kolaylaştırdığına dair kanıt bulunmaktadır.
- 5.5. Komite / forum / grup, belirlenen cinsiyet standartları ve hedeflerini karşılamalarını sağlamak amacıyla politikaların / programların / parti prosedürlerinin uygulanmasını etkin bir şekilde denetler.
- 5.6. Komitenin / forumun / grubun faaliyetleri, kamu tartışmalarında cinsiyet eşitliği ile ilgili endişelerin dile getirilmesine yardımcı olur.
- 5.7. Komitenin / forumun / grubun sağlam temellere dayanan bir denetmenlik rolü bulunmakta olup (örneğin izleme ve tahkikat işlevi vb.) hükümet / parti sorumlu tutulmaktadır.
- 5.8. Komite / forum / grup; kadınların siyasete katılımına ilişkin ortak hedefleri desteklemek amacıyla diğer paydaşlar, gruplar ve ağlar ile yakın koordinasyon ve işbirliği içerisinde çalışmaktadır.
- 5.9. Komitenin / forumun / grubun, medya vb. üzerinden yürütülen ve kamuyu parlamento / parti tarafından yapılan eylemler konusunda bilgilendirme amacı taşıyan destek stratejileri bulunmakta olup komite / forum / grup cinsiyet ile ilgili hususlara ilişkin farkındalığı artırmaktadır.
- 5.10. Komitenin / forumun / grubun devamlılığını, etkililiğini ve sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla yeterli miktarda teknik kaynak ve insan kaynağı tahsis edilmiştir.
- 5.11. Komitenin / forumun / grubun odaklandığı husus yalnızca kadınların siyasi hayatta temsil edilmesi değil aynı zamanda cinsiyet eşitliği gündeminin de desteklenmesidir.
- 5.12. Kriterlerin tamamı; erkeklerin farkındalıklarının artırılması, bu hususu anlamaları ve sonuç olarak da katılımlarını kapsamaktadır.

EK II

Seçilen iyi uygulama örnekleri

Seçilen iyi uygulama örnekleri

Yetkinliğin geliştirilmesi

Uluslararası Danışmanlık Programı ve Eğitim	Çek Cumhuriyeti
Kadın Gücüyle Siyaset (Helene Weber Kolleg)	Almanya
Kadınların Siyasete Katılımının, Siyasi bir Parti Tarafından, Kapasite Geliştirme Yoluyla Artırılması	Malta
Kadından Kadına	Portekiz

Uluslararası Danışmanlık Programı ve Eğitim — Çek Cumhuriyeti'nin kadın siyasetçileri, uluslararası deneyim alışverişi çerçevesinde öğreniyor

Çek Cumhuriyeti — 2014-2015

Özet

Çek parlamentosunda kadınların payı yaklaşık beşte bir oranında küçülmüş olup Avrupa Parlamentosunda görev alan Çek siyasetçileri arasındaki kadınların oranı %25'ten daha azdır. STK olarak görev yapan Fórum 50 %, kadınların siyasi hayatta daha fazla temsil edilmesini sağlamaya yönelik projeler başlatarak bu konu hakkında bir eylemde bulunmaya karar vermiştir.

Bunlardan biri danışmanlık programı olup, program Çek kadın siyasetçileri, başarılı siyasi kariyere sahip olan ve paylaşacak değerli deneyimleri bulunan Danimarka'lı ve Norveç'li kadınlarla bir araya getirmektedir. Danışmanlık çalışmaları yüz yüze yapılan görüşmeleri ve e-posta ile Skype üzerinden düzenli aralıkla irtibat kurulmasını kapsamıştır.

Fórum 50 %, 2014 Avrupa Parlamentosu seçimlerinde 15 aday için iki kısa eğitim de düzenlemiştir. Bu eğitim; medya eğitimini, bireysel rehberlik çalışmalarını, haftasonu seminerini ve halihazırda görevine devam etmekte olan bir Avrupa Parlamentosu Üyesiyle yapılan tartışma çalışmasını kapsamıştır.

Danışmanlık programı çerçevesinde bir araya getirilen 10 çifte bakıldığında yakın zamanda gerçekleştirilen bu girişim siyasi danışmanlık açısından iyi bir örnek teşkil etmekte olup; siyasi danışmanlığın, kadınların siyasi hayatta yer almak için gerekli yetkinliklerinin oluşturulması açısından giderek önem kazanan bir strateji olduğu bu dönemde Çek bağlamındaki yeniliği göstermektedir. Danimarka ve Norveç'teki siyasi partilerden ilham alınarak oluşturulan bu program, STK olarak çalışan Fórum 50 % tarafından uygulanmıştır. Program, kadınların siyasete katılımını güçlendirmekte ve kadınlar için yeterli destek programı bulunmaması hususunu ele almaktadır. Programın amacı, kadın katılımının yüksek olduğu ülkelerin

deneyimlerinden faydalanarak kadınların Çek siyasetinde daha fazla temsil edilmesini sağlamaktır. Program çerçevesinde Danimarka'lı ve Norveç'li kadın siyasetçiler (danışmanlar) Çek danışmanlar ile eşleştirilmiştir. Program bunların yanısıra 2014 Avrupa Parlamentosu seçimlerinde yer alan kadın adayları hedef alan bir eğitim bileşenini de kapsamakta olup ilgili adayları çalıştaylar ve derslerle desteklemiştir. Bu girişim genel olarak partiler arası boyuttur. Program neticesinde 2014 yılında Avrupa Parlamentosuna seçilen kadın oranında 2009 yılındaki %18.2'lik orana kıyasla hafif bir artış gözlemlenmiştir (%23.8).

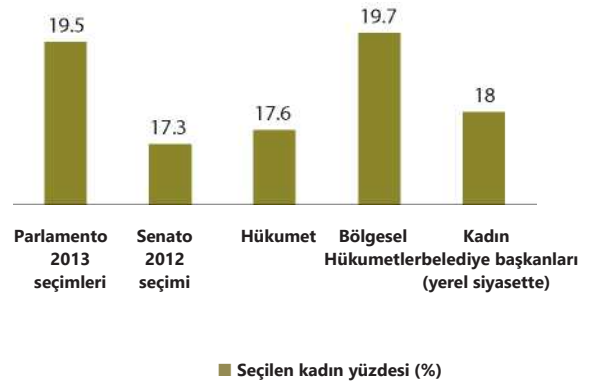
Bu örnek neden iyi bir örnek olarak kabul ediliyor ve kadınların siyasi hayatta ilerlemelerine nasıl bir katkısı var?

- ✓ Danışmanlık aracının uygulanmasında kullanılan yenilikçi yöntemleri kapsamaktadır.
- ✓ Uluslararası deneyim ve bilginin paylaşılmasından faydalanmaktadır.
- ✓ Danışman ile danışan arasında iyi bir uyum ve yakın bir işbirliği sağlanmıştır.
- ✓ Kadınları siyasi makam için hazırlamak amacıyla uygulamaya dönük ve kişiye özel bir eğitim seçeneği sunmaktadır.
- ✓ Yeni yaklaşımları ve fikirleri ortaya çıkarmaktadır.
- ✓ Siyasi ağların genişlemesine katkıda bulunmaktadır.
- ✓ Küçük ölçekli bir girişim olarak bu örnek, diğer ülkelere de kolaylıkla aktarılabilir.

Kadınların kazanmasına yardımcı olmak

Çek kadınları halen siyasi karar alma sürecinde yeterince temsil edilmemekte olup ulusal yasama meclisin %20'sinden daha azını oluşturmaktadır. Kadınların bölgesel ve yerel düzeydeki siyasi hayata katılımı açısından da benzer hatta daha düşük rakamlar göze çarpmaktadır. Bu rakamlar, AB Üye Ülkelerinin büyük bir kısmından bir hayli düşüktür. Çek Cumhuriyeti açısından süregelen bir sorun olan siyasi karar alma sürecinde cinsiyet dengesizliği hususu, siyasi partilerin kadın adayları aday listesindeki kazanma şansı olmayan pozisyonlara yerleştirmelerinden kaynaklanmaktadır. Buna ek olarak partiler, kadın siyasetçileri desteklemek veya teşvik etmek için herhangi bir araç sağlamamakta ve kadınların becerilerini geliştirebilecekleri danışmanlık programları veya eğitimler bulunmamaktadır.

Çek Siyasetindeki Kadınlar

Kaynak: Siyasette kadın - İskandinav Meclisi ve Fórum 50%'nin katılımıyla gerçekleştirilen siyasi danışmanlık konulu ortak proje.

STK olarak çalışan Fórum 50 %, İskandinav Meclisinin de yardımıyla Çek Cumhuriyetindeki kadın adaylara yönelik uluslararası bir danışmanlık ve eğitim programı başlatarak bu boşluğu tamamlamaya karar vermiştir. Fórum 50 %, 2004 yılında kurulmuş olup, kadınların ve erkeklerin siyasete ve karar alma sürecine eşit şekilde katılmasını destekleyen kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. Her iki cinsiyetin de görüşlerini ve yaşam tecrübelerini göz önünde bulunduran daha dengeli bir karar alma süreci oluşturulması yönünde çalışmalar yapmaktadır. Kuruluş, kadınların siyasi açıdan daha aktif hale gelmesini teşvik etmekte, kadın siyasetçi ve liderleri desteklemekte ve somut tedbirler alınması hususunda siyasi partiler ve diğer organlar ile birlikte çalışmaktadır. Fórum 50 %, tarafsızlığı rehber ilke olarak belirlemiştir. Ana faaliyetleri şu şekilde sıralanabilir:

- Siyasi partilerin oy pusulalarını ve gündemlerini cinsiyet açısından değerlendirmek; 'Kadın Dostu Parti' içerikli rekabet, çalıştay, eğitim ve danışmanlık hizmetlerini yürütmek;
- Kadınların Çek siyasetinde temsiline ilişkin kamuoyu yoklamaları gerçekleştirmek;
- Kadın siyasetçileri ve siyaset, ağ kurma ve danışmanlık hususları ile ilgilenen kadınları eğitmek;
- Seçimlerde kadın siyasetçileri desteklemek için medya kampanyaları düzenlemek (kamu ile görüşmeler, basın toplantıları, çalıştaylar, internet sitesi, konferanslar)
- Çok sayıda araştırma enstitüsü ile işbirliği yaparak kadınların temsiline ilişkin çalışmalar düzenlemek;
- Çek Kadınlar Lobisindeki diğer STK'ler ile işbirliği kurmak.

Fórum 50 %, Avrupa Komisyonu ve AEA hibeleri ile finanse edilmektedir.

Danışmanlığı başarılı bir araç olarak gören Çek STK, siyasi partilerin siyasetteki kadınlar için danışma programları ve eğitimler düzenlediği Danimarka ve Norveç'ten ilham almıştır. Bu bağlamda Danimarka Cinsiyet, Eşitlik ve Etnik Köken Merkezinin (KVINFO) kullandığı yöntem baz alınmış olup söz konusu merkez 10 yıldan uzun bir süredir Danimarka'daki kadın siyasetçiler için danışmanlık girişimlerinin geliştirilmesi konusunda ön planda yer almış ve geniş ölçekli bir Danışmanlık Ağı kurmuştur. Bu başarılı İskandinav girişimleri, 2013 yılında Avrupa düzeyinde karar alma sürecinde etnik çeşitlilik ve cinsiyet eşitliği bulunmamasını sorununu ele almak amacıyla,

50/50 kampanyası çerçevesinde ilk Avrupa Siyasi Danışmanlık Ağını kurarak Avrupa Kadınlar Lobisine ilham kaynağı olmuştur.

İskandinav modeline ilişkin danışmanlık

Fórum 50 %'nin uluslararası danışmanlık programı, siyasette kadınların halihazırda yüksek oranda temsil edildiği ülkelerin deneyimlerini paylaşarak, kadınların Çek siyasetinde daha fazla temsil edilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Danışmanlar, kendi ülkelerinde uzun vadeli deneyimleri olan ve siyasi ortamı etkileyen Danimarka'lı ve Norveç'li kadın siyasetçilerden oluşmaktadır. Bu kişiler siyasi parti görüşlerine göre değil; kişisel çalışmaları, ilgileri ve becerileri doğrultusunda seçilmiştir.

Danışma çalışması kapsamında halihazırda 10 çift eşleştirilmiş olup eşleştirilen çiftler yüz yüze görüşmeler yapmakta ve ayda en az iki kere e-posta veya Skype üzerinden irtibat kurmaktadır. Hem danışmanlar hem de danışanlar farklı siyasi partilerden olup siyasi hayatta da farklı düzeylerde yer almaktadır. İskandinav danışmanlar bilgi ve deneyimleri çerçevesinde seçilirken Çek danışanlar için halihazırda yerel, bölgesel veya ulusal düzeyde siyasi hayatta yer almaları ve kendilerini cinsiyet eşitliği konusuna adanmaları üzere iki kriter belirlenmiştir. Danışmanlar ve danışanlar ortak siyasi ilgi alanları ve danışmanın becerilerinin danışanın ihtiyaçlarına uygun olup olmamasına göre eşleştirilmişlerdir. Danışanlar, danışma sürecinde odaklanmak istedikleri özel hedefleri belirlediklerinde danışmanlar kendilerine geribildirimde bulunmuş ve deneyimlerini paylaşmışlardır.

Cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi, siyasi partilerle müzakere, kampanyalar, parlamento üyesi olma yolunda karşılaşılan engeller, siyasi ve özel hayatın dengelenmesi ve cinsiyetçi beyanlara yanıt verme gibi farklı konulara odaklanılmıştır.

Bu program, danışanların her biri için 18 ay sürmekte olup 3 adet altı aylık bölümlerden oluşmakta ve her bölümde seçilen bir siyasi konuya odaklanılmaktadır (örneğin kamu idaresinin etkinliği ve şeffaflığı, çocuklar ve yaşlılar için sosyal politikalar ve eğitim politikaları, göçmenlik hususları, istihdam politikası vb.).

Bu başlıklar yalnızca danışman ile danışan arasında yapılan özel toplantılarda değil aynı zamanda Çek siyasetçilerin katılımıyla gerçekleştirilen seminerlerde de tartışılmaktadır. Danışmanlık programı, danışanların danışmanların ülkelerini ziyaret etmelerini ve görüş alışverişi yapıp paylaşımında bulunulması için bir iletişim platformu oluşturulmasını da öngörmektedir.

Danışmanlık programı, Temmuz 2014'te başlatılmış olup Nisan 2016'ya kadar devam edecek olan daha geniş ölçekli *Kadın Erkek Dengesi* (2) projesinin bir parçasıdır. Proje, Norveç Hibe Fonu tarafından finanse edilmekte olup proje ortakları Prag'da bulunan Danimarka Büyükelçiliği ve Çek Cumhuriyeti'nde bulunan İskandinav Ticaret Odasıdır.

Avrupa Parlamentosu Üye adayları için Eğitim

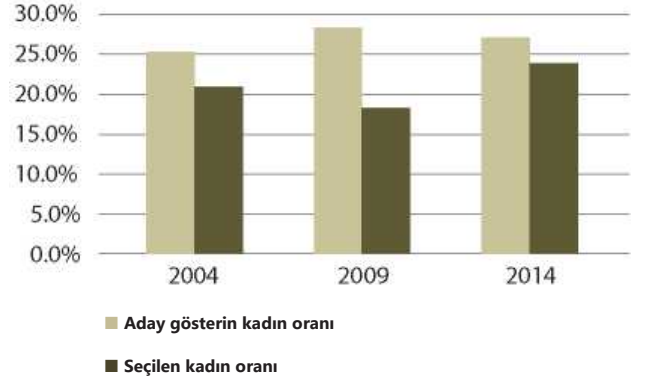
Şubat ve Mart 2014'te Fórum 50 %, 2014 Avrupa Parlamentosu seçimlerindeki 15 kadın aday için de ayrıca eğitimler düzenlemiştir. Bunun altında yatan amaç, farklı siyasi partilere mensup olan adayların eğitim faaliyetleri ile desteklenmesi olup Avrupa Parlamentosunun nasıl çalıştığına dair bir çalıştay, müzakere ve medya becerileriyle ilgili eğitimler, ayrıca bireysel rehberlik gibi eğitim faaliyetleri buna örnektir. Eğitim alacak kişiler seçilirken adayların parlamentoda gelecekte yapacakları işlere dair açık ve net bir vizyonlarının olması ve cinsiyet eşitliğine destek vermeleri olmak üzere iki kriter göz önünde bulundurulmuştur.

Bu eğitimler çerçevesinde üç saatlik medya eğitimi, üç saatlik bireysel rehberlik ve bir haftasonu semineri gerçekleştirilmiş olup bu çalışmalar Uluslararası Koç Federasyonundan gönderilen yerli ve yabancı eğitmenler ve koçlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Eğitime katılanlar, Avrupa Parlamentosunun Çek kadın üyesi Zuzana Brzobohata ile yapılan tartışmaya da katılmışlardır. Bu eğitim, Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen daha büyük ölçekli uluslararası bir proje olan *Avrupa Siyasetinde Daha Fazla Kadın, 2014'te Daha Fazla Kadın* (3) isimli projenin bir parçasıdır.

2 <http://www.soc.cas.cz/en/project/zeny-muzi-v-rovnovaze>

3 <http://www.ludenet.org/projects/wiep>

Avrupa Parlamentosunda Kadın Temsilinin Gelişimi (Çek Cumhuriyeti açısından)

Kaynak: Çek İstatistik Ofisi

Kadınlar daha fazla temsil ediliyor

Danışmanlık çalışması başarılı olmuştur çünkü çalışmanın başlaması öncesinde danışmanlık ilişkisinin niteliği detaylı bir şekilde düşünülmüştür. Danışanın ve danışmanın danışmanlık sürecinde odaklanacağı konular danışmanlık anlaşması içerisinde ve açık ve net olarak hazırlanan faaliyet planında belirtilmiştir. Başarıyı getiren diğer faktörler, siyasetçi olarak yoğun bir çalışma hayatları olsa da belirlenen hedeflere ulaşmak için büyük emek sarf eden tüm katılımcıların şevkle çalışmaları ve fedakarlık yapmalarıdır. Danışmanlar ve danışanlar bu programı; siyasi ağlarını genişletmelerine, deneyim ve bakış açılarını paylaşmalarına, yeni fikirler edinmelerine ve farklı siyasi sistemleri öğrenmelerine imkan tanıyan, her iki taraf için de faydalı bir süreç olarak görmektedir. Program, kadınların siyasi hayatta yüksek düzeyde temsil edildiği ülkelerden alınan uluslararası deneyim ve bilgilerin paylaşılmasından faydalanmaktadır.

Bu çalışmalar Avrupa Parlamentosu adaylarına yeni beceriler kazandırdığı ve adayların Çek Cumhuriyeti'ndeki diğer kadın siyasetçilerle ağ kurmalarını sağladığı için özellikle Avrupa Parlamentosu adayları bu eğitimi değerli bulmuştur. Programların, yapılan seçimlerin çıktılarını üzerinde doğrudan bir etkisi olup olmadığını söylemek zordur. Bununla birlikte son yıllarda, başta Avrupa Parlamentosu seçimleri olmak üzere kadınların siyasi hayata katılımında artış olduğu görülmüştür. 2014 yılında yapılan seçimler, 2009 yılında kıyasla Avrupa Parlamentosu üyeliğine seçilen kadın siyasetçi oranında artış olduğunu göstermektedir (%18.2'den %23.8'e).

İrtibat için:

Marketa Mottlova & Halka Jaklova Fórum 50 % Danışmanlık Programı Koordinatörleri
Plzenska 846/66 Praha 150 00 Çek Cumhuriyeti
+420 744 411 151, +420 257 216 170
mottlova@padesatprocent.cz;
jaklova@padesatprocent.cz

Jana Smiggels Kavkova Fórum 50 % Müdürü
Fórum 50 % Eğitim Koordinatörü
Plzenska 846/66 Praha 150 00 Çek Cumhuriyeti
+420 774 411 151, +420 257 216 170
kavkova@padesatprocent.cz

Detaylı Bilgi için:

Danışmanlık: <http://padesatprocent.cz/cz/zpravodajstvi/prihlasujte-se-do-unikatniho-mentoringoveho-programu>;

Eğitim: <http://padesatprocent.cz/cz/zpravodajst-vi/vzdelavaci-program-pro-kandidatky-do-evrop-skeho-parlamentu>;

Siyasette kadın - İskandinav Meclisi ile Fórum 50%'nin katılımıyla gerçekleştirilen siyasi danışmanlık konulu ortak proje: <https://birgerblog.files.wordpress.com/2014/12/women-in-politics-intro-to-mentoring-project-08-2014.pdf>;

2014 Avrupa Parlamentosu seçim kampanyasında Fórum 50 % tarafından kullanılan videolar:

<https://www.youtube.com/watch?v=1hXPxLlb310>;

<https://www.youtube.com/watch?v=MdnVjssiPU4>;

Fórum 50 % internet sitesinden görüntü: <http://padesatprocent.cz/cz/zpravodajstvi/vzdelavaci-program-pro-kandidatky-do-evropskeho-parlamentu>.

Kadın Gücüyle Siyaset (Helene Weber Kolleg) — Kadınların yerel siyasette desteklenmesi

Almanya — 2011-2015

Özet

Almanya'da, kadınların siyasi karar alma süreçlerinde yer almadıklarının en fazla fark edildiği nokta yerel yönetimlerdir (11.000'den fazla belediye ve 295 ilçe). Kadınların yerel konsey içerisindeki payı yaklaşık %25 oranında sabit kalmıştır.

2011 yılında hazırlanan Helene Weber Kolleg girişiminin amacı, daha fazla sayıda kadını (yerel) siyasete katmak, kadınların siyasi kariyer fırsatlarını iyileştirmek, ayrıca destek ve işbirliği için bir ağ oluşturmak suretiyle bu çıkmazın sonuca ulaştırılmasıdır. Kolleg girişimi; Federal Aile, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençlik Bakanlığının (BMFSFJ) da işbirliği ile 2008 yılında EAF Berlin isimli STK tarafından başlatılan *Frauen Macht Kommune* ("Kadın Gücüyle Belediyeler") kampanyasından doğmuştur. En önemli faaliyetler şunları içermektedir:

- Her dönemde, biri ana ödül sahibi olmak üzere 15 kadın siyasetçiye 10.000 Avro değerinde Helene Weber ödülü verilmektedir. Şu ana kadar 45 kişi bu ödülü almaya hak kazanmış olup ödül sahipleri, yerel kadın siyasetçileri kapsayan ulusal ağ oluşturmaktadır.
- Yerel siyasete girmek isteyen kadınlara yönelik dokuz aylık bir danışmanlık programı verilmektedir. Bu bağlamda danışmanlık çalışması yapmak üzere mesleki gölge, seminer ve ağ kurma çalışmaları da dahil olmak üzere faaliyetlerden faydalanan 107 kadından oluşan ikişer kişilik 65 grup oluşturulmuştur
- Siyasette cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi amacıyla ödül sahipleri, kazandıkları ödülü yerel düzeyde faaliyetler planlamak ve uygulamaya koymak amacıyla kullanmıştır.

Bu girişim, kadınların yerel siyasette temsil edilmesini desteklemenin yanısıra siyasi partilerin bu konuyu ele almak için girişimde bulunmamasına da bir tür tepki niteliğindedir. Girişimin amacı, kadınları siyasi bir makama gelmek için çalışmak konusunda harekete geçirmek ve halihazırda belediye düzeyinde siyaset ile uğraşan kadınları teşvik etmektir. Girişim, birbiriyle bağlantılı olan bir dizi faaliyeti yaratıcı bir şekilde bir

araya getirmektedir. Bu faaliyetler şu şekilde sıralanabilir: (i) Helene Weber ödülü (görünürlük stratejisi); (ii) yerel siyasetteki kadınların bilgi, kapasite ve motivasyonlarını artıran dokuz aylık bir danışmanlık programı; (iii) ödül sahipleri tarafından geliştirilen yerel girişimler; (iv) uluslararası paylaşımlar ve (v) bilgilendirici bir internet sitesi. Proje Federal Hükümet tarafından desteklenmekte olup belgelere dayandırılmaktadır.

Bu örnek neden iyi bir örnek olarak kabul ediliyor ve kadınların siyasi hayatta ilerlemelerine nasıl bir katkısı var?

- ✓ Birbirini destekleyen bir dizi aracın yenilikçi bir şekilde bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur.
- ✓ Sağlam temellere dayanan bir danışmanlık programı üzerine kurulmuştur. Bu bağlamda danışman ile danışan arasında sürekli bir çalışma gerçekleşmekte olup ağ kurulması, eğitim ve yeterlilik hususları da bu çalışmaya dahildir.
- ✓ Partiler arası boyuttur.
- ✓ Ödül bileşeni sayesinde görünürlüğü yüksek olup geniş ölçekte tanıtım yapılmaktadır.
- ✓ Çok yönlü yaklaşım modeli diğer ülkeler için de geçerli olup aktarılabilir niteliktedir.

Sorun yerel düzeyde

Almanya'da kadınların siyasi karar alma sürecinde en az temsil edildiği düzey belediye (*Kommune*) düzeyi olup, buradaki kadın sayısı toplam kişi sayısının %25'inden yukarı çıkmamaktadır. Bununla birlikte kentsel ve kırsal konseyler arasında önemli farklar bulunmaktadır. Belirtilen oran daha büyük kasabalarda %30 ila %40 arasında iken belediyeler küçüldükçe bu oran da düşmektedir. Korkutucu olsa da bazı belediyelerde hiç kadın konsey üyesi bulunmamaktadır. Almanya'nın idari bölgelerindeki (*Kreise*) durum daha da kötüdür. İki yüz doksan beş idari bölgenin %91'inden fazlası erkekler tarafından yönetilmekte olup belediye başkanlarının yalnızca %10'u kadındır (4). Yapılan birkaç çalışma, bunun nedenlerini araştırmış ve belediye düzeyindeki karar alma süreçlerinde görev alan kadın sayısını artırmak amacıyla öneriler geliştirmiştir (5). Çalışmalar; bölgesel düzeyde eşit fırsatların sağlanması, kadınların eğitim ve istihdam alanında desteklenmesi ve yeterli sayıda bakım evi açılmasının kadınların siyasetle ilgilenmeye teşvik edilmesi açısından kilit faktörlerin olduğunu göstermektedir. Yine de belediye düzeyindeki siyasi faaliyetlerin etkin bir şekilde düzenlenmesi, kadınların kaydettikleri ilerlemeler ve kota düzenlemelerinin de yararlı olduğu düşünülmektedir.

4 EAF Berlin (2014) (Helga Lukoschat, Jana Belschner) *Frauen führen Kommunen. Eine Untersuchung zu Bürgermeisterinnen und Bürgermeistern in Ost und West* http://frauen-macht-politik.de/fileadmin/eaf/Doku_m_ente/S_chwerpunkt_thema/S_tu_d_ie_Frau_en_fuehren_Kommunen.pdf.

5 Schlote, Sarah (2013) *Ursachen für die Unterrepräsentanz von Frauen in der Kommunalpolitik*, Studie im Auftrag der SPD-Landtagsfraktion Baden-Württemberg, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB), Berlin. (Kadınların belediye siyasetinde yeterince temsil edilmemesinin sebepleri, SPD grup - Landtag / Baden-Württemberg, WZB Berlin tarafından talep edilen çalışma):

BMFSFJ (2011) (Hagen Lindstadt, Kerstin Fehre, Michael Wolff tarafından hazırlanmıştır) *Frauen in Führungspositionen. Auswirkungen auf den Unternehmenserfolg (İdari pozisyonlardaki kadınlar. Şirketlerin başarısı üzerindeki etkiler)*: <http://www.bmfsfj.de/Redaktion-BMFSFJ/Broschuerenstelle/Pdf-Anlagen/Frauen-in-Fuehrungspositionen-langfassung.property=pdf,bereich=bmfsfj,sprache=de,rwb=true.pdf>.

The Helene Weber Kolleg

Helene Weber Kolleg; Federal Aile, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençlik Bakanlığının (BMFSFJ) da işbirliğiyle 2008 yılında EAF Berlin tarafından başlatılan *Frauen Macht Kommune* (Kadın Gücüyle Belediye) kampanyasına dayanmaktadır. EAF, kar amacı gütmeyen, bağımsız bir kuruluş olup cinsiyet eşitliğini teşvik etmektedir. Kuruluş, bilimsel uzmanlığı danışmanlık hizmetleri ve mesleki gelişim ile buluşturmaktadır (6).

2011 yılında kurulan Helene Weber Kolleg'in amacı, kadınları kendi şehirlerinde seçime katılmak üzere harekete geçirmek ve halihazırda siyaset ile ilgilenen kadınların faaliyetlerini desteklemektir. Bu bağlamda yapılan faaliyetler altı başlık altında toplanmaktadır:

1. Helene Weber ödülü;
2. Danışmanlık;
3. Yerel faaliyetler;
4. 'Alman Anayasasının Annelerine' ilişkin gezici sergi
5. Uluslararası fikir alışverişleri
6. Çevrimiçi teklifler sunan bir internet sitesi (<http://frauen-macht-politik.de/>).

Şu ana kadar seçkin yerel siyasetçiler oldukları ve gönüllü olarak herhangi bir ücret talep etmeksizin siyasi pozisyonlarda buldukları için 45 kadına **Helene Weber ödülü** verilmiştir. Bunun karşılığında da ödül sahipleri daha fazla sayıda kadın için rol model olarak hareket etmekte ve siyasette şanslarını denemek için kadınları motive etmektedir. Ödül 2009 ve 2011 yıllarında verilmiş olup 2015 yılında yeniden verilecektir. Sayıları 70 ila 110 arasında değişen adaylar, Alman Bundestag üyeleri tarafından adaylığa getirilmektedir. Federal Aile, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençlik Bakanlığı tarafından başkanlık edilen bağımsız bir jüri kazananları belirlemektedir. Ana ödül sahibi 10.000 Avroluk ödülü alırken diğer ödül sahipleri de kazananın ve kazanana yardımcı olan danışmanın belirlediği konularda kendi ihtiyaçlarına uygun rehberlik hizmetlerinden faydalanmaktadır (örneğin siyasi hayatta ilerleme,

6 EAF <http://www.eaf-berlin.de/index.php?id=eaf>.

mesleki kariyer planlama, öz yönetim, iş-hayat dengesi veya girişkenlik).

Siyasi hayatta başarılı olan kadınların deneyimlerini paylaşan **danışmanlık** programının amacı, daha fazla kadını yerel siyasette yer almaya yönlendirmektir. Tüm siyasi partilerin yerel düzeyde seçilmiş ve birçoğu Helene Weber ödülü almış olan temsilcileri, siyasi hayata atılmak isteyen kadınlara eşlik etmektedir. Dokuz aylık dönem boyunca danışman ve danışan birlikte çalışmaktadır. Şimdiye kadar 107 kadının katılımıyla 65 çift oluşturulmuş ve bu kadınlar mesleki gölge çalışması, profesyonel görünüm ve sunum, motivasyon, geribildirim, ağ oluşturma, cinsiyet ve siyaset konulu seminerler gibi faaliyetler içeren danışmanlık programına katılmıştır.

EAF Berlin; halka hitap ve görünüm seminerleri ve belediye siyasetine ilişkin ders ve tartışmalar gibi cinsiyet eşitliğine dair eylemler düzenlemek isteyen **yerel** düzeydeki ödül sahiplerini desteklemekte ve tavsiyeler vermektedir.

Gezici **sergi**, Alman Anayasasında kadın erkek eşitliğini savunan dört kadını anlatmaktadır. Bu sergi, kadınların siyasi katılımlarına ilişkin tartışmalar açısından oldukça iyi bir taban oluşturmaktadır.

Helene Weber Kolleg çatısı altında gerçekleştirilen Tunus ve Almanya tarafından hazırlanan 'Demokrasinin Kadına İhtiyacı Var' projesi, 2011 yılında yapılan devrimden beri Tunus'lu kadınların siyasi katılımını desteklemiştir. Projenin tüm faaliyetleri internet sitesi üzerinden yayınlanmaktadır (<http://frauen-macht-politik.de/>). Buna ek olarak, Almanya ve Güney Kafkasya bölgesinden (Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan) gelen yerel kadın siyasetçiler uluslararası düzeyde bilgi alışverişinde bulunmaktadır.

Devletin sürekli desteği

Helene Weber Kolleg, Helene Weber ödülünü kazananların ve yerel siyasette yer alan kadınlara ağ, bilgi alışverişi ve destek imkanları sağlayan birçok kadın siyasetçinin çalışmalarına dayanmaktadır. Bu çalışmanın başarısının altında yatan en önemli faktörlerden biri, yapılan faaliyetlerin tarafsız olması ve tüm ulusa hitap etmesidir. Helene Weber Kolleg, yerel siyasette yer alan kadınlar için etkin bir platform olarak hizmet veren geniş bir ağ kurmuştur. Avrupa Siyaset ve İş Hayatındaki Kadınlar Akademisinden gelen uzmanlar, danışmanlık ve kampanya oluşturma konusunda uzmanlıklarını sunmuştur.

Helene Weber Kolleg, farklı araçları yaratıcı bir şekilde bir araya getirmekte, bu sayede de diğer ülkeler için de geçerli olan ve diğer ülkelerde de kullanılabilir nitelikte çok yönlü bir yaklaşım sunmaktadır. Federal Hükümet, Helene Weber Kolleg'i mali açıdan desteklemekte olup 2013 yılında yapılan koalisyon anlaşmasında da bu girişimden açık ve net bir şekilde bahsedilmiştir.

İrtibat için:

Manuela Moller

EAF Berlin — Europäische Akademie für Frauen in Wirtschaft und Politik (Avrupa Siyaset ve İş Hayatındaki Kadınlar Akademisi)

Schumannstraße 5

10117 Berlin

Almanya info@eaf-berlin.de

Tel. +49 30-30 87 760-0

Faks +49 30-30 87 760-59

Detaylı bilgi için:

<http://www.eaf-berlin.de/hwkundhwp.html>
<http://frauen-macht-politik.de/>

Konu ile ilgili daha fazla materyale erişmek için:

<http://frauen-macht-politik.de/infothek/kurzfilm-frauen-macht-politik.html>;
 E.g. BMFSFJ (2010) (Uta Kletzing ve Helga Lukoschat tarafından hazırlanmıştır) *Engagiert vor Ort — Wege und Erfahrungen von Kommunalpolitikerinnen*. <http://frauen-macht-politik.de/helene-weber-kolleg/studien/engagiert-vor-ort.html>;

Heinrich Boll Stiftung / Fernuniversität in Hagen (2010)

(Holtkamp, L., Wiechmann, E., Pfetzing, J. tarafından hazırlanmıştır)

Zweites Gender Ranking deutscher Großstädte (Almanya'nın büyük şehirlerinde ikinci cinsiyet sıralaması):

http://www.boell.de/sites/default/files/assets/boell.de/images/download_de/demokratie/Zweites_Genderranking_deutscher_Grossstaedte.pdf;

Bertelsmann Stiftung (2008) *Beruf Bürgermeister/in. Eine Bestandsaufnahme für Deutschland*.

http://mifkjf.rlp.de/fileadmin/mehr-frauen-in-die-politik/dokumente/Beruf_BuergermeisterIn.pdf;

Resim internet sitesinden alınmıştır:

<http://frauen-macht-politik.de/>

Kadınların Siyasete Katılımının Kapasite Geliştirme Yoluyla Artırılması - Partit Laburista (Malta İşçi Partisi)

Malta — 1990'lar-2015

Özet

Malta, kadınların siyasi hayatta temsil edilmesi açısından AB'nin en alt sıralarında yer almaktadır. Kadınların 1947 yılında oy kullanma hakkına kavuştuğu dönemden beri, kadınların ilerlemesine ilişkin tedbirleri ilk kabul eden parti, genel olarak İşçi Partisidir. Bununla birlikte resmi ve gayri resmi uygulamalar ilerlemenin önüne geçmektedir.

Bu bağlamda parti, kendi içerisinde cinsiyet eşitliğini teşvik etmek için kotalar, parti yapıları, kapasite geliştirme ve farkındalık artırma olmak üzere dört bölümden oluşan bir yaklaşım benimsemiştir. Parti, seçim listelerine yönelik %20'lik kadın aday kotasını gönüllü olarak getirirken ulusal yürütme kurulu için de üçte birlik kadın kotası belirlemiş; kadınlar bölümünü erkeklere açmış; Brüksel'de bir eğitim programı düzenlemiş, basın bülteni ve makale taslakları hazırlanmış, ayrıca nezaket ziyaretleri ve seminerler düzenlenmiştir. Malta'nın Avrupa Parlamentosu üyelerinin üçte ikisinin kadın olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu stratejinin meyve vermeye başladığına dair işaretler görülmektedir.

Bu örnek, kadınların uzun zamandır siyasette yeteri kadar temsil edilmemesi durumunu ele almak üzere İşçi partisinin tarafından gerçekleştirilen yoğun çalışmalar sayesinde hayata geçmiştir. Partinin, 2015'li yıllara dayanan kadın bölümü olan 'Nisa Laburisti'ye yeniden can verilmesi ve modernleştirilmesi, bu konuyu ele almak için yakın zamanda yapılan birçok girişimden biridir. Diğer girişimler; potansiyel kadın aday havuzu oluşturulması ve bu adayların ağlarının güçlendirilmesi, eğitim ve seminerler düzenlenmesi, medya kampanyalarının başlatılması, farkındalık artırma faaliyetleri, STK'ler ile birlikte yapılan çalışmalar ve kadın aday profilinin iyileştirilmesi gibi çalışmaları kapsamaktadır. İşçi Partisinin beyin takımı (EDEAT vakfı) tarafından 2013 yılında başlatılan yetkinlik geliştirme projesi LEAP, kadınlara yönelik teorik ve pratik eğitim ve kapasite geliştirme çalışmalarına odaklanmaktadır.

Nispeten yeni de olsa bu girişim, Avrupa Parlamentosu seçimleri üzerinde oldukça olumlu bir etki bırakmış olup benzer bir kampanyanın bir sonraki yerel seçimler için de uygulanması planlanmaktadır. Genel olarak bakıldığında İşçi Partisi, Nisa Laburisti sayesinde, politika gündemini geliştirmiş ve kadın ve erkek rollerine ilişkin klişe görüşlerle mücadele etmiştir.

Kadınların temsiline yönelik ilerlemeler yavaş kalmaktadır

Malta'da, siyasi partiler ve siyasi parti liderleri genellikle cinsiyet eşitliğini desteklemekte olup kadınların siyasi ve ekonomik karar alma süreçlerinde daha iyi şekilde temsil edilmesi konusunda hemfikirdir. Bununla birlikte çeşitli yapısal, sosyal ve kültürel faktörler sebebiyle Malta, seçim ile makama gelen kadın sayısı açısından AB içerisinde en alt sıralarda yer almaktadır (7).

7 Cutajar J. (2014) *Women and political participation in Malta*: <https://socialdialogue.gov.mt/en/NCPE/Documents/Updates%20and%20Upcoming%20events/Women%27s%20political%20participation/Paper%20on%20Women%20and%20Political%20Participation%20in%20Malta%20FINAL%2020141219.pdf>;

Spiteri L. (2012) *Promoting women in decision-making in the economy through quotas: a Maltese perspective*. Exchange of Good Practices on gender equality. Women in economic decision-making, Norveç 10-11 Mayıs 2012. Comments paper — Malta: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/exchange_of_good_practice_no/mt_comments_paper_no_2012_en.pdf.

Bu örnek neden iyi bir örnek olarak kabul ediliyor ve kadınların siyasi hayatta ilerlemelerine nasıl bir katkısı var?

- ✓ Partinin bu konuyu uzun bir süre boyunca ve şiddetle ele alması üzerine kurulmuştur.
- ✓ Eğitim ve kapasite geliştirme araçları yaratıcı bir biçimde bir araya getirilmektedir.
- ✓ Parti üyelerinin desteği alınmaktadır.
- ✓ Geleneksel stereotiplere meydan okunması konusunda başarılı olmuştur.
- ✓ Basın ve medyada yer alması sebebiyle görünürlüğü yüksektir.
- ✓ STK'ler ile verimli bir şekilde işbirliği yapılmasını sağlamıştır.
- ✓ Diğer ülkeler açısından ilgi çekici olup diğer ülkelere de aktarılabilir.

Kadınların ulusal yasama organlarında temsil edilmesinin ana beklentileri⁽⁸⁾ siyasi partilerdir. Siyasi partiler bu konuyu yalnızca göstermelik olarak ele almakla kalmayıp kadınların ilerlemesine yönelik stratejiler geliştirmiş olsa da, partiler içerisindeki resmi ve gayri resmi uygulamalar ilerlemelere engel olmaktadır.

Malta'nın iki ana partisinden biri olan işçi partisi (PL — Partit Laburista), karar alma sürecinde cinsiyet eşitliğini her zaman savunmuştur. 1947 yılında Malta'lı kadınlara seçme hakkı vererek kadınların oy kullanmasını desteklemiş ve ana partiler arasından ulusal yürütme kurulu düzeyinde kadınlar için bir kota belirleyen ilk parti olmuştur.

Bu konuya bu denli bağlı olunmasına rağmen siyasi karar alma sürecinde cinsiyet eşitliğinin etkin bir şekilde sağlanmasına yönelik ilerleme yavaş kalmıştır. Bu sebeple de parti; seçim kotalarına, parti yapılarına, kapasite geliştirme ve farkındalık artırma çalışmalarına uygun şekilde hareket etmek suretiyle parti içi cinsiyet eşitliğini teşvik etmek için çok yönlü bir yaklaşım benimsemiştir.

Seçim ve yürütme kurulu kotaları

İşçi Partisi 1990'lı yıllardan beri bir dizi kota uygulamakta olup bu kotalar kadınların

8 Cutajar J. (2014) *Women and political participation in Malta*: <https://socialdialogue.gov.mt/en/NCPE/Documents/Updates%20and%20Upcoming%20events/Women%27s%20political%20participation/Paper%20on%20Women%20and%20Political%20Participation%20in%20Malta%20FI%20NAL%2020141219.pdf>;

Schiavone H. (2011) *More Women needed in Parliament*, [http://www.timesofmalta.com/artides/view/20110308/opinion/more-women-](http://www.timesofmalta.com/artides/view/20110308/opinion/more-women-needed-in-parliament.353664)

[needed-in-parliament.353664](http://www.timesofmalta.com/artides/view/20110308/opinion/more-women-needed-in-parliament.353664).

karar alma sürecine katılmasını kolaylaştırmaktadır. Parti, parti listelerinde kadınlar için %20'lik bir kota uygulamakta olup parti içerisinde geçerli olan kurallar, partinin ulusal yürütme kurulunun 12 tabi üyesinin en az dördünün kadın olması gerektiğini öne sürmektedir. Parti, yerel yönetim bölümünde de kadınlar için üçte bir oranında kota kullanmaktadır.

Ulusal yürütme kurulunun seçilerek göreve gelen 12 üyesi halihazırda kadınlardan oluşmakta olup Nisa Laburisti isimli kadın bölümü için de kadınlara iki koltuk ayrılmıştır. Parlamento grubu, gençler, yaşlılar, yerel yönetim gibi diğer bölümler de ulusal yürütme kuruluna kadın temsilci göndermekte özgürdür. Halihazırda, ulusal yürütme kurulundaki toplam kadın sayısı 13 (%28) olup kurulda toplam 47 üye bulunmaktadır. Ayrıca 673 genel kongre delegesinin de 198'u kadındır (yine %28).

Kadınların katılımı bununla da kalmamaktadır. Nisa Laburisti yürütme kurulu üyeleri, 2014 yılı AB seçim kampanyasında aktif bir şekilde görev almış olup 2015 yılında yerel konseylerdeki kadın sayısının artırılması için bir kampanya düzenleyeceklerdir.

Erkeklerin 'kadın bölümüyle' tanıştırılması ve farkındalık artırma

İşçi Partisi yapısal bir değişimden geçmiştir. Partinin kadın bölümü olan Sezzjoni Nisa Laburisti, 1950'li yıllarda kurulmuştur. Zaman içerisinde bu bölüm Ghaqda Nisa Laburisti ('İşçi Kadınlar Birliği') adını almış ve partinin kadın üyelerinin tamamı otomatikman bu bölüme üye olmuştur.

Mart 2013'te yapılan seçimlerde İşçi partisi tekrar iktidara geldiğinde yeni Başbakan Joseph Muscat, bu hükümeti gelmiş geçmiş en feminist hükümet yapma niyetinde olduğunu beyan etmiştir ⁽⁹⁾. Kültürel değişimin de bir parçası olarak Başbakan, Ghaqda Nisa Laburisti içerisinde bir reform olacağını bildirmiştir. Ocak 2014'te yapılan yıllık olağan toplantı esnasında Başbakan 'Geniş ölçekli bir istişare çalışmasının ardından Ghaqda Nisa Laburisti, yapılacak yenilikçi değişiklikler çerçevesinde yeni bir aşamaya geçecektir.' şeklinde bir açıklamada bulunmuştur. Ghaqda Nisa Laburisti'nin yalnızca kadınlara özgü bir bölüm olarak kalmayacağını, çünkü bu bölüm içerisinde tartışılan konuların yalnızca kadınları değil erkekleri de ilgilendirdiğini açıklamıştır. Kariyer yapan kadınlar, gençler ve anneler de dahil olmak üzere kadınların tüm sektörlerde temsil edilmesinin ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır. Kadınların rolünün sürekli değişim içerisinde olduğunu ve kadın katılımının önündeki soyut engelin halen kırılmayı beklediğini belirtmiştir. Organizasyon açısından heyecanlı bir dönemin başladığını belirten Başbakan, bu organizasyonun aktif bir rol üstlenmesini ve hükümet ile parti tarafından yapılan çalışmaları desteklemesini istemiştir ⁽¹⁰⁾. 08 Mart 2014 yılında Nisa Laburisti — NL ('İşçi Kadınlar') yeniden hayata dönmüştür.

Bu tarihten itibaren Nisa Laburisti, kadınların özel ve kamu hayatındaki rollerine ilişkin birçok konuya değinen 25 basın bülteni yayınlamıştır. Nisa Laburisti; Temsilciler Meclisi sözcüsü ve başkanının yanısıra çok sayıda bakan ve büyükelçi de dahil olmak üzere önemli şahıslara nezaket ziyaretleri gerçekleştirmiştir. Nisa Laburisti; 'Siyasi Karar Alma Sürecinde Kadınlar', 'Kadın Girişimciliğinin Teşvikine Yönelik Kadın İşletmeleri', 'Malta'da Kadınların Siyasete Katılımı' ve 'Avrupa Sosyalist Partisi içerisindeki Kadınlar' konulu seminerlerde aktif bir şekilde görev almıştır. Ayrıca görünürlük kazanmış ve medyada kendisine yer bulmuştur. Bu da siyasetçilerin erkek olması gerektiği yönündeki klişe imgeye karşı çıkmaya yardımcı olmuştur ⁽¹¹⁾.

9 Dalli, M (2013): <http://www.maltatoday.com.mt/news/elections2013/23864/muscat-aspires-to-lead-most-feminist-government-20130111#.VH3XD8JdWRs>.

10 Partit Laburista basın bülteni 23 Ocak 2014.

11 Global Media Monitoring Project (GMMP) (2010), *Who Makes the News?*: http://cdn.agilitycms.com/who-makes-the-news/Imported/reports_2010/highlights/highlights_en.pdf.

Kapasitenin geliştirilmesi

2013 yılında, partinin beyin takımı olan Fondazzjoni IDEAT, Avrupa Parlamentosu üyesi Claudette Abela Baldacchino ile birlikte LEAP projesini başlatmış olup bu bağlamda Avrupa Parlamentosunun Sosyalist ve Demokratlar grubunun da desteği alınmıştır. Bu girişimin amacı, Brüksel'de bir eğitim verilmesi suretiyle daha fazla sayıda kadının siyasete atılmasını teşvik etmek ve desteklemektir. Bu çerçevede 'Siyaset ve Sosyal Hayatta Kadın' isimli bir seminerin yanısıra siyasete ilişkin teorik ve pratik eğitimler ve köklü siyasetçilerle birlikte gerçekleştirilen danışmanlık çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalara katılan üyelerin bazıları şu an NL'nin aktif üyelerindedir.

Nisa Laburisti eşit fırsat fikrini savunmakta ve kadınların ilgi alanlarını desteklemekte olup bu bağlamda yapılan çalışmalardan biri de kadınların karar alma sürecine katılımının artırılmasıdır. Kadınların ağlarının geliştirilmesi, medya kampanyaları, farkındalık artırma çalışmaları, STK'ler (özellikle de kadınlar ile ilgili olanlar) ile yapılan çalışmalar ve kadın profillerinin iyileştirilmesi gibi birçok farklı faaliyet üzerinden potansiyel kadın aday havuzunun kapasitesi geliştirilmektedir. Örneğin Nisa Laburisti 'İki Kadın — İki Başkan', 'BİT'de Kadın', ve 'Yerel Kadın Komiteleri' gibi konularda seminerler düzenlemiştir. 'Kadın — Gelişen Toplumdaki Liderler' isimli seminer, Avrupa Sosyalist Partisinin kadın başkanı Zita Gurmai tarafından ziyaret edilmiştir.

Başarılı bir strateji

2014 yılında yapılan Avrupa Parlamentosu seçimlerinden elde edilen sonuçlar (bu seçimlere istinaden şu an Malta delegasyonunun üçte ikilik kısmı kadınlardan oluşmaktadır), parti içerisindeki bu stratejinin verimli olduğunu gösterir niteliktedir. Birçok kadının yerel konseylerin yönetiminde aktif bir rol üstlenmesine bağlı olarak yerel düzeydeki durum da umut vericidir. Bununla birlikte engeller bakidir: Parlamento ve yerel konseyler yarı-zamanlı olarak çalışmakta, dolayısıyla da çalışma saatleri sonrasında toplantı yapmakta ve oturumlar gecenin geç saatlerine kadar sürebilmektedir. Bu durum aile yükümlülükleriyle çatışmakta dolayısıyla da kadınlar açısından özellikle sorun yaratmaktadır. Ulusal düzeydeki durum halen bir sorun teşkil etse de, İşçi Partisi içerisindeki kadın yoğunluğu gelecekte değişiklikler olacağını sinyallerini vermektedir.

İrtibat için:

Claudette Abela Baldacchino
Başkan
Nisa Laburisti
Centru Nazzjonali Laburista
Triq Mile End
Hamrun
Malta
+356 2124 9900
claudette.abelabaldacchino@gmail.com
<http://www.nisalaburisti.org/>

Detaylı Bilgi için:

<http://www.nisalaburisti.org/index.html>;

<https://www.facebook.com/pages/Nisa-Laburisti-NL/1376828599258576>;

<http://www.timesofmalta.com/articles/view/20140308/local/pl-sets-up-new-womens-branch.509779>;

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=1508528446088590&id=1376828599258576&_rdr;
Nisa Laburista logosunun alındığı internet sitesi
<http://www.nisalaburisti.org>.

Genç kadınların siyasete yönlendirilmesi: *'Kadından Kadına'* projesi

Portekiz — 2008-2010

Özet

Portekizli kadınların siyasi alanda erkeklerle dengeli şekilde temsil edilmesi yönündeki eğilimin yavaş kalması sebebiyle Portekiz Cinsiyet Eşitliği Gençlik Ağı (REDE), etnik azınlıklar da dahil olmak üzere genç kadınların siyasette yer almasına yardımcı olmak üzere *'Kadından Kadına'* isimli yenilikçi bir proje gerçekleştirmiştir. 2008 ila 2010 yılları arasında gerçekleştirilen bu proje, 2005 - 2006 yılları arasında hayata geçirilen benzer bir proje baz alınarak geliştirilmiş olup Avrupa Sosyal Fonundan faydalanmıştır.

Projenin dört bileşeni bulunmaktadır:

- Siyasette aktif bir şekilde yer alan kadınlar tarafından Lizbon ve Porto bölgelerinden gelen 30 genç kadına danışmanlık yapılması;
- Yaygın eğitim tekniklerinin kullanıldığı, insan hakları, kültürlerarası diyalog, medya ve basın, siyaset ve cinsiyet eşitliği kavram ve önceliklerinin tartışıldığı, altı haftasonunu kapsayan oturumlarla yetkinliğin artırılması;
- Cinsiyet eşitliğine yönelik dokuz sosyal dönüşüm projesi (genç erkeklere de odaklanmaktadır);
- Yararlı rehberlerin yayınlanması.

Bu girişim, siyasete katılma motivasyonuna sahip yeni bir genç kadın neslinin eğitilmesi ve yetiştirilmesine odaklanmaktadır. Bu girişim, kadınların siyasi alanda, özellikle de yerel düzeyde yeterli şekilde temsil edilmemesi hususunu ele almakta ve geleneksel stereotiplere (örneğin belediye başkanlarının görevleri) değinmektedir. Girişim Portekiz Cinsiyet Eşitliği Gençlik Ağı (REDE) tarafından başlatılmış olup Avrupa Sosyal Fonunun desteğinden faydalanmıştır. Girişimin amacı genç kadınları güçlendirmek, ayrıca güvenlerini ve becerilerini artırmaktır. Girişim birçok bileşeni bir araya getirmektedir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir: (i) İsviçre deneyiminden ilham alınarak hazırlanan danışmanlık programı; (ii) etnik azınlıklardaki kadınları da hedef grup olarak çalışmaya katan bir yetkinlik geliştirme programı; (iii) danışanlar tarafından geliştirilip uygulanan ve yalnızca genç kadınları değil genç erkekleri de hedef alan sosyal dönüşüm projeleri. Genç kadınların sivil ve siyasi karar alma süreçlerinde güçlendirilmesine yönelik bir set geliştirilmiş ve dağıtılmıştır. Proje medyada ve sosyal ağlarda iyi bir görünürlük düzeyine ulaşmıştır.

Cinsiyet dengesi neredeyse yok

Giderek artan bir eğilim olsa da, belediye başkanlarının %7.5'inin, parlamento üyelerinin %26.5'inin ve hükümetin %17'sinin kadın olduğu Portekiz siyasetinde cinsiyet dengesi neredeyse yok denecek kadar azdır⁽¹²⁾. Kadınların Avrupa Parlamentosundaki temsil oranı daha yüksek olup 2014 yılından beri %38.1 oranındadır⁽¹³⁾. Bu bağlamda bakıldığında, liderlerin erkek olması gerektiğine dair bilinçaltı fikrinin kendini en bariz şekilde gösterdiği düzey belediye düzeyidir.

Portekiz Cinsiyet Eşitliği Gençlik Ağı (REDE), bu dengeyi tazmin etmek amacıyla olumlu bir eylem projesi geliştirmiş olup

12 CIG — Vatandaşlık ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu, Rapor — Pekin + 20 — PORTEKİZ, 2014, http://www.unwom-en.org/~media/Headquarters/Attachments/Sections/CSW/59/National_reviews/Portugal_review_Beijing20.pdf.

13 http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/database/politics/eu-parliament/index_en.htm

Bu örnek neden iyi bir örnek olarak kabul ediliyor ve kadınların siyasi hayatta ilerlemelerine nasıl bir katkısı var?

- ✓ Başta genç kadınlar olmak üzere gençlik üzerine odaklanmaktadır.
- ✓ REDE'nin somut ağı, girişim açısından iyi bir temel oluşturmaktadır.
- ✓ Uluslararası deneyimlerin Portekiz'e uygulanması açısından yenilikçidir.
- ✓ Nesillerarası işbirliğini ve bilgi paylaşımını teşvik etmektedir.
- ✓ Siyasetçilerin ve ana paydaşların ortak çalışmalarından faydalanmaktadır.
- ✓ Partiler arası boyuttur.
- ✓ Medyada görünürlük kazanmıştır ve proje materyali geniş ölçüde dağıtılmıştır.
- ✓ Model diğer ülkeler için de geçerli olup aktarılabilir niteliktedir.

projenin geliştirilmesi sürecinde, 2005 ve 2006 yıllarında uygulanan başka bir program baz alınmıştır. 2008 ila 2010 yılları arasında yürütülen ikinci proje etnik azınlıklara daha fazla odaklanması ve genç erkeklerin katılımı gibi bazı yenilikçi yaklaşımlar getirmiştir.

İsviçre'de uygulanan projeden (*De Femme à Femme*), ilham alınarak hazırlanan *Kadınlardan Kadına* (*De Mulher para Mulher*) projesinin amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Kadınlar arasında aynı nesil içerisinde ve nesillerarasındaki iletişim ve işbirliğinin teşvik edilmesi;
- Genç kadınların endişe ve ihtiyaçlarının, farklı organizasyon türleri içerisindeki karar alma sürecine entegre edilmesine katkıda bulunulması;
- Genç kadınların karar alma sürecine katılımlarının artırılması;
- Genç kadınların becerilerinin geliştirilmesi;
- Genç kadınlar için ağ oluşturulmasına ve oluşturulan ağların geliştirilmesine katkıda bulunulması;
- Farklı etnik ve kültürel geçmişlere sahip olan kadınların siyasi ve sivil alanlara erişim konusunda karşılaştıkları diğer engellerin belirlenmesi;
- Genç ve orta yaşta erkeklerin, cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesinin önemine ilişkin farkındalıklarının artırılması⁽¹⁴⁾.

Proje, başta etnik ve kültürel azınlıklardaki kadınlar olmak üzere 16 ila 30 yaş arası genç kadınları hedef almıştır. Halihazırda siyaset veya sivil toplum kuruluşları içerisinde aktif bir şekilde çalışmalar yapan kadınlar, faydalanıcılara (Lizbon ve Porto bölgelerinin her ikisinden de 15'er genç kadın) danışmanlık yapmışlardır. Danışmanlık görevini üstlenen kadınlar arasında Avrupa Parlamentosu Üyeleri, bir bakan, kadın hakları STK başkanı ve Portekiz Parlamentosunun bir Üyesi bulunmaktadır.

Proje, bu danışmanlık programının yanısıra, bir de yetkinlik geliştirme programı uygulamış olup özellikle genç erkeklerle odaklanan, cinsiyet eşitliğine yönelik sosyal dönüşüm projelerinin geliştirilmesine ayrılan bir bölüm de bulunmaktadır. Danışanlar, proje ekibi tarafından düzenlenen kurumsal ziyaretler ve toplantılar (örneğin ulusal parlamentoya ve Avrupa Parlamentosuna), cinsiyet eşitliğine ve diğer siyasi ve sivil deneyimlere odaklanan etkinlikler gibi birçok paralel faaliyete katılmak için de davet edilmişlerdir.

Proje, İnsan Potansiyelinin Desteklenmesi Operasyonel Programı (Operational Programme for the Promotion of Human Potential, POPH) çerçevesinde Avrupa Sosyal Fonu tarafından ortaklaşa finanse edilmiştir.

Genç kadınlara ve azınlıklara odaklanma

Seçim prosedürü çerçevesinde REDE katılımcılar için bir çağrıda bulunmuş ve katılımcı profiline aktivizm, STK'ler veya siyaset ile ilgili deneyim sahibi olan veya olmayan, siyasi ve sivil katılıma ilgi duyan, proje faaliyetlerine katılmaya uygun, 16 ila 30 yaşları arasında genç kadınları kapsadığını beyan etmiştir.

14 Arnaut, Catarina (2014), 'Woman to Woman: intergenerational mentorship programme'. 4. ATGENDER Bahar Konferansında sunulan çalışma, 2014 — Eşitlik Politikaları için Yeni bir Gündem Belirlenmesi, 25-27 Haziran, Barselona.

Bu açık çağrıda, proje kapsamında etnik ve kültürel azınlıklardan yapılan başvuruların tercih edileceği özellikle belirtilmiştir.

Açık çağrı gençlik dernekleri, siyasi partilerin gençlik kolları, üniversiteler, liseler ve göçmenlik kuruluşlarına dağıtılmıştır. Profile uygun olan katılımcılar görüşmelere çağrılmıştır. Nihai karar alma sürecinde görüşmelerden alınan sonuçlar ve farklılık faktörleri göz önünde bulundurulmuştur (aktivizm alanında deneyimi olan genç kadınlar, bu alanda herhangi bir tecrübesi olmayan genç kadınlar ve etnik azınlıklardan gelen genç kadınlar).

Proje faaliyetleri çerçevesinde hedef grubun çeşitliliği de göz önünde bulundurulmuş olup kültürlerarası diyalog, işbirliği ve gelişim, çok yönlü ayrımcılık gibi başlıklar ele alınmıştır. Çalışmanın ana amacı, feminizm ve kadın meselelerinin birçok yönüne ilişkin farkındalığın artırılmasıdır. Bu bağlamda danışmanlar da uluslararası ve kültürlerarası ortamlarda çalışma deneyimlerine göre seçilmişlerdir.

Danışmanlık ve yetkinliğin geliştirilmesi

Danışmanlık Programı dört farklı aşamadan oluşmaktadır. Başlangıç aşamasında proje ekibi, danışanların tutkuları ile danışmanların deneyimlerini bir araya getirerek danışanlar ve danışmanları eşleştirmiştir. Bunun sonrasında bir başlangıç toplantısı düzenlenmiş ve bu toplantıda danışmanlık çalışması çerçevesinde eşleştirilen çiftler ilişkilerini yürütmek için bir strateji geliştirmiş olup buna 12 aylık danışmanlık programı çerçevesinde yapacakları toplantı sayısı ve kullanacakları diğer irtibat yöntemleri de dahildir. Faaliyetler proje ekibi tarafından düzenli olarak izlenmiştir.

Yetkinlik Geliştirme Programı yaygın eğitim faaliyetlerine dayanmakta olup insan hakları, kültürlerarası diyalog, medya ve basın, siyaset ve cinsiyet eşitliğine ilişkin kavramlar ve öncelikler (erkeklerin cinsiyet eşitliği ile ilgili hususlarda yer almalarının sağlanması) gibi birçok alanı kapsamıştır. Program, bir yıl içerisinde yayılmış altı haftasonu eğitiminin yanısıra belediye, ulusal parlamento ve Avrupa Parlamentosu ziyaretleri,

konferans ve tartışmalarda yer almak ve yerel seçimlerdeki kadın adayların siyasi kampanyalarına yardımcı olmak gibi diğer tamamlayıcı faaliyetlerden oluşmaktadır.

Haftasonlarında gerçekleştirilen eğitimler kadınların sosyal ilişkilerini güçlendirmiş olup altı temayı kapsamıştır. İlk beş tema şu şekilde sıralanabilir:

- Cinsiyet eşitliğine giriş (kavramlar ve tarihi hareketler);
- Vatandaşlık ve kültürlerarası boyutlar (kesişimsellik - kadınların sosyal konumlarının cinsiyetleri dışında sınıf ve etnik kökenleri tarafından da etkilenmesi - ve kadınlara yönelik farklı ayrımcılık çeşitleri);
- Aktivizm ve müdahale projeleri;
- Demokrasi, eşitlik ve siyaset;
- İletişim ve medya.

Altıncı başlık danışanların kendileri tarafından hazırlanmış olup sanatta kadın, kadın ve edebiyat, kadın ve bilim gibi temalara değinilmiştir. Faaliyetlerin organize edilmesi ve haftasonu eğitiminin hazırlanması konusunda danışan grubu, proje çalışanlarının yardım ve desteğini almıştır.

Sosyal dönüşüm projeleri

Danışan grupları, kendi ilgi alanlarına göre cinsiyet eşitliği ile ilgili dokuz **sosyal dönüşüm projesi** gerçekleştirmiştir. Proje ekibi, toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılması veya cinsiyet konulu olumlu bir eylem projesi geliştirilmesi ve gerçekleştirilmesi konusunda deneyim sağlamak amacıyla, tüm süreci desteklemiştir. Projelerin sürdürülebilir olması ve konu ile ilgili sonuçları artırması, ayrıca genç erkeklere de odaklanmak suretiyle proje döngüsü boyunca cinsiyet perspektifini göz önünde bulundurması gerekmektedir. Bu projeler çerçevesinde iş-özel hayat dengesi, cinsiyet stereotipleriyle mücadele ve kültürlerarası diyalog gibi konular ele alınmıştır.

'Kadından Kadına' çatısı altında geliştirilen bazı sosyal dönüşüm projesi örnekleri:

Gençler için Eşitlik

Bu grup siyasi partilerin gençlik kollarındaki eşitlik, cinsiyet ve siyasi karar alma süreçleri üzerinde çalışmıştır. Bu konu ile ilgili bir el broşürü hazırlanmış, söz konusu siyasi partiler içerisindeki genç kadın ve erkekler ile birlikte çalışılmış, kadınların siyasi karar alma sürecinde yeterince temsil edilmemesi ve genç erkeklerin her iki cinsiyete de yakın bir siyasi sisteme nasıl bir katkıda bulunabilecekleri ele alınmıştır.

Eşitsizliklerin Ortadan Kaldırılması

Bu grup, Portekiz üniversitelerinde eğitim gören Cape Verde'li öğrenciler ile birlikte çalışmıştır. Bu bağlamda öğrenciler ile birlikte bazı tartışmalar gerçekleştirmiş, cinsiyet stereotiplerine kültürlerarası diyalog açısından bakılmış ve tartışma, cinsiyet stereotipleri ve erkeğin ev-aile hayatı içerisindeki rolüyle ilgili kültürel etkilere yönlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan genç kadınlar, 2006 yılında hükümette cinsiyet eşitliğinin sağlandığı ve 2014 güz döneminden beri hükümette çoğunluğun kadınlardan oluştuğu Cape Verde'nin dünyadaki en eşitlikçi hükümetlerden biri olduğunu göz önünde bulundurarak, kadınların siyasete ait olmadığına dair stereotipi ortadan kaldırmak amacıyla, Cape Verde'li kadın liderlerle görüşmeler yapmıştır.

Projenin Ana Başarıları

Kadınların siyasi hayatta yeteri kadar temsil edilmemesi durumu, gençlerin ve özellikle de genç kadınların ilgisi çekilmediği sürece etkin bir şekilde ele alınamaz. 'Kadından Kadına' projesi, genç kadın ve erkeklerin siyasete çekilmelerine ve hem siyaset hem de cinsiyet eşitliğine ilgi duymalarına ve bu konularla ilgilenmelerine yönelik stratejiler geliştirmiştir.

Buna ek olarak proje, medya ve sosyal ağlarda görünürlüğünü artırmayı da başarmıştır. Proje kapsamında bir dizi el kitabı, rehber ve diğer materyal yayınlanmış ve yayınlanan bu materyaller dikkat çekmiş olup halen öğretmenler, okullar ve

cinsiyet eşitliği - gençlik konularıyla ilgilenen STK'ler tarafından yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. Buna ilişkin bir örnek, genç kadınların sivil ve siyasi karar alma süreçlerinde güçlendirilmesi için geliştirilen bir settir.

Danışanlar ve danışmanlar tarafından cevaplanan çevrimiçi bir anket kullanılarak iç değerlendirme yapılmıştır. Hem danışanlar hem de danışmanlar, danışmanlık ilişkisi için belirlenen hedeflerin hayata geçirildiğini düşünmektedir. Girişim, genç kadınları güçlendirmek, ayrıca güvenlerini ve becerilerini artırmak konusunda başarıya ulaşmıştır. REDE'nin sağlam temellere dayanan ağı, projenin başarısı açısından önemlidir çünkü bu ağ danışmanların belirlenmesine ve sosyal müdahale projelerinin hayata geçirilmesine imkan tanımıştır.

Proje konu ile ilgili ve diğer ülkelere aktarılabilir nitelikte olup proje kapsamında gençliğe odaklanması, diğer ülkelere ilham verecek önemli bir husustur.

İrtibat için:

Patricia Sao Joao
Eski Proje Sorumlusu, *Kadından Kadına*,
İkinci Baskı, Porto
Genel Kurul Başkan Yardımcısı
+351 93 496 8620
geral@redejovensigaldade.org.pt

Konu ile ilgili daha fazla materyale erişmek için:

Programın internet Sitesi:

<http://demulherparamulher.redejovensigaldade.org.pt>;

'Kadından Kadına' Projesi — Uluslararası Kadınlar Günü 2010 — Lizbon: <https://www.youtube.com/watch?v=dx9Xx-mh-bZc&feature=youtu.be>;

'Kadından Kadına' — Feminist Sanat Festivali — 2010 — Porto:

<https://www.youtube.com/watch?v=NmM2qGU-V9uc&feature=youtu.be>.

Detaylı bilgi için:

Portekizce:

Fonseca, L. and E. Macedo (2006). Relatório de Avaliação do Projecto de Mulher para Mulher — dMpM Rede Portuguesa de Jovens para a Igualdade de Oportunidades entre Mulheres e Homens (2011a). Relatório final: de Mulher para Mulher — 2ª edição [dMpM2 Porto] — No de projecto: 02224/2008/73 Rede Portuguesa de Jovens para a Igualdade de Oportunidades entre Mulheres e Homens (2011b). Relatório final: de Mulher para Mulher — 2ª edição [dMpM2 Lisboa] — No de projecto: 02222/973/2008.

İngilizce:

Arnaut, Catarina (2014), Kadından Kadına: Nesillerarası danışmanlık programı. Dördüncü ATGENDER Bahar Konferansında sunulan çalışma, 2014 — Eşitlik Politikaları için Yeni bir Gündem Belirlenmesi, 25-27 Haziran, Barselona.

Farkındalık artırma

Stup Srama	Hırvatistan
Siyasette daha çok kadına yer açmak için temel halk kampanyası	İrlanda
Kadınlar Başarabilir!	Portekiz
Siyasetteki erkek egemenliğiyle mücadele	İsveç

Stup Srama (Teşhir)

Hırvatistan — 2007-2015

Teşhir edilen siyasi partiler

Özet

2000'li yıllara dayanan seçim reformlarına rağmen, Hırvatistan parlamentosu ve yerel idarelerine seçilen kadın sayısı, toplam üye sayısının dörtte biri veya daha azı oranında kalmaktadır. 2008 yılından beri, siyasi partilerin seçim listesinde her iki cinsiyetten de en az %40 oranında aday bulundurması yasalarla şart koşulmuş olmakla birlikte bu kota büyük ölçüde göz ardı edilmektedir.

Feminist örgüt CESI tarafından yürütülen *Stup srama* kampanyası 2007 yılından beri seçim kampanyaları esnasında 'utanç sütunları' kurarak, eşitlik mevzuatını inatla göz ardı eden siyasi partilerin ismini yaymakta ve bu partileri mahçup duruma düşürmektedir.

CESI, siyasetçiler ve kamuya mal olmuş diğer kişiler tarafından kullanılan cinsiyetçi veya ayrımcı dil kullanımına ilişkin en kötü örnekleri yayınlayan bir internet sitesi de kurmuş olup halka ayda bir defa en korkunç söylemi seçme şansı tanımaktadır.

Bu kampanyanın, bu konuya ilişkin kamu farkındalığının artmasının yanısıra son seçimlerde cinsiyet eşitliğinin az da olsa iyileşmiş olmasına yardımcı olan bir faktör olduğu düşünülmektedir.

Stup Srama, kadınların siyasi hayatta yeteri kadar temsil edilmemesine ilişkin farkındalığın artırılmasına odaklanan küçük ve yenilikçi bir kampanya örneği olup 2007 yılından beri aktiftir. Kampanya CESI (cinsiyet eşitliği ve kadınların toplum içerisinde ilerlemesine yönelik kampanyalar düzenleyen feminist bir örgüt) tarafından Zagreb'de başlatılmış olup diğer şehirlere de taşınmıştır. Seçim listeleri için belirlenen %40'lık cinsiyet kotasına uymayan siyasi partileri teşhir eden 'utanç

vesikasını' göstermek için yapılan sokak performansları gibi yenilikçi araçlar kullanarak kamu ve medyanın dikkatini çekmiştir. Bunlara ek olarak siyasetçilerin ve kamuya mal olmuş diğer kişilerin cinsiyetçi söylemleri de bir internet sitesi üzerinden yayınlanmıştır. Yürütülen kampanya, siyasi karar alma sürecinde cinsiyetlerin temsiline ve belirlenen cinsiyet kotalarının kullanılmadığına ilişkin farkındalığı artırmıştır.

Bu örnek neden iyi bir örnek olarak kabul ediliyor ve kadınların siyasi hayatta ilerlemelerine nasıl bir katkısı var?

- ✓ Farkındalığın artırılması için yenilikçi ve yaratıcı araçlar kullanılmaktadır (sokak performansları ve 'Utaç Vesikası' gibi).
- ✓ Farkındalığın artırılması için farklı basın araçlarını kullanma şekli diğer ülkelere de aktarılabilir niteliktedir.
- ✓ Partiler arası boyuttur.
- ✓ Görünürdür ve geniş ölçekte tanıtılmıştır.
- ✓ Organizatörler kendilerini büyük bir şevkle bu amaca adanmışlardır.

Seçimler öncesinde kadınların temsiline ilişkin konuların daha görünür olmasına katkıda bulunmuştur. Kampanyanın etkilerini değerlendirmek zor olsa da hem yerel hem de ulusal seçimlerde kadınlar siyasi alanda daha fazla temsil edilmiştir.

Seçim reformu, kadınların temsiline yalnızca belirli bir ölçüde iyileştirmiştir

CESI tarafından hazırlanan bir 'Utaç Vesikası'

2000 yılında Hırvatistan'ın seçim sisteminde yapılan değişiklikler, kadınların siyasi temsiline artırmış olup parlamentodaki kadın sayısı %4 ile %7'den %22 oranına çıkmıştır. Bununla birlikte 2000'li yıllarda herhangi bir ilerleme kaydedilmemiş; parlamentodaki kadın oranı %18 ile %21 oranlarında kalırken hükümetteki kadın oranı %10 ile %29 arasında değişiklik göstermiş; belediye meclislerindeki kadın oranı ise %7 ile %21 arasında kalmıştır. Günümüzde parlamentonun %26'sı kadınlarda oluşurken, hükümetin %19'u, belediye meclislerinin %16'sı, kent konseylerinin %23'ü, ilçe meclislerinin ise %21'i kadınlardan oluşmaktadır. Belediye başkanlarının yalnızca %7'si, şehirlerdeki belediye başkanlarının

ise %8'i kadındır.

2001 yılında, kadınların siyasette daha fazla yer almasına yönelik başka bir tedbir daha alınmış olup bu tedbir, partilere, seçilen her kadın aday için %10 oranında daha fazla devlet katkısı talep etme hakkı vermiştir. Son olarak 2008 yılında %40'lık cinsiyet kotası getirilmiş olup buna göre siyasi partilerin aday listelerinde her iki cinsiyetten de en az %40 oranında aday bulundurmaları şarttır. Bu düzenleme, üç seçim dönemini kapsayan bir geçiş dönemine tabidir.

Bununla birlikte, çıkarılan bu kanunlar uygulamada büyük değişiklikleri beraberinde getirmemiştir. Kadın aday payında artış olsa da kadın adaylar genellikle seçilme şansı olmayan daha küçük siyasi partiler tarafından aday gösterilmektedir. Ayrıca seçim listelerinde kadınlara daha düşük pozisyonlar verilmektedir. Cinsiyet kotalarına uymayan siyasi partilere uygulanacak cezaların 2017 yerel seçimlerine ve 2019 parlamento seçimlerine kadar ertelendiği son seçimlerde de görüldüğü üzere siyasi partilerin cinsiyet kotalarını gerçekten uygulama isteği de azdır.

Partilerin teşhiri

Bu duruma istinaden, halkın bu sorun hakkında uyarılması ve değişikliği savunmak amacıyla seçim öncesi dönemlerde görünürlük kampanyaları yapılması gerekmiştir. Feminist örgüt CESI (Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje — Eğitim, Danışmanlık ve Araştırma Merkezi) 'Kadınların ve erkeklerin dengeli bir şekilde temsil edilmesine ilişkin mevzuata riayet etmeyen listelerin, tüm düzeylerdeki seçim komisyonları tarafından reddedilmesi için seçim kanununun değiştirilmesi gerekmektedir,' şeklinde bir açıklamada bulunmuştur.

2007 yılında CESI, *Stup srama* ('Teşhir') isimli farkındalık artırma kampanyasını tasarlamış ve uygulamaya koymuş olup bu kampanya 2007 yılından beri düzenli bir faaliyete dönüşmüştür. Kampanya 2007 ve 2011 parlamento seçimleri ile 2009 ve 2013 yerel seçimler olmak üzere toplam dört defa düzenlenmiştir.

Stup srama'nın Libela internet sayfası

Kampanyanın ana faaliyeti bir sokak performansı olup bu performans çerçevesinde CESI, kamuya bir teşhir direği (kelimenin tam manasıyla utanç vesikası) sunmakta olup bu direkte, seçim listelerini hazırlarken kadınlar için belirlenen %40'lık cinsiyet kotasına uymayan siyasi partiler listelenmektedir. Bu çalışma, Zagreb'de seçim öncesi geleneği haline gelmiş, ayrıca CESI'nin ortak kuruluşları tarafından Split, Vukovar ve Porec'in daha küçük kasabalarında da düzenlenmiştir. CESI'nin tüm partilerin seçim listeleri üzerinde yaptığı araştırmaya dayanan bu eylem, halka çağrıda bulunmakta ve hem halktan hem de medyadan yoğun ilgi görmektedir.

Bir diğer faaliyet de siyasetçiler ve halka mal olan diğer kişiler tarafından sarf edilen en cinsiyetçi ve ayrımcı söylemlerin yayınlanmasıdır. CESI, www.libela.org portalı üzerinden bir *Stup srama* sayfası oluşturmuş olup bu tür söylemler ilgili sayfaya yüklenmektedir. Her ay, 'en iyiler' listesi oluşturmak için okuyucu oyları toplanmaktadır.

Kampanya Hırvatistan Cinsiyet Eşitliği Ofisi, Hırvatistan'daki Fransız ve Amerikan Büyükelçilikleri, Ulusal Sivil Toplum Geliştirme Vakfı ve Zagreb şehri tarafından finanse edilmektedir.

Stup srama kampanyasının birçok güçlü yanı bulunmaktadır. Kampanyanın ölçeği küçük olsa da kamunun ilgisini çekmekte ve basında kendine büyük ölçüde yer bulmaktadır. Çalışma tüm seçimlerden önce düzenli olarak uygulanmakta olup bu çalışmanın yanısıra siyasetçilerin ve kamu hayatındaki kişilerin cinsiyetçi ve ayrımcı söylemlerini içeren ve günlük olarak güncellenen bir internet sitesi de bulunmaktadır. Zagreb'de başlatılmış olmasına rağmen CESI'nin ortak kuruluşları sayesinde diğer kasabalara da yayılmıştır.

Kadınlar daha fazla temsil ediliyor

Stup srama kampanyasının, cinsiyet kotaları ile ilgili sorunların halk tarafından daha fazla görülmesini sağladığı yadsınamaz bir gerçektir. Bu kampanya olmasaydı büyük ihtimalle, her iki cinsiyetin de siyasete dengeli bir şekilde katılımının önemi, seçim kampanyaları esnasında kamunun gündeminde yer almazdı.

Kampanyanın siyasi partiler üzerinde herhangi bir etkisi olup olmadığı ve siyasi partilerin kadın seçmenlerin daha fazla dikkatini çekmek için mi daha fazla kadın aday belirlediğine ilişkin kesin ve net bir şey söylenemez. Bununla birlikte son yıllarda, kadınların yerel seçimlere katılımında artış olduğu görülmüştür. 2005 ile 2013 yıllarında belediye meclislerindeki kadın sayısı neredeyse iki katına çıkarak %8.4'ten %16.1'e yükselmiş, kent konseylerindeki kadın sayısı %44 artış göstererek %22.6'yı bulmuş, ilçe meclislerindeki kadın sayısı ise %42 artış ile %20.7'ye çıkmıştır. Kadın belediye başkanı sayısında da artış görülmüştür. Belediye başkanları doğrudan seçim ile görev başına gelmiş olmasına rağmen belediyeler için 2009 yılında %4.9 olan bu oran 2013 yılında %6.8'e, şehirler için ise 2009 yılında %4.7 olan rakam 2013 itibarıyla %7.9'a çıkmıştır.

Parlamento düzeyinde bakılacak olursa, 2011 seçimlerinde seçilen kadın oranı %19.8'dir. Bir yıl sonra parlamentodaki kadın sayısı %25'e çıkmış olup halihazırda %26 ile yüksek bir oranda seyretmektedir. Kadın bakan sayısında ise herhangi bir iyileşme görülmemiştir.

İrtibat için:

Tajana Broz

CESI — Centar za edukaciju, savjetovanje i is- trazivanje (CESI — Eğitim, Danışmanlık ve Araştırma Merkezi)

Nova cesta 4 10 000 Zagreb Hırvatistan

Tel. +385 1 24 22 800 Fax +385 1 24 22 801 cesi@cesi.hr

www.cesi.hr

Detaylı bilgi için:

Libela, cinsiyetçi ve ayrımcı söylemler listesi:

<http://www.libela.org/stup-srama;>

CESI yıllık raporu, 2011: http://www.cesi.hr/at-tach/_c/cesi_god_isnji_izvjestaj_2011_~2.pdf;

Broz, T. (2013), (Pred)izborne kampanje zenskih i feministickih organizacija, in: Z. Sirocic and L. Sutlovic (eds.), *Sirenje podrucja politickog: novi pogledi na politicku participaciju*. Zagreb: Centar za zenske studije;

Electoral statistics 26 Nov 2011: <http://www.cesi.hr/hr/novosti/1466-stup-srama-za-stranke-ko-je-ne-postuju-zakon-o-ravnopravnosti-spolova/>;

Seçim istatistikleri, 04 Eylül 2009: <http://www.cesi.hr/hr/novosti/1214-stup-srama-za-politicke-stranke-koje-ne-postuju-zakon/>;

Seçim istatistikleri, 09 Mayıs 2013: <http://www.cesi.hr/hr/novosti/1586-stup-srama-za-stranke-koje-ne-postuju-zakon-o-ravnopravnosti-spolova-1586/>;

Basin toplantısı, 24 Nisan 2013: <http://www.cesi.hr/hr/novosti/1585-dosta-je-bilo-cekanja/>;
Farkındalık artırma kampanyasına ilişkin medya raporları:

<http://www.lokalniizbori.com/vijesti/porec-stup-srama-za-liste-bez-zena/>;

<http://www.libela.org/vijesti/495-stup-srama-za-politicke-stranke/>;

<http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/257458/Bez-zena-na-izbornim-listama-idete-na-stup-srama.html>;

<http://radio.hrt.hr/radio-pula/clanak/stup-srama-za-l-iste-bez-40-kandidatkinja/16222/>;

<http://www.rtl.hr/vijesti/novosti/753634/doznajte-ko-je-najveci-seksist-medju-hrvatskim-politicarima/>;
[http://www.ezadar.hr/clanak/na-stupu-srama-sve-parlamentarne-stranke](http://www.ezadar.hr/clanak/na-stupu-srama-sve-parlamentarne-stranke;);

<http://danas.net.hr/hrvatska/zoran-milanovic-izabran-najveci-seksist-medju-hrvatskim-politicarima/>;

<http://www.index.hr/vijesti/clanak/spolno-neuravnotezene-stranke-trebale-bi-platiti-ka-znu-od-dva-milijuna-i-200000-kuna/585087.aspx>;
[http://www.novolist.hr/Vijesti/Hrvatska/Zene-iskljucene-iz-politickog-zivota-Vecina-stranaka-izlazi-na-izbore-s-rodno-neuravnotezenim-listama](http://www.novolist.hr/Vijesti/Hrvatska/Zene-iskljucene-iz-politickog-zivota-Vecina-stranaka-izlazi-na-izbore-s-rodno-neuravnotezenim-listama;);

<http://www.rtl.hr/izborna-zona/vijesti/181363/stranke-na-stupu-srama-zbog-neravnopravnosti-spolova/>;

<http://izbori2011.tportal.hr/161852/Na-izbornim-listama-svega-34-96-posto-zena.html#.VHwePDHF-J0>;
Alıntının kaynağı: CESI internet sitesi. <http://www.cesi.hr/hr/novosti/1586-stup-srama-za-stranke-koje-ne-postuju-zakon-o-ravnopravnosti-spolova-1586/>;

<http://www.cesi.hr/hr/novosti/1586-stup-srama-za-stranke-koje-ne-postuju-zakon-o-ravnopravnosti-spolova-1586/>;

CESI internet sitesinden alınan resim: <http://www.cesi.hr/hr/novosti/1586-stup-srama-za-stranke-koje-ne-postuju-zakon-o-ravnopravnosti-spolova-1586/>

Kadınların Siyasette Erkeklerle Eşit Şekilde Temsil Edilmesine Yönelik Temel Halk Kampanyası

İrlanda — 2013-2015

Temel Halk Kampanyası Kadınları Güçlendiriyor

Özet

İrlanda'da kadınların siyasetteki temsil oranı geçmişten bu yana düşüktür. Buna istinaden, kadın örgütlerinin şemsiye kuruluşu olan İrlanda Ulusal Kadın Konseyi (NWCI); politikanın değiştirilmesi, farkındalığın artırılması ve kadınların siyasette aktif bir rol üstlenmek üzere güçlendirilmeleri amacıyla bir kampanya yürütmüştür.

Kampanyanın unsurları; seçim kotalarının getirilmesi, anayasal reform ve kadın dostu parlamento gibi hususları kapsamaktadır. Bu hususlar, başta siyasete katılımın başladığı nokta olan yerel düzeyde gerçekleştirilen faaliyetler olmak üzere, bilinçlendirme ve ağ kurma faaliyetleri ile desteklenmiştir. Ülke çapında görücüye çıkarılan model, Longford'taki Kadın Manifesto Grubunun modelidir. Grup, kadın adaylar için ulusal bir çalıştay düzenlemiş, ilk defa aday olan kişilerin ağ kurmalarına yardımcı olmuş (daha sonrasında bu kişilerin hepsi seçimi kazanmıştır) ve kadınların seçilmesi konusunda faydalı olan hususlar ile karşılaşılan engeller konulu seçim sonrası bir bilgilendirme çalışması gerçekleştirmiştir.

NWCI'nın hedeflerinden ilki 2012 yılında, parlamento seçimlerinde kadın adaylar için %30 kota getirilmesi ile hayata geçirilmiş olup uygulandığı ilk yıldan yedi yıl sonra bu kota %40'a yükseltilecektir. Bu şartı ihlal eden partilere verilen devlet desteğinde %50'lik bir kesinti uygulanmaktadır. Bununla birlikte seçim sistemi ve erkek egemen siyasi kültür, kadınların da erkeklerle eşit şekilde temsil edilmesi için daha çok yol kat edilmesini gerektiğinin göstergesidir.

NWCI'nın yerel güçlendirme stratejisi diğer ülkelere, özellikle de kadın siyasetçi sayısı az olan ülkelere, aktarılabilir niteliktedir.

Bu çalışma, kadınların siyasi hayatta daha fazla temsil edilmesi için kadın örgütleri tarafından yürütülen temel halk kampanyası ve ağ oluşturma çalışmalarına iyi bir örnektir. Bu girişim, İrlanda'da her türlü siyasi karar alma yapısı içerisindeki erkek sayısının kadınlara kıyasla önemli ölçüde yüksek olmasına istinaden hazırlanmıştır. Kampanya, ülkedeki kadın gruplarını ve örgütlerini temsil eden ulusal bir şemsiye kuruluş olan İrlanda Ulusal Kadın Konseyi (NWCI) tarafından başlatılmıştır. Kadınların daha fazla temsil edilmesine yönelik yenilikçi faaliyetler arasında; kadın dostu parlamento kurulmasına ilişkin yöntemler sunan bir rehber ve halihazırda seçim adaylarının en az %30'unun kadın olmasını şart koşan cinsiyet kotalarına ilişkin bir kampanya bulunmaktadır.

Kadınların becerilerine odaklanılarak, siyasi yapıların kadın dostu olacak şekilde değiştirilmesine yönelik kampanyalar

düzenlenerek, ağ oluşturularak ve danışmanlık çalışmaları çerçevesinde kadınlar, siyasi hayatta daha aktif bir şekilde yer almak için güçlü kılınmıştır. Ulusal kampanyalar ve lobi faaliyetleri ile ilgili yerel düzey girişimler ayrıca önem taşımaktadır çünkü ulusal siyasete katılım yerel katılıma bağlıdır. Kadınların, cinsiyete duyarlı siyaset için örgütlenmesi ve kampanya oluşturmaları modeli, diğer ülkelere de rahatlıkla aktarılabilir nitelikte olup özellikle de kadınların siyasi hayatta temsil oranının düşük olduğu ülkeler için geçerlidir.

Kadınların geçmiş yıllardaki temsil düzeyi düşüktür

NWCI, tüm ülkedeki kadın örgütlerini temsil eden bir şemsiye kuruluştur.

Bu örnek neden iyi bir örnek olarak kabul ediliyor ve kadınların siyasi hayatta ilerlemelerine nasıl bir katkısı var?

- ✓ Yüksek profilli bir kampanya olup, kadınların siyasi alanda temsil edilmesine ilişkin geniş kapsamlı bir tartışma başlatmış ve mevcut erkek egemen siyasi kültüre meydan okumuştur.
- ✓ Kota kampanyası düzenlenmesi; siyasetteki erkek kültürünü değiştirmeye yönelik tanıtım materyallerinin hazırlanması; siyaseti daha kapsayıcı bir hale getirmek ve topluluk tabanlı kadın katılımını artırmak için yerel projeler düzenlenmesi gibi çok sayıda farkındalık artırma faaliyetini yenilikçi bir biçimde bir araya getirmektedir.
- ✓ Cinsiyet eşitliğine ilişkin açık ve net bir hüküm de dahil olmak üzere kadınların siyasi hayatta temsili konusu Anayasa Kongresinin gündemine getirilmiştir.
- ✓ NWCI ve üye kuruluşlar bu konuya sıkı sıkıya bağlı olup konu üzerinde uzun zamandır çalışmaktadır.
- ✓ Topluluk tabanlı kadın örgütleri de bu çalışmaya büyük ilgi duymaktadır.
- ✓ Bu model, kadınların siyasete katılımının az olduğu diğer ülkeler için de geçerlidir.

Konseyl, kadınların siyasette daha fazla temsil edilmesini sağlamak için uzun zamandır çalışma yapmakta olup bu konu ile ilgili kampanya ve farkındalık artırma çalışmaları açısından en önde gelen kuruluştur. Cinsiyet kotalarını savunan konsey, siyasette daha fazla sayıda kadın olması halinde

politikaların belirlenmesinde cinsiyetlere karşı daha duyarlı olunacağına, bunun da cinsiyet eşitliği açısından büyük bir katkı sağlayacağına inanmaktadır.

NWCI; 50-50 Grubu (50-50 Group) ve Seçimdeki Kadınlar (Women for Election) da dahil olmak üzere üye kuruluşlar üzerinden kadınları, İrlanda anayasası da dahil olmak üzere politika değişikliklerini savunmak, kadınların siyasi alanda daha fazla temsil edilmesini sağlamak ve siyasete girecek kadınları güçlendirmek konusunda seferber etmiştir.

İrlanda'da tüm siyasi karar alma yapılarında kadınlara kıyasla daha fazla sayıda erkeğin yer alması sebebiyle bu durum büyük önem taşımaktadır:

- İrlanda Parlamentosu avam kamarasının (Dail) yalnızca %15.7'si kadınlardan oluşmakta olup bu rakam 2009 yılındaki %13.9'luk orana göre daha yüksek olsa da İrlanda bu rakam ile AB'nin en alt beşinci sırasında yer almakta ve AB ortalaması olan %27.8'in oldukça altında kalmaktadır;

- Hükümet bakanlarının yalnızca %13.3'ü kadınlardan oluşmakta, kadın devlet bakanı sayısı toplam sayının dörtte birinin biraz üstünde kalmaktadır;
- Lordlar kamarası (Seanad) cinsiyetlerin temsili açısından az da olsa daha iyi durumda olup 2013 yılı için temsilcilerin neredeyse üçte biri kadınlardan oluşmuştur. Seanad üyeleri kısmen seçimle kısmen ise atama yoluyla göreve getirilmektedir;
- 2013 yılında, seçilerek göreve gelen yerel yönetim üyelerinin beşte birinden daha azı kadınlardan oluşmaktadır;
- EIGE Cinsiyet Eşitlik Endeksi çerçevesinde İrlanda, siyasi güç bazında 38.7 puan alarak AB-28 ortalaması olan 49.8 puanın altında kalmıştır.

Bu rakam, 2005 yılında 'kadınların seçime bağlı siyasi yapılarda oldukça yetersiz şekilde temsil edildiği konusunda endişelerini' dile getiren BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi (CEDAW) tarafından eleştirilmiştir.

Yüzde otuzluk kota

Kadınların siyasi hayatta yeterince temsil edilmemesi İrlanda'da hararetle bir tartışmaya sebep olmuş, bunun neticesinde de NWCI ile üye kuruluşlar ulusal bir kampanya başlatmışlardır. Bu ulusal kampanya neticesinde Seçim (tadil edilmiştir) (Siyasi Finansman) Kanunu 2012 kapsamında Dail içerisinde seçimler için cinsiyet kotasına ilişkin bir mevzuat oluşturulmuştur.

Bu mevzuat, seçim adaylarının en az %30'unun kadın olmasını şart koşmaktadır. Kotanın ilk uygulandığı tarih sonrasında bu rakam %40'a çıkarılacaktır. Bu hükme riayet etmeyen partiler, devlet finansmanının yarısını kaybedeceklerdir. Söz konusu kanun kadın aday sayısını etkilese de fiilen seçilen kadın sayısına ilişkin bir düzenleme getirmemektedir.

Parlamento üyelerinin (TD) tek tercihli oylama sistemi kapsamında çok üyeli bölgesel seçimlere dayanılarak seçildiği Dail seçim sistemi kadınların siyasete girmesi önünde bir engel teşkil etmektedir çünkü çocuk bakımı ve aile sorumluluklarını üstlenen kadınlar tarafından gerçekleştirilmesi zor olan yoğun seçim çalışmaları yapılmasını gerektirmektedir. Bu durum erkek egemen kültüre ve siyasi parti içerisindeki kadın üye sayısının ve kadınların siyasi parti içerisindeki temsil oranının az olmasına ektr.

Parlamentonun Adalet, Eşitlik, Savunma ve Kadın Hakları Ortak Komitesine (2009) göre kadınların İrlanda siyasetine katılmasının önüne geçen engeller nakit ve kaynağa erişim, çocuk bakımına dair sorumluluklar, seçime katılmak konusundaki güven, cinsiyetçi siyasi kültür ve aday seçim sürecidir. NWCI, yetkinin ve karar alma sürecinin erkek egemen yapıları ile bakım yükümlülüklerinin en önemli engeller olduğunu öne sürmektedir (NWCI, 2013).

Ulusal bir kampanya

NWCI'nın hedefleri:

- Kadınların yerel, ulusal ve Avrupa düzeyindeki siyasette daha fazla temsil edilmeleri için politika ve mevzuatlarda değişikliğe gidilmesi;
- Kadın dostu siyasi sistemlere ve cinsiyete duyarlı siyasi yapılara ihtiyaç duyulduğuna dair farkındalığın artırılması;
- Kadınların seçime katılmak ve siyasete atılmak üzere güçlendirilmesi;
- Siyasetçileri ve seçim adaylarını seçim kampanyalarında kadınlar ile ilgili hususlara değinmeye davet ederek kadınların siyasi değişim peşine düşmelerinin sağlanması.

Kadınların siyasi alanda daha iyi şekilde temsil edilmesini stratejik önceliği olarak belirleyen NWCI kampanya oluşturulması, farkındalık artırma ve güçlendirme çalışmalarından oluşan ulusal bir program başlatmıştır. Ana

faaliyetleri şu şekilde sıralanabilir:

Seçim kotaları kampanyası

NWCI ve üye kuruluşlar, seçimlerde cinsiyet kotalarının belirlenmesi için başarılı bir şekilde kampanya yürütmek konusunda oldukça aktif çalışmalar yapmışlardır (yukarıdaki açıklamalara bakınız). Yapılan bu çalışmalar; insanların kadınların siyasi hayatta ne kadar az temsil edildiğinin farkına varmaları, erkek egemen karar alma süreçlerine meydan okunması ve uyumlu bir eylem gerçekleştirilmesi için baskı oluşması konusunda ulusal ve yerel düzeyde etkili olmuştur. Cinsiyet kotası kampanyası, ülkenin her yerine yayılmış olan geniş ölçekli NWCI üye kuruluş ağını kapsamış olup buna ulusal kadın kampanya grupları, 50-50 Grubu ve Seçimde Kadın da dahildir.

Anayasa Kongresinde kadınların siyasi temsili

NWCI, kadınların siyasi hayatta temsili hususunun Anayasa Kongresinin gündemine getirilmesi konusunda yararlı olmuştur. Bu bağlamda Anayasa Kongresi, cinsiyet eşitliğine dair açık ve net yeni bir hüküm getirilmesi ve 'evdeki kadınlar maddesinin' cinsiyet ayrımı olmayacak şekilde tadil edilmesi de dahil olmak üzere kadınların siyasi hayatta daha fazla temsil edilmesine yönelik tedbirler lehinde oy kullanmıştır.

Tüm Yeteneklerin Buluştuğu Parlamento: Kadın dostu parlamentonun oluşturulması

NWCI, kota uygulamasının, kadınların siyasi hayatta yeterince temsil edilmemesi sorununa yalnızca bir nebze çözüm getireceğine inanmakta ve parlamento sisteminin çalışma şeklinin iyileştirilmesi gerektiğini öne sürmektedir. Buna göre parlamentonun erkek egemen kültürü, seçilen kadınların yeniden seçime girmelerini sağlayacak şekilde değiştirilmelidir. Bu husustaki ana hedefler, kadınların siyasi hayatı görme ve deneyimleme şekillerinin değiştirilmesi ve kadınların siyasi hayata yaptıkları katkılara değer verilmesidir. NWCI 2013 raporu Tüm Yeteneklerin Buluştuğu Parlamento: Kadın Dostu Parlamentonun Oluşturulması açısından altı yöntem belirlenmiş olup bunlar aile dostu politikalar; kadınların üst düzey kabine ve parlamento komitelerine girmek konusunda desteklenmesi; cinsiyet teftişinin yapılması; saygı kültürünü teşvik edecek kuralların getirilmesi; siyasetçilere ve cinsiyet duyarlılığına yatırım yapılması ve son olarak kadın siyasetçiler arasındaki dayanışmanın teşvik edilmesi olarak sıralanabilir.

Kadınların Yükselişi

2013 yılında NWCI 'Siyasi Hayatta ve Karar Alma Sürecinde Kadınlar' isimli yenilikçi bir proje başlatmış olup proje, kadınların siyasi hayatta ve karar alma sürecinde daha fazla temsil edilmesine yönelik birçok girişimi hayata geçiren Joseph Rowntree Hayır Vakfı tarafından finanse edilmiştir. NWCI, cinsiyet kotaları ve diğer tedbirler için lobi çalışmaları ve kampanyalar düzenlemenin yanısıra, 2014 yerel ve Avrupa seçimleri öncesinde kadınlar ile ilgili konuları ve kadınların siyasi hayatta temsilini ele alan 'Kadınların Yükselişi' isimli bir danışmanlık sürecini hayata geçirmiştir. Kadınlara, siyaset ile ilgili olduğunu düşündükleri ve kendileri için önemli olan konular hakkındaki fikirlerini söyleme imkanı tanımak ve yerel siyasette temelden başlayarak aktif bir rol üstlenmek konusunda kadınları güçlendirmek amacıyla gerçekleştirilen bir dizi cafe etkinliği çerçevesinde, İrlanda'nın üç bölgesinde adaylar ve kadın seçmenlerle büyük ölçekli toplantılar düzenlenmiştir. NWCI üye kuruluşlara danışılarak hazırlanan *Kadınların Yükselişi Manifestosu* (NWCI, 2014) bu büyük ölçekli toplantıların temeli olarak kullanılmıştır.

Kadın Manifesto Grubu

Yerel girişim örneklerinden biri de NWCI ile yakın çalışmalar yapan Longford Kadın Bağlantısı (Longford Women's Link) tarafından 2009 yılında oluşturulan Kadın Manifesto Grubudur (Women's Manifesto Group). Bu grup, yerel karar alma süreçlerinde ve hem yerel hem de ulusal siyasetteki kadın sayısını artırmak suretiyle toplulukların ve siyasetin kadınların bakış açısını daha fazla içerecek şekilde düzenlenmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Grup, kadınların yeterince temsil edilmemelerinden duydukları rahatsızlıklara cevaben oluşturulmuştur. Grup tarafından yapılan çalışmalar seçime katılan kadın adaylar için ulusal bir çalıştay, ilk defa aday olan kadınlar için ulusal bir ağ oluşturulması (bu adayların hepsi daha sonra seçimi kazanmıştır) ve kadınların seçilmesi konusunda faydalı olan hususlar ile karşılaşılan engeller konulu seçim sonrası bilgilendirme çalışması gibi örnekleri kapsamaktadır. Bu uygulama, ağ oluşturma ve deneyimlerin paylaşılması gibi çalışmaların değişim kültürüne nasıl katkılar sağlayabileceğine dair iyi bir örnektir. Model, halihazırda İrlanda genelinde görülmeye çıkarılmıştır.

Temel halk hareketlerinin güçlendirilmesi çalışmaları, diğer ülkelere de aktarılabilir

Bu temel halk kampanyası ve organizasyon örneği, kadınların

siyasi karar alma sürecine katılmak konusunda güçlendirilmesinin önemini göstermektedir. İrlanda'da bu tür bir çalışma yapılması gerekmiştir çünkü birçok kadın kendisini karar alma sürecindeki erkek egemen kültürden uzak hissetmekte ve siyasi makam adaylığını ertelemektedir. Kadınların becerilerine odaklanmak, siyasi yapıları kadın dostu hale getirmek için kampanyalar düzenlemek, ağ oluşturma ve danışmanlık çalışmaları gerçekleştirerek suretiyle kadınlar, siyasi hayatta daha aktif bir şekilde yer almak konusunda güçlendirilmiştir. Bu bağlamda, kadınlar ile ilgili konuları ciddi bir şekilde ele almaları için siyasi temsilcilere baskıda bulunulmuş veya kadınların seçime katılmaları için ortam yaratılmıştır. Ulusal kampanyalar ve lobi çalışmaları ile bağlantılı olan yerel girişimlere odaklanılması önem taşımaktadır çünkü İrlanda'lı siyasetçilerin büyük bir kısmı ancak yerel düzeyde bir makam sahibi olduktan sonra ulusal siyasette yer alabilmektedir.

NWCI'nın yaklaşımı diğer ülkelere aktarılabilir niteliktedir çünkü kadınların yerel ve ulusal siyasete atılmalarına odaklanmakta ve temel düzeyden başlayarak değişiklik yapmak konusunda kadınları güçlendirmektedir. Bu yaklaşım, özellikle de kadınların siyasi hayattaki temsilinin düşük olduğu ülkelerde uygulanabilir. 'Kadınların Yükselişi' ve 'Kadın Manifesto Grubu' girişimleri, kadınların yerel düzeydeki siyaseti etkilemek üzere güçlendirilmeleri ve bu sayede de kadınların ağ oluşturmaları ve siyasete atılmaları için bir ortam hazırlamak açısından etkili çalışmalar olmuştur. Tüm Yeteneklerin Buluştuğu Parlamento: 'Kadın Dostu Parlamantonun Oluşturulması' girişimi diğer ülkelere de aktarılabilir niteliktedir çünkü kadın dostu parlamantonun oluşturulmasına ilişkin olarak tüm ülkelerde kullanılabilecek veya uyarlanabilecek altı yöntem belirlemektedir. NWCI'nın başarılarından biri, İrlanda'da kadınların siyasi hayatta temsil edilmesine ilişkin geniş kapsamlı bir tartışma başlatmış olması, bunun da halihazırda geçerli olan erkek egemen siyasi kültüre meydan okumasıdır.

Üye kuruluşların kendilerini bu konulara adanmasının yanısıra NWCI'nın başarısındaki kilit faktörlerden biri, Konseyin özellikle bu alanda çalışma yapmak üzere politikalarından sorumlu bir kişi görevlendirmesidir. Görevlendirilen bu kişi, ulusal politika değişiklikleri üzerinde mutabakata varmak ve kadınların temel düzeyde seferber edilmesini sağlamak konusunda yararlı olmuştur.

Önemli başarılar elde edilmiş olsa da birçok siyasetçi halen kotalara karşı çıkmakta ve mevcut güç yapılarının değiştirilmesine direnmektedir.

Bu sebeple de halk temelindeki çalışmaların devam ettirilmesi büyük önem taşımaktadır. Fakat 'Kadınların Yükselişi' gibi projeler için kaynak gerekmektedir. Ekonomik kriz döneminden beri NWCI'nın finansmanı kesilmiş olup kuruluşa ait hedeflerin uzun vadede yerine getirilmesi açısından finansmanın yeniden sağlanması büyük önem taşımaktadır.

İrtibat için:

Louise Glennon
Lider Kadınlar Yetkilisi
İrlanda Ulusal Kadın Konseyi
100 North King Street
Smithfield
Dublin 7
İrlanda
+353 1 679 0100
louise@nwci.ie
<https://www.nwci.ie/>

Detaylı Bilgi için:

Tüm Yeteneklerin Buluştuğu Parlamento: Kadın Dostu Parlatmentonun Oluşturulması, İrlanda Ulusal Kadın Konseyi, 2013: http://www.nwci.ie/images/uploads/A_Parliament_of_all_Talents.pdf;

Siyasetteki Kadınlara Dair Anayasa Kongresi İkinci Raporu, Anayasa Kongresi, 2013: <https://www.constitution.ie/Attachment-Download.ashx?mid=268d9308-c9b7-e211-a5a0-005056a32ee4>;

Kadınların Yükselişi Manifestosu, İrlanda Ulusal Kadın Konseyi, 2014): http://www.nwci.ie/images/uploads/NWCI_Women_Rising_Manifesto_2014.pdf;

Kadın Manifestosu Modeli. Longford Kadın Manifestosu Projesi, Longford Kadın Bağlantısı (Longford Women's Link): http://www.longfordwomenslink.org/photos/Womens_Manifesto_9_steps_Supports_Model.pdf;

Kadın Manifestosu Broşürü. Longford Kadın Manifestosu Projesi, Longford Kadın Bağlantısı (Longford Women's Link): http://www.longfordwomenslink.org/photos/30210_Womens_Manifesto_Project_A5_Brochure_V11.pdf;

NWCI tarafından hazırlanan genç kadınlar ve genç kadınların siyasete ilgisi konulu videonun bağlantısı: <https://www.youtube.com/watch?v=7o4646QRsSU>;

NWCI internet sitesinden alınan fotoğraf: http://www.nwci.ie/?/learn/photo_gallery/women_rising.

Kadınlar Başarabilir! (Na politica, as mulheres sao capazes!)

Portekiz — 2007-2010

Bir set, eğitim ve farkındalık artırma kampanyası

Özet

Portekiz'de, seçilerek siyasi makama gelen kadın oranı Avrupa düzeyinde kayda değer bir düzeyde (%38) olsa da, ulusal nispeten düşük (%26), yerel bağlamda ise oldukça kötü (belediye başkanlarının yalnızca %7.5'i) durumdadır.

Buna karşı çıkmak amacıyla 2008 yılında Vatandaşlık ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu (CIG), *Na Politico, As Mulheres sao Capazes* (Kadınlar Siyasette Başarılı Olabilir!) isimli daha önceden denenmiş ve test edilmiş bir eğitim setini yeniden yayınlamış, ülke toplam 242 kadına ulaşan 11 eğitim gerçekleştirmiş ve adalarda da eylem gerçekleştirebilmek amacıyla Azores ve Ma yönetimleriyle anlaşmalar imzalamıştır.

CIG faaliyetlerine, 2009 yılında, ülke genelinde gerçekleştirilen *Kadınlar demokrasiyi iyileştirir* kampanyası ile devam etmiş bir kampanya kadınların siyasi açıdan aktif olmasına destek vermek için televizyon, radyo, çeşitli posterler ve kartlar kullanılarak gerçekleştirilmiştir. 2010 yılında CIG, öğretmenler için cinsiyet stereotipleriyle başa çıkmaya yönelik uygulamalı faaliyetler içeren *Eğitim Rehberi: Vatandaşlık — üçüncü döngü* isimli el kitabını yayınlamış ve eğitim alanında yenilikçi bir eylem üstlenmiştir.

Kadınlar Başarabilir! projesi, CIG (Vatandaşlık ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu) tarafından ülke genelinde başlatılan bir proje örneği olup özellikle genç kadınlara odaklanarak kadınların siyasi karar alma süreçlerine katılımına ilişkin farkındalığı artırmayı amaçlamaktadır. Genç kadınlara kucak açan bir ortamın teşvik edilmesi amacıyla 'Kadınlar demokrasiyi iyileştirir' sloganını kullanmaktadır. Kadınların özgüvenlerini, iletişim ve liderlik becerilerini artıracak eğitim ve farkındalık artırma çalışmalarını desteklemek amacıyla, Norveç deneyiminden faydalanılarak hazırlanan bir set de dahil olmak üzere özel araçlar geliştirilmiştir. Buna ek olarak cinsiyet stereotipleriyle başa çıkmak amacıyla öğretmenlere yönelik eğitim rehberleri de hazırlanmıştır. Genç kadın ve erkeklere daha iyi şekilde ulaşmak amacıyla proje, Ulusal Gençlik Konseyi, gençlik dernekleri ve Portekiz Gençlik Enstitüsü ile yakın bir

işbirliği kurmuştur.

Eşitliği beklerken

Siyasi makam sahibi Portekizli kadın sayısı giderek artsa da eşitlik yolunda yavaş ve düzensiz bir ilerleme kaydedilmektedir. 2013 yılındaki son seçimlerde seçilen belediye başkanlarının yalnızca %7.5'inin kadın olduğu yerel düzeyde büyük sorun yaşanmaktadır. Ulusal düzeyde nispeten de olsa daha iyi bir durum söz konusu olup 2011 seçimlerinde kadınların %26.5'i parlamentoya, %17'si ise hükümet içerisindeki makamlarına dönmüştür⁽¹⁵⁾. Cinsiyet dengesi Avrupa düzeyinde daha da iyi durumdadır ve 2014 yılından beri Portekizli Avrupa Parlamentosu üyelerinin %38.1'i kadındır⁽¹⁶⁾.

15 CIG — Vatandaşlık ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu, *Rapor — Pekin + 20 — Portekiz, 2014*, http://www.unwomen.org/~media/Headquarters/Attachments/Sections/CSW/59/National_reviews/Portugal_review_Beijing20.pdf.

16 http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/database/politics/eu-parliament/index_en.htm

Bu örnek neden iyi bir örnek olarak kabul ediliyor ve kadınların siyasi hayatta ilerlemelerine nasıl bir katkısı var?

- ✓ Yenilikçi ve çok yönlü bir kampanya olup başka ülkelere aktarılabilirliği de yüksektir.
- ✓ Açık ve net olarak belirlenmiş hedef ve odak noktaları olup genç kadınlara önemli ölçüde ulaşmıştır.
- ✓ Genlik kuruluşları ve paydaşlar ile verimli bir işbirliği oluşturulmuştur.
- ✓ Öğretmenlere; öğrencilerin farkındalıklarını artırma, eğitim verme ve proje geliştirmek konusunda pedagojik destek sağlamıştır.
- ✓ Tartışmaların başlatılması ve canlandırılması açısından yararlı olmuştur.
- ✓ Uluslararası deneyimi de göz önünde bulundurmaktadır.
- ✓ Cinsiyet Eşitliği Komisyonu ile belediye ve bölge düzeyindeki yönetimler arasındaki işbirliğini artırmıştır.

Cinsiyet ve liderlik ile ilgili kökleşmiş stereotipler, toplulukları için bir baba figürü olarak görülen ve yerel konseylerdeki meslektaşlarına kıyasla siyasi açıdan daha görünür olan vali seçimlerinde özellikle gözle görülür bir hal almaktadır. 1980'li yıllardan beri hiç kadın adayın görülmediği başkanlık seçimleri örneğinde de olduğu gibi tek bir kişiye odaklanan seçimler, liste sistemiyle çalışan ulusal parlamento ve Avrupa parlamentosu gibi eşit veya çoğulcu karar alma organlarına kıyasla kadınların katılımına daha kapalıdır. Eşitlik Kanununun 2006 yılında kabul edilmiş olmasına rağmen bu dengesizlik devam etmektedir. Bu kanun; parlamento, Avrupa Parlamentosu veya yerel makamlar için hazırlanan üç veya daha fazla adaydan oluşan tüm listelerin, her iki cinsiyetten de en az %33 oranında aday içermesini ve Portekiz ile Avrupa parlamentoları için hazırlanan listelerde aynı cinsiyetten iki adayın alt alta yerleştirilmemesini şart koşmaktadır. Listelerin bu şartlara uygun olmaması halinde seçim kampanyaları için verilen kamu finansmanında kesintiler yapılmaktadır.

Ülke genelinde düzenlenen bir farkındalık artırma kampanyası

Kadınların siyasete katılmasını teşvik etmek amacıyla Vatandaşlık ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu (CIG), ülke genelinde bir farkındalık artırma kampanyası başlatmıştır. 2008 yılında Komisyon, ilk basım tarihi 2001 olan *Na Política, As Mulheres sao Capazes!* (Kadınlar Siyasette Başarılı Olabilir!) setini ⁽¹⁷⁾ yeniden basma ve geniş ölçekte yayma kararı almıştır. Norveç İşçi Partisi Kadın Ağı'nın aynı isimle hazırlanan yayınından çevrilen

bu set, eğitimciler tarafından uygulanabilecek uygulama faaliyetlerini açıklayarak farkındalık artırma ve eğitim seminerlerini desteklemektedir. Bu çalışmalar kadınların iletişim ve liderlik becerilerini iyileştirmekte ve seslerini yükseltmeleri, kendi görüşlerini öne sürmeleri ve kamu müdahalelerinde liderlik üstlenmeleri konusunda kadınlara özgüven vermektedir.

2007 ile 2010 yılları arasında ülke genelinde her biri altı saatlik on bir farkındalık artırma faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetler ile toplamda 242 katılımcıya ulaşılmıştır. Genel olarak bakıldığında bu faaliyetlerin ana amacı; kalabalık seyirci kitleleriyle etkin bir şekilde iletişim kurma ve iletişim kurarken iddialı ve özgüvenli olma gibi başlıkları ele almak suretiyle kadınların kamu hayatında aktif bir şekilde yer almak konusunda desteklenmesidir ⁽¹⁸⁾.

Ana karada gerçekleştirilen bu faaliyetlerin yanısıra CIG, Azores ve Madeira hükümetleriyle de anlaşmalar imzalamış olup imzalanan bu anlaşmalar neticesinde bu adalarda, kadınların örgütlere ve siyasi hayata katılımının önemine ilişkin farkındalığın artırılması amacıyla birçok eğitim gerçekleştirilmiştir.

17 CIG — Vatandaşlık ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu, *Na Política, As Mulheres sao Capazes* (Kadınlar Siyasette Başarılı Olabilir), **2008 (2'nci baskı): ISBN: 972-597217-1.**

18 Bakınız eğitim raporları: <http://www.umaracores.org/images/anexos/82-2.pdf>, <http://www.ps-baixoalentejo.com/images/mps.pdf>.

Genç kadınların kamu hayatında, özellikle de siyasi hayatta bir rol üstlenmeleri için teşvik edilmeleri konusunda gençlik derneklerinin ve Portekiz Gençlik Enstitüsünün desteğini kazanmak amacıyla Ulusal Gençlik Konseyi ile yakın bir işbirliği kurmuştur.

Kadınlar demokrasiyi iyileştirir

Bu farkındalık artırma faaliyetleri sonrasında 2009 yılında, ülke geneline hitap eden *Kadınlar demokrasiyi iyileştirir* isimli bir kampanya başlatılmıştır⁽¹⁹⁾. Kampanya ulusal televizyon ve kablolu yayında 111 defa, radyoda ise 180 defa yayınlanmıştır. Dış mekanda 600 lokasyonda, 380 trende ve 2439 ATM'de reklamı yapılan bu kampanya için basılan kartlar restoranlarda, sinemalarda, tiyatrolarda ve kütür merkezleri gibi mekanlarda dağıtılmıştır.

Buna ek olarak vatandaşlık ve cinsiyet eşitliğini desteklemek için ilk defa eğitim rehberleri hazırlanmıştır. 2010 yılında piyasaya sürülen *Üçüncü Döngü Rehberi*⁽²⁰⁾, karar alma konusunu kapsamakta olup cinsiyet stereotipleriyle başa çıkılmasına ve hem kız hem de erkek öğrencilerin liderlikleri konusunda eşit tutumlar sergilenmesinin teşvik edilmesine yönelik uygulamalı faaliyet önerileri sunmuştur. Rehberin ana amacı, öğretmenlere eğitim, proje geliştirme ve diğer faaliyetler konusunda pedagojik destek sağlamaktır. Rehberin birincil hedef grubu 13 yaş ve üzeri öğrenciler olmakla birlikte rehber içerisinde bulunan faaliyetler küçük değişiklikler yapılarak tüm yaş gruplarına uygulanabilir.

Açık ve net bir teorik çerçeve ile sınıf faaliyetleri için uygulama önerileri olmak üzere öğretmenleri iki şekilde destekleyen bu rehber, okullarda görev alan öğretmenler için yararlı bir kaynaktır.

Örneğin 'Cinsiyet ve Liderlik' için sunulan uygulama önerileri, yetkili ve karar alıcı pozisyonlarda bulunan kadın ve erkekler arasındaki eşitsizliklerin keşfedilmesi ve tartışılmasına odaklanmaktadır. Grup çalışmaları ve yapılandırılmış sınıf tartışmaları çerçevesinde öğrencilerden yetkili ve karar alıcı pozisyonlarda bulunan kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsizliklerin sebeplerini ifade etmeleri istenir. İş ve aile hayatı arasındaki dengenin sağlanması ve hayatın farklı alanlarına, özellikle de ev hayatında harcanan zamanı etkileyen bir faktör olarak cinsiyetin rolünden kaynaklanan kısıtlamalara özellikle odaklanılmıştır. Rehber, 'liderlik' ile ilişkilendirilen davranışların aktif eğitim ile geliştirilebileceğini gösterirken 'lider doğmak' fikrinin ardındaki gizemi de aydınlatmaya çalışmaktadır. Rehberin vurguladığı bir diğer nokta da 'Cinsiyet ve Meslek Seçimleri' konusudur. Bu konu, öğrencilerin meslek seçimlerindeki cinsiyet dengesizliklerini ele almakta ve öğretmenler ile psikologlara, öğrencileri mesleklerle ilgili cinsiyet stereotipleri konusunda bilgilendirmek ve mesleki karar alma sürecinde desteklemek konusunda uygulama önerileri sunmaktadır. Cinsiyet stereotipleri farklı medya ürünleri ve bilgisayar ürünleri gibi araçlarla da yayılmaktadır. Rehber bu hususlara odaklanmakta ve öğrencileri bilinçlendirebilecek ve güçlendirebilecek nitelikteki çalışmalara, grup seanslarına ve testlere ilişkin somut örnekler sunmaktadır.

Rehber Yenilik ve Müfredat Geliştirme Genel Müdürlüğü ile CIG tarafından talep edilmiştir.

Rehberin ikincil etkisi ise yapılan bu çalışmanın CIG, belediyeler ve bölgesel hükümetler arasındaki ilişkiyi güçlendirmesi olmuştur.

19 Bakınız <http://www.cig.gov.pt/campanhas/as-mulheres-fazem-a-democracia-melhor-a-diferenca-faz-a-igualdade/>.

20 CIG — Vatandaşlık ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu, *Eğitim Rehberi: Cinsiyet ve Vatandaşlık — 3'üncü Döngü* (Teresa Pinto tarafından düzenlenmiştir; Diğer yazarlar: Conceigao Nogueira, Cristina Vieira, Isabel Silva, Luisa Saavedra, Maria Joao Duarte Silva, Paula Silva, Teresa-Claudia Tavares ve Vasco Prazeres), 2009, http://www.cig.gov.pt/pdf/2014/Education_Guide_3rd_Cicle.pdf.

İrtibat için:

Fatima Duarte, Başkan
Vatandaşlık ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu
Av. da Republica, 32, 1°
1050-193 Lizbon
Portekiz
Tel. +351 217 983 000
Faks +351 217 983 098
cig@cig.gov.pt

Detaylı Bilgi için:

Dış değerlendirme raporu (Portekizce): Ferreira, V. (coord),
2010, *Estudo de Avaliagao do HI Plano Nacional para a Igualdade,
Cidadania e Genero — Relatorio Final para a CIG*, APEU-
Associagao Para a Extensao Universitaria, Coimbra;

CIG internet sitesinden alınan kitap kapağı: <http://cid.cig.gov.pt/Nyron/Library/Catalog/winlibsrch.aspx?skey=CDB781C63EB344EAAAEA6D-9208D065C7&cap=&pesq=10&var0=dt%20%3E%3D%20%271900-01-01%27&var8=Publica%u00e7%u00e3o%20CIG&t12=1900-01-01&bo=0&nohist=true&doc=7158>.

Egemenlik Teknikleri ve Bunlarla Mücadele

İsveç — 1970'ler-2015

Egemenlik teknikleriyle mücadelede kullanılacak araçlar

Özet

Egemenlik teknikleri; egemen bir grubun güç ve ayrıcalıklarını sürdürmek için kullandığı sosyal manipülasyon ve egemenlik stratejileri olarak tanımlanmaktadır. Kadınların görmezden gelinmesi, kadınlarla alay edilmesi, bilgilerin saklanması, kadınların iki arada bir derede bırakılması ve mahçup edilmesi örneklerinde olduğu gibi bu teknikler genellikle erkekler tarafından, kadınları ezerek kendilerini ön plana çıkarmak amacıyla kullanılmaktadır.

İsveç'te egemenlik teknikleri fikri ve bu tekniklerle mücadele stratejileri siyasi partilerin büyük bir kısmına ve ülke genelindeki diğer kuruluşlara yayılmıştır. Bu tekniklerle mücadelede kullanılacak rol yapma çalışmaları, filmler ve uygulamalar geliştirilmiş olup okullarda, siyasi partilerde ve iş yerlerinde kullanılmaktadır.

Siyasi karar alma alanında öne çıkan bir örnek, İsveç Ulusal Sosyal Demokrat Kadınlar Federasyonu (S-kvinnor) tarafından hazırlanan Güç Edinme Rehberi olup sekiz dilde yayınlanan bu rehber, erkeklerin 'egemenlik tekniklerini' kullanmalarına direnmek için uygulanacak yöntemleri açıklamaktadır. Güç Edinme Rehberi kadınların güç kazanması, kazandıkları gücü sürdürebilmeleri ve kullanmalarına yönelik yöntemleri belirtmektedir. Rehber yalnızca kurumlar seviyesinde güce ulaşma yöntemlerinden ve yine bu düzeyde erişilebilecek güçten bahsetmemekte aynı zamanda günlük iletişim ve kişisel ilişkilerde nasıl güç kazanılacağını da açıklamaktadır.

Bu örnek, erkek egemenliğine yönelik teknikleri ve erkek gücü teorisini ele alma ve bu hususlarla mücadele etme amacını taşıyan uzun vadeli farkındalık artırma faaliyetleri ve materyallerini (eğitim, rehberler vb. de dahil) içermektedir. Amacı, güce ve gücün nasıl demokratik bir şekilde kullanılabilmesine ilişkin tartışmaları canlandırmaktır. Siyasi bağlamda bakıldığında bu çalışma; egemenlik teknikleriyle mücadeleye yönelik rol yapma çalışmaları, filmler ve uygulamaların kullanılmasıyla sonuçlanmıştır. Siyasi hayattaki erkek egemenliğinin gözler önüne serilmesi amacıyla bir YouTube klipi İsveç'te yayılmış olup Ulusal Sosyal Demokrat Kadınlar Federasyonu (S-kadınlar), kadınlara güce nasıl ulaşacaklarına dair tavsiyeler veren, birçok dile çevrilen ve dünya çapında birçok ülkeye yayılan 'Güç Edinme Rehberini' yayınlamıştır.

Erkek egemenlik teknikleriyle mücadele stratejileri siyasi parti ve örgütlerin yanısıra genel olarak İsveç toplumuna yayılmış, bazı çalışma alanlarına (örneğin İsveç polisi, belediyeler) için uyarlanmış ve bu kavram okullarda derinlemesine tartışılmıştır.

Sosyal medya da bu stratejilerin yayılmasında önemli bir rol üstlenmiştir.

Egemenlik için kullanılan beş teknik

İsveç'te, karar alma görevini üstlenen kuruluşlar içerisinde seçilerek göreve getirilen kadın ve erkek oranı nispeten dengelidir. Bununla birlikte siyasette sayısal açıdan cinsiyet dengesi bulunması, her iki cinsiyetin de aynı oranda güç ve etkiye sahip olduğu anlamını taşımamaktadır. Kimin uygun siyasi lider olduğuna ve kimin siyasi kararlar alması gerektiğine dair cinsiyetçi kurallar geçerliliğini sürdürmekte ve halihazırda yetki sahibi olan kişiler bu yetki ve ayrıcalıklarını sürdürmek için bilinçli veya bilinçsiz olarak çeşitli stratejiler kullanmaktadır. Bu stratejilerden biri, egemenlik teknikleri veya diğer adıyla ana sindirme tekniklerinin kullanılmasıdır. Bu teknikler; egemen bir grubun güç ve ayrıcalıklarını sürdürmek için kullandığı sosyal manipülasyon ve egemenlik stratejileri olarak tanımlanmaktadır.

Bu örnek neden iyi bir örnek olarak kabul ediliyor ve kadınların siyasi hayatta ilerlemelerine nasıl bir katkısı var?

- ✓ Erkekler tarafından kullanılan egemenlik tekniklerini ve erkek gücü teorisini yenilikçi bir şekilde ele almaktadır.
- ✓ Erkek egemenlik teknikleriyle mücadele ve dengeli bir karar alma sürecinin desteklenmesi için kullanılan stratejiler detaylandırılmış ve yıllarca kullanılmış olup bu da söz konusu stratejilerin etkin olduğunu kanıtlamaktadır.
- ✓ Stratejiler siyasetten alınarak birçok farklı alana aktarılmıştır (örneğin iş yerleri eğitim vb.).
- ✓ Çeşitli farkındalık artırma ve eğitim araçlarını (örneğin filmler, rol yapma çalışmaları, uygulamalar, sosyal medya vb.) yaratıcı bir şekilde kullanmaktadır.
- ✓ Köklerini, toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılması çerçevesinden almaktadır.
- ✓ Hazırlanan materyal ve araçlar Avrupa genelinde ve dünya çapında yaygın bir şekilde kullanılmıştır.
- ✓ Model aktarılabılır nitelikte olup farklı bağlamlara uyarlanabilir.

Bu fikir, 1970'li yıllarda, erkeklerin (genellikle) kadınları ezerek kendilerini ön plana çıkarmak için kullandıkları beş egemenlik tekniğini açıklayan Norveçli sosyal psikoloji profesörü Berit As tarafından popüler hale getirilmiştir. Bu teknikler şu şekilde sıralanabilir:

1. **Görmezden gelmek:** Kişileri görmezden gelerek susturmak ve ötekileştirmek. Bir mesleğin fikrini kendi fikri gibi ifade etmek, sıra başkasındayken konuşmak veya başka biri konuşurken dikkatini vermemek (örneğin konuşarak, önünde duran kağıtları karıştırarak veya e postalarını kontrol ederek) gibi örnekler buna dahildir.
2. **Alay etmek:** Bir kişinin öne sürdüğü fikirleri dalga geçerek ifade etmek veya bir kişinin dış görünüşüne yorum yapmak.
3. **Bilgi saklamak:** Konu ile ilgili herkese bilgi vermek yerine bilgileri belirli bir grup ile paylaşmak. Kararların herkesin katıldığı bir kurul toplantısında değil, kurul toplantısı sonrasında barda toplanan küçük bir grup içerisinde alınması buna örnek olarak verilebilir.
4. **Ki arada bir derede bırakmak:** İnsanları, hangi alternatif seçerlerse seçsin veya nasıl davranırlarsa davranırsın küçük düşürecek veya ceza almasına sebep olacak bir duruma sokmak. Kişinin titiz bir şekilde çalıştığında çok yavaş olduğuna dair şikayet alması, işin etkin bir şekilde halledilmesi halinde ise işi yapan kişinin baştan savma iş

yapmasının eleştirilmesi bu duruma örnek olarak verilebilir.

5. **Suçlama ve mahçup duruma düşürme:** Birini utandırmak veya içerisinde bulunduğu durum için sorumlu tutabileceği tek şahsın yine kendisi olduğunu ifade etmek.

Bu durumla savaşmak için kullanılacak araçlar

Bu egemenlik teknikleriyle mücadele etmek için çok sayıda karşı strateji geliştirilmiş ve İsveç genelinde siyasette, okullarda ve sivil toplum kuruluşlarında kullanılmıştır. 'Saygı' ve 'bilgi talep etmek' gibi teknikler de söz konusu karşı tekniklere örnektir.

Bu tür uygulamalara ilişkin örnekler basılı olarak veya internette bulunabilir. Toplumdaki birçok sektör, söz konusu karşı stratejileri kendi bağlamlarına uyacak şekilde uyarlamıştır.

Bunun bir örneği, Ulusal Sosyal Demokrat Kadınlar Federasyonu (S-kvinnor) tarafından yayınlanan *Güç Edinme Rehberidir*. Rehber, kadınlara, özellikle de siyasi parti içerisinde nasıl siyasi güç kazanabilecekleri ve etki sahibi olabilecekleri konusunda uygulanabilir tavsiyeler vermektedir.

Hedefe ulaşmak için yapılması gerekenleri adım adım anlatmaktadır (örneğin kuralların öğrenilmesi; güç yapılarının incelenmesi; kadın adayların öne çıkarılması; karar alma, seçim komitesi, çalışma grupları, kampanya gruplarında kadınların daha fazla temsil edilmesinin sağlanması ve toplantılara başkanlık edilmesi). Berit As tarafından öne sürülen beş egemenlik tekniğini de sunmakta ve bu egemenlik teknikleriyle nasıl mücadele edileceğine dair tavsiyede bulunmaktadır. Rehber, daha fazla sayıda kadının karar alma görevini üstlenen kurumlarda görev alması için kadınlar tarafından bireysel veya grup olarak atılabilecek adımları genel olarak anlatmakta ve kadınların ilgili kurumlara girdikten sonra daha etkin olmaları için cinsiyet dinamiklerine ilişkin farkındalığı artırmaktadır. Kitapçıkta şöyle bir açıklama bulunmaktadır: '*Kadınların erkeklerle eşit güce ulaşmasına giden yolda sayısız tuzak bulunmaktadır. Rehber, bu tuzakları belirlemekte ve bu tuzaklardan nasıl kaçınılacağına veya ortadan kaldırılacağına ilişkin rehberlik sunmaktadır.*' Rehber, siyasetin yalnızca aday olmak ile ilgili olmadığını vurgulamaktadır. Bir partinin kadın seçmenler açısından güvenilir olması için perde arkasında da cinsiyet dengesinin sağlanması gerekmektedir. Rehber, nasıl değişiklik yapılacağına dair somut ipuçları vermektedir. Bu girişimin daha geniş ölçekli faydası, öne sürülen fikirlerin kolaylıkla parti sınırlarını aşabilmesi ve kadınlara yönelik birçok siyasi örgüt tarafından kullanılabilir olmasıdır. Avrupa genelinde siyasi partiler kendi siyasetçilerini eğitmeye çalışmaktadır. Cinsiyet dengesini sağlamak için birlikte çalışmaya ilişkin iyi eğitim materyallerinin paylaşılması, daha da geniş ölçekli insan gruplarının güçlendirilmesinde kullanılan bir yöntemdir.

Egemenlik tekniklerine ilişkin farkındalığın artırılması için İsveç'te geliştirilen girişim örnekleri rol yapma çalışmalarını ve filmleri kapsamakta olup 1992 yılında Vaxjo belediyesi tarafından çeşitli egemenlik tekniklerini ve bunlarla mücadele stratejilerini göstermek için hazırlanan video buna örnek olarak verilebilir. Video, yayınlandığı dönemde İsveç genelinde geniş bir izleyici kitlesine ulaştırılmıştır. Günümüzde YouTube videoları kullanılmaktadır.

Çalışmaların yayılması

İsveç toplumu, egemenlik tekniklerinin ve bu tekniklerle mücadele stratejilerinin büyük ölçüde farkına varmıştır. Bu kavramlar okullarda tartışılmakta, rol yapma çalışmaları ve

YouTube videoları yardımıyla okul çocuklarına egemenlik teknikleriyle nasıl mücadele edecekleri öğretilmektedir. Egemenlik teknikleri iş yerlerinde, siyasette ve sivil toplumda da ayrımcılıkla mücadele ve iyi iş ortamının desteklenmesi çalışmasının bir parçası olarak ele alınmaktadır.

Bunların geniş bir alana yayılmasının sebeplerinden biri, öne sürülen fikirlerin birçok farklı alana ve insan grubuna hitap etmesi ve egemenlik teknikleriyle mücadele stratejilerinin farklı bağlamlara rahatlıkla uygulanabilmesidir. Filmleri izleyen kişilerin çoğu, kendilerini tasvir edilen durumlarla bağdaştırabilmektedir. Filmler, egemenlik tekniklerinin kullanıldığı durumları göstermek için mizahı da kullanmaktadır.

Kadınların siyasi partilerde güç kazanması için bir rehber olarak hizmet veren *Güç Edinme Rehberi*; İngilizce, İspanyolca, Fransızca ve Sırpça da dahil olmak üzere birçok dile çevrilmiştir. Diğerlerine de ilham olan bu rehber, farklı alanlarda cinsiyet dengesinin sağlanmasına ilişkin benzer rehberlerin hazırlanması açısından da yararlı bir kaynak olmuştur. OSCE tarafından yakın zamanda hazırlanan *Kadınların Siyasi Partilere Katılımının Teşvik Edilmesine Dair El Kitabının* (2014) yanısıra Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan *Dengeli Karar Alma Kılavuzu* (2001) de İsveç'in iyi uygulamalarına atıfta bulunmaktadır.

İrtibat için:

Güç Edinme Rehberine ilişkin daha detaylı bilgi almak için:
Maria Granstrom,
Press Secretary S-kvinnor
T: +46 8 700 27 41
E: maria.granstrom@s-kvinnor.se

Detaylı Bilgi için:

S-kvinnor tarafından hazırlanan *Güç Edinme Rehberi* (*Makthandboken*), (İsveççe, İngilizce, İspanyolca, Rusça, Hırvatça, Türkçe, Fransızca ve Arapça): [http://www.socialdemokraterna.se/Webben-for-alla/S-kvinnor/S-kvinnor/ Var-politik/Makthandboken/](http://www.socialdemokraterna.se/Webben-for-alla/S-kvinnor/S-kvinnor/Var-politik/Makthandboken/);

Cinsiyet Dengesine Doğru: Dengeli Karar Alma Kılavuzu, Avrupa Konseyi, 2002:

[http://www.coe.intA/dghl/standardsetting/equality/03themes/women-decisionmaking/EG-S-BP %282001 %291_en.pdf](http://www.coe.intA/dghl/standardsetting/equality/03themes/women-decisionmaking/EG-S-BP%282001%291_en.pdf);

'Cinsiyet eşitsizliği ve cinsiyete dayalı şiddete karşı seferberlik', *Cinsiyet Hususları — Gençleri etkileyen cinsiyete dayalı şiddete dair rehber*, Bölüm 3: http://www.eycb.coe.int/gendermatters/chapter_3/1.html;

Kadınların okullarda taciz edilmesine dair rehber: *JamO:s handbook mot konsmobbing i skolan*. Stockholm: Jamstalldhetsombudsmannen (JamO), 2000;

Goran Persson utovar harskarteknik: Goran Persson, 1996-2006 dönemi İsveç başbakanının, Merkez Parti lideri Maud Olofsson'a karşı egemenlik tekniklerini kullanması. YouTube videosu, erkek egemenliğinin örneği olarak İsveç genelinde büyük ölçüde yayılmıştır. <https://www.youtube.com/watch?v=JipBk3V0EI0>.

Egemenlik teknikleriyle mücadeleye ilişkin materyaller (İsveççe):

- İş yerinde: http://www.youtube.com/watch?v=_hJzQksRlPw;
- Polis içerisinde: <http://www.svenskpolis.se/Artiklar/Artiklar-2013/November-2013/5-knep-mot-harskartekniker/>;
- Siyasi partiler ve işçi sendikaları gibi sivil toplum kuruluşları içerisinde: https://www.youtube.com/watch?v=_LG1e7TBUY8;
- Kadın sığınma evleri içerisinde: <http://www.tjejjouren.se/tjejpguiden/feminism/harskarteknikerna-8544>;
- Akademik camiada: <http://www.jamstallt.se/docs/ENSU%20bekraftartekniker.pdf>.

Kadınların Siyasi Partilere Katılımının Teşvik Edilmesine Dair El Kitabı. OSCE. 2014

<http://www.osce.org/odihr/120877?download=true>.

Siyasi araçlar ve savunma çalışmaları

Kadın Hakları Delegasyonu	Fransa
Ayrımcı parti uygulamalarının değiştirilmesi	Hollanda
Kadın Hakları Delegasyonu	Fransa

Kadın Hakları ve Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Delegasyonu

Fransa — 1999-2015

Parlamber delegasyonlar cinsiyeti gündemde tutuyor

Özet

Fransız parlamentosunun her iki kamarasında da (Ulusal Meclis ve Senato), 1999 yılından beri Kadın Hakları ve Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Delegasyonu bulunmaktadır. Bu uygulamayla birbirlerini tamamlaması amaçlanmıştır. Delegasyonların işlevi, yasama süreci boyunca toplumsal cinsiyetin anaakımlaşırılmasının sağlanmasıdır. Delegasyonlar partiler arası organlar olup her birinde hem kadınlar hem de erkeklerden oluşan 36 üye vardır. Delegasyonlar önerilen mevzuatları irdeleyip mevzuatların nasıl uygulandığını izleyebilirler. Gelecek yıllarda kabul edilecek mevzuatı etkilemek amacıyla geleceğe yönelik raporlar hazırlamak için istişare ve araştırma da yapmaktadır.

Meclis içerisindeki delegasyon, Fransa seçim sisteminin farklı yönlerine ilişkin en az altı rapor taslağı hazırlamış olup, son bölgesel seçimlerde 'eşleştirmenin' kullanılması gibi bazı yeni tedbirlerin getirilmesi açısından faydalı olmuştur.

Her iki delegasyon da, siyasette cinsiyet eşitliğinin korunması ve geliştirilmesi açısından önemli bir rol üstlenmiştir.

Yasama sürecinde toplumsal cinsiyetin anaakımlaşırılmasını sağlayacak bir parlamento organı oluşturmak amacıyla 1999 yılında, hem Genel Meclis hem de Senato içerisinde Kadın Hakları ve Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Delegasyonları kurulmuştur. Delegasyonlar önerilen mevzuatları irdeleyip mevzuatların nasıl uygulandığını izleyebilirler. Delegasyonların amacı, cinsiyete ilişkin etkilerin gözden kaçırıldığı mevzuatın gözden geçirilmesi (bu bağlamda değişiklikler

desteklenmektedir) ve doğrudan cinsiyet ile ilgili mevzuatın hazırlanması ve desteklenmesidir. Delegasyonlar bunun yanı sıra, gelecek yıllarda kabul edilecek mevzuatı etkilemek amacıyla geleceğe yönelik raporlar hazırlamak için istişare ve araştırma da yapmaktadır (örneğin konuları hükümetin gündemine getirmek veya Kanun Teklifi olarak sunmak suretiyle). Her iki delegasyon da, siyasette cinsiyet eşitliğinin korunması ve geliştirilmesi açısından önemli bir rol üstlenmiştir.

Bu örnek neden iyi bir örnek olarak kabul ediliyor ve kadınların siyasi hayatta ilerlemelerine nasıl bir katkısı var?

- ✓ Cinsiyet eşitliği konusunda geliştirilen politikaların cinsiyet eşitliği mevzuatının izlenmesi ile birleştirilmesi konusunda yenilikçidir.
- ✓ Bazı konuların gündeme getirilmesine ve bazı konuların (örneğin cinsiyet eşitliği) gündemden düşmesinin önlenmesine yardımcı olur.
- ✓ Politikaların nasıl uygulandığını izler ve kadınlara yönelik olumsuz çıktıları vurgular (örneğin raporlar içerisinde).
- ✓ Parlamento içerisinde kadın haklarının desteklenmesine adanmış resmi bir arena oluşturur.
- ✓ Güçlü aktörleri içeren bir ağ oluşturur ve üyelerini parlamento içerisindeki çalışmalarını konusunda güçlendirir.

Kadın hakları üzerinde çalışma yapan iki delegasyon

Fransız parlamentosunun iki kamarası (Genel Meclis ve Senato) içerisindeki kadın delegasyonları 1999 yılında, cinsiyet eşitliği mevzuatının bir parçası olarak kurulmuştur. Delegasyonların işlevi yasama sürecinde toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılması, cinsiyet eşitliği mevzuatının başarılı bir şekilde uygulanmasının sağlanması, karar alma sürecine ilişkin tüm hususlarda kadınlar için iyi çıktılar alınmasının sağlanması ve özellikle Fransa ve yurt dışındaki kadınlar ile ilgili olan politika alanlarına ilişkin farkındalığın artırılması ve bu hususların siyasi gündeme alınmasının sağlanmasıdır. Üyeler daimi komitelerde de yer almakta olup bu üyeler, delegasyonun işlerini kolaylaştırmak için komite içerisindeki rollerini de sıklıkla kullanmaktadır. Delegasyonlar tarafından önerilen mevzuatın uygulanmaya konması için Kanun Teklifleri de kullanabilirler.

Her iki delegasyon da Fransız parlamentosuna toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılmasına ilişkin bir unsur sunma amacını taşımaktadır. Delegasyonlar, partilerin parlamentoda yer alan bölümlerinin üyelerinden oluşmakta olup büyük bir kısmı kadın olsa da (Senatoda 26/36 üye, Ulusal Mecliste 30/36 üye) her iki cinsiyeti de içermektedir.

Bir fark yaratmak

Delegasyonlar önerilen mevzuatları irdeleyip mevzuatların nasıl uygulandığını izleyebilirler. Delegasyonlar, kanun tekliflerinin kabul edilmesi öncesinde tavsiye kararı hazırlamak amacıyla kanun tekliflerinin yönetimini üstlenebilirler. Delegasyonların amacı, cinsiyete ilişkin etkilerin gözden kaçırıldığı mevzuatın gözden geçirilmesi (bu bağlamda değişiklikler desteklenmektedir) ve doğrudan cinsiyet ile ilgili mevzuatın hazırlanması ve desteklenmesidir. Delegasyonlar bunun yanı sıra, kendi inisiyatiflerine bağlı olarak istişare ve araştırma çalışmaları da gerçekleştirir ve konuları hükümetin gündemine getirmek veya Kanun Teklifi olarak sunmak suretiyle, gelecek yıllarda kabul edilecek mevzuatı etkilemek amacıyla raporlar hazırlarlar. Son yıllarda, yeni yasama girdisi ile mevcut tedbirlerin izlenmesi karşılaştırıldığında mevcut tedbirlerin izlenmesi daha ağır basmaktadır. Bunun en büyük sebeplerinden biri de delegasyonların izleme çalışması yapılmasını gerektiren bir dizi tedbir belirlemiş olmalarıdır. Delegasyonların bilirkişi çağırma, belge edinme ve bakanları sorgulama yetkileri bulunmaktadır. Kuruldukları dönemden beri delegasyonlar, diğer hususların yanı sıra aşağıda belirtilenlere odaklanmıştır:

- Siyasette eşitlik;
- Cinsiyete göre ödeme ve mesleki alanda eşitlik;
- Kadınlar ve emekli aylıkları;
- Kadına karşı şiddet.

Çalışma yöntemleri; yasama teklifleri veya mevzuat taslaklarına ilişkin yorumlar içeren raporların hazırlanması (örneğin göçmen kadınlar, tehlikeli durumlar içerisindeki kadınlar, yarı zamanlı istihdam ve mesleki eşitlik konulu); bilgi ve değerlendirme raporlarının detaylandırılması; duruşma, kamu müzakereleri, uluslararası etkinlikler vb. başlatılması veya bunlara aktif şekilde katılımı içermektedir.

İlk kuruldukları dönemden beri delegasyonlar faaliyetlerini geliştirmiş ve yoğunlaştırmıştır. Örneğin 2007-2007 döneminde Ulusal Meclis Delegasyonu yılda iki ila üç rapor hazırlarken 2012-2014 döneminde yılda ortalama altı rapor yayınlamıştır. Bu da, kuruldukları dönemden beri delegasyonların rollerinin önem kazandığını göstermektedir. Delegasyonlar tarafından yapılan çok sayıda öneri hükümet tarafından göz önünde bulundurulmuştur. Örneğin yakın dönemde, kadın erkek eşitliği kanun taslağı bağlamında, delegasyon üyeleri tarafından öne sürülüp delegasyon başkanları tarafından sunulan ve Kamu Yatırım Bankasının (BPI) kadın girişimcileri desteklemesine imkan tanıyan özel tedbirler getiren bir değişiklik ele alınmıştır. Aynı durum toplumun yaşlanan nüfusa adaptasyonuna ilişkin kanun taslağı için de geçerlidir. Bu örnekte, yaşlılara özellikle de yaşlı kadınlara gösterilen şiddete ilişkin farkındalığın artırılması ve parlamentonun ulaşabildiği bilgilerin artırılması amacıyla cinsiyete dayalı veri toplama sisteminin geliştirilmesi konusunda delegasyon tarafından öne sürülen tavsiyeler kabul edilmiştir ⁽²¹⁾.

Her iki delegasyon da etkinliklerini en üst düzeye çıkarmak için birbirlerini tamamlamaya çalışmakta ve genellikle aynı konular üzerine rapor hazırlamaktadır. Görüşmeler esnasında kanun teklifleri iki kamara arasında gidip geldiğinden dolayı bu durum kaçınılmazdır. Halihazırda yasama gündeminde bulunmayan (henüz) konulara ilişkin izleme ve geleceğe yönelik araştırma çalışmaları da birbirini tamamlar nitelikte olup genellikle aynı konunun farklı yönlerini incelemektedir. Delegasyonlar bazı konuların gündeme getirilmesine, bazı konuların (örneğin cinsiyet eşitliği) henüz çözülmeden gündemden düşmesinin önüne geçmeye, politikaların nasıl uygulandığını izlemeye ve elde edilen çıktıların kadınlar açısından olumsuz olduğu durumları vurgulamaya, ayrıca parlamento içerisinde kadın haklarının savunmasına adanmış resmi bir arena kurulmasına yardımcı olmuştur.

21 <http://www.assemblee-nationale.fr/14/rap-info/i2694.asp>

Her iki delegasyon da siyasette cinsiyet eşitliğinin korunması ve geliştirilmesinde önemli bir rol üstlenmiş olup delegasyonlar tarafından hazırlanan raporlar (ve delegasyon üyeleri bu raporları sunarken yaptıkları konuşmalar için harcanan süre) kilit niteliktedir. Meclis içerisindeki delegasyon, Fransa seçim sisteminin farklı yönlerine ilişkin en az altı rapor taslağı hazırlamış olup, son bölgesel seçimlerde 'eşleştirmenin' kullanılması gibi bazı yeni tedbirlerin getirilmesi açısından faydalı olmuştur. Ayrıca bu delegasyon, cinsiyet eşitliğini zayıflatan önceki tedbirlere karşı çıkmak konusunda da sesini yükseltmiştir.

Ağ oluşturma sayesinde etkileme

Delegasyonlar, devlet idaresinde cinsiyet eşitliği perspektifinin etkisini desteklemektedir. Özellikle de kamu politikaları ve askıdaki mevzuatlara ilişkin değerlendirme ve önerileri hazırlayacakları dönemlerde cinsiyet eşitliği üzerinde çalışmalar yapan diğer kuruluşlarla da yakın çalışma içerisine girmektedir. Ulusal Meclis, Senato, Ekonomik, Sosyal ve Çevre Konseyi içerisinde bulunan kadın delegasyonlarının başkanları, cinsiyet eşitliğine ilişkin kamu müzakerelerini canlandırmak amacıyla kurulan *Haut Conseila l'Egalite entre les Femmes et les Hommes*'in (HCEfh) doğrudan üyesidir. HCEfh daha nötr bir araştırma işlevine sahip iken delegasyonların daha siyasi işlevleri bulunmakta ve mevzuatın gözden geçirilmesi ve uygulanmaya konmasına odaklanmaktadır.

Özellikle de Haut Conseil ve Meclis içerisindeki delegasyon arasında yakın bir işbirliği kurulmuş olup kurulan bu işbirliği ilk dönemlerde çok önemli bir bileşen olmuştur. Birçok kişinin bu iki organ arasında geçiş yapması da bu bağlantının göstergesidir. HCEfh yürütmeye bağlı olduğundan dolayı delegasyon yasama içerisinde kök salmıştır bununla birlikte bu organlar birçok durumda birlikte çalışmışlardır. Bu da etkin bir şekilde ağ kurulmasının bir sonucudur.

Bu bağlamda bakıldığında delegasyonun güçlü yönlerinden biri, güçlü aktörlerle birlikte çalışabilme ve üyelerini parlamento çalışmaları kapsamında güçlendirme becerilerinden kaynaklanmaktadır.

İrtibat için:

Claire Schmitt
Delegation aux droits des femmes et a l'egalite des chances
entre les hommes et les femmes (Kadın Hakları ve Kadın-Erkek
Fırsat Eşitliği Delegasyonu) Başkanı Catherine Coutelle'un
Yardımcısı
126 rue de l'Universite
75355 Paris cedex 07 SP
Fransa
+33 1 40 63 57 61
delegation.femmes@assemblee-nationale.fr

Detaylı Bilgi için:

<http://www.assemblee-nationale.fr/commissions/delf-index.asp>;

<http://www.senat.fr/commission/femmes/>;

Rapport d'information sur l'activite de la delegation de
l'Assemblee nationale en 2014: <http://www.assemblee-nationale.fr/14/rap-info/i2694.asp>.

Islah Edilen Siyasi Parti (SGP)

Hollanda — 2001-2014

Seçilme hakkının savunulması

Özet

2013 öncesine kadar SGP (Staatkundig Gereformeerde Partij veya Islah Edilen Siyasi Parti), İncil'i yorumlama şekline göre kadınları siyasi makam için aday olmaktan men etmesiyle Hollanda'daki siyasi partilerden ayrılmakta idi. Parti, kadınların hükümet veya yasama sorumluluğu almasının İncil'de belirtilen görevlerle çeliştiğini düşünmektedir. Kadın örgütlerinin kınamalarına rağmen Hollanda hükümeti duruma müdahale etmek istememiş, temel hakların çatıştığını belirtmiştir. Buna göre ayrımcılık yapılmaması ilkesi dini özgürlükle çatışmaktadır. Bunun neticesinde çok sayıda kadın örgütü eyleme geçerek bu durumu mahkemeye taşımıştır. Dört duruşmanın görüldüğü yedi yıllık hukuki savaşın ardından 2012 yılında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Hollanda Yüce Divanının SGP'nin içerisinde bulunduğu durumun temelinde yatan siyasi inanış ne olursa olsun ayrımcı ve kabul edilemez olduğuna dair kararına katıldığını belirtmiştir. SGP, iç kurallarını 2013 yılı içerisinde değiştirmiş ve partinin ilk kadın konsey üyesi Mart 2014'te Vlissingen'de seçilmiştir.

Hollanda SGP partisi, kadınların siyasi makamlar için seçilmesine imkan tanımayan aşırı muhafazakar ve inanca dayalı bir siyasi partidir. Hollanda hükümeti, bu durumu temel hakların çatışması olarak nitelendirdiğinden (ayrımcılık yapılmaması ilkesine karşılık dini özgürlük ve dernek kurma özgürlüğü) dolayı herhangi bir eylem yapmak konusunda kararsız kalmıştır. Bu sebeple de birçok kadın derneği Hollanda devletine karşı kanuni işlem başlatmıştır. Bir tanesi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine olmak üzere çok sayıda itiraz başvurusunu da içeren çok aşamalı mahkeme prosedürü neticesinde, 2012 yılında SGP'nin kadınları parti dışında bırakamayacağına dair nihai karar alınmıştır. Hukuki prosedür sonrasında SGP yürütme kurulu genel tüzüklerini değiştirmiş olup buna göre seçim düzeyi ne olursa olsun adayın cinsiyeti aday olma hakkını ortadan kaldırmamaktadır. Mart 2014'te, Vlissingen belediyesinde, SGP aday listesine ilk defa bir kadın aday eklenmiş ve bu aday konsey üyesi olarak seçilmiştir.

Bu örnek, kadınların siyasetten dışlanmasına karşı çıkmak konusunda sivil toplumun önemini göstermektedir. Bu girişim, kadınların siyasetteki temsilinin temellerini oluşturan ayrımcılıktan uzak ve eşit muamele hususlarının ele alınması

konusunda büyük önem taşımaktadır. Yine bu örnek, kadınların siyasete katılması önündeki engellerin kaldırılması ihtiyacına ışık tutmakta olup olumlu tedbirlerin alınması çerçevesinde tekrarlanabilir.

Birleşmiş Milletlerin Kınaması

Yakın zamana kadar Hollanda'daki siyasi partilerden biri diğer partilerden çok farklı şekilde hareket etmiştir. SGP (Staatkundig Gereformeerde Partij veya Islah Edilen Siyasi Parti), İncil'i yorumlama şekline göre kadınları siyasi makam için aday olmaktan men etmesi yönünden diğerlerinden ayrılmıştır. Parti, büyük eleştiriler almasına rağmen bu ilkesinden vazgeçmemiştir: 2001 yılında yapılan oturumda BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi (CEDAW), bu politikanın 1980 yılında Hollanda tarafından imzalanan CEDAW sözleşmesinin 7'nci Maddesine aykırı olduğunu açık ve net bir şekilde beyan etmiştir. CEDAW, Hollanda'nın bu durumu düzeltmek için eyleme geçmesini önermiştir.

'Komite endişeyle bildirmektedir ki Hollanda'da, parlamentoda temsil edilen ve Sözleşmenin 7c Maddesini ihlal ederek kadınları üyelikten men eden bir siyasi parti bulunmaktadır.

Bu örnek neden iyi bir örnek olarak kabul ediliyor ve kadınların siyasi hayatta ilerlemelerine nasıl bir katkısı var?

- ✓ Ayrımcı kurallara ve uygulamalara karşı yapılan eylemlerin değişikliğe yol açabileceğini kanıtlamaktadır.
- ✓ Kadın Derneklerinin kararlılık ve bağlılıklarının değişiklik için şart olduğunu göstermektedir.
- ✓ Siyasi partiler içerisinde halen mevcut olan ve kadınları siyasetten dışlayan engellerin kaldırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Komite, Devletin bu durumu ele almak için derhal tedbir almasını tavsiye etmekte olup, buna siyasi parti üyeliğinin 7'nci Maddede belirtilen yükümlülüklerle uygun hale getirilmesine dair mevzuatın kabul edilmesi de dahildir (22).

Hollanda devletinin eylemde bulunmak istememesi

Bununla birlikte Hollanda hükümeti, SGP'ye karşı herhangi bir eylemde bulunmayı reddetmiş ve 1999 yılından beri yaptığı gibi partiye sübvansiyon sağlamaya devam etmiştir. Devletin gerekçesi, Hollanda kanununun sözleşmeye uygun olduğu, dolayısıyla da değiştirilmesi gerekmediği fikrine dayanmaktadır. Benzer şekilde bakanlar kurulu da bu durumu farklı temel hakların çatışması (ayrımcılık yapılmaması ilkesine karşılık dini özgürlük ve dernek kurma özgürlüğü) olarak gördüğünden dolayı SGP'ye karşı harekete geçmek istememiştir. Hükümet partiye yasak getirmeyi veya ceza vermeyi reddetmiş ve kanunun SGP tarafından yapılan ayrımcılıkla mücadele edecek kadar güçlü olduğunu öne sürmüştür. Bu tepki çok fazla eleştiri toplamıştır. CEDAW tavsiyesinin reddedilmesi, uluslararası yasal düzenin zayıflatılması olarak görülmüştür. Sözleşmenin yorumlanması ve sözleşmeye uygun şekilde hareket edilmesini denetleyen Hollanda değil CEDAW'dır.

SGP ayrımcılığına karşı ilk protestolar

SGP uygulamasına ilişkin şahsi şikayetler 1980'li ve 1990'lı yıllarda başlamış olup 'yatay' nitelikteki bu ayrımcılık iddiaları yasal açıdan başarısız olup reel bir değişiklik yapılmasına sebep olmasa da partinin pozisyonunun sorgulanmasında önemli bir rol oynamıştır.

22 http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/cedaw25/TheNetherlands_Final.htm

1980'li yıllarda reform geçmişine sahip Grabijn-Van Putten

isimli bir kadın, partinin içerisinde bulunduğu durumun anayasaya aykırı olduğunu ifade ederek kendisine parti kurulunda oy hakkı verilmez ise partiyi mahkemeye vermekle tehdit etmiştir. Uzun yıllar süren anlaşmazlık sonrasında 2001 yılında Sayın Putten, davasını Eşit Muamele Komisyonuna sunmuş fakat Komisyon bu davanın kendi yetkisi dışında kaldığını beyan etmiştir.

1993 yılında Deventer'den gelen birçok kadın, polise SGP tarafından ayrımcılık yapıldığına dair ifade vermiş fakat konu ile ilgili bir eylem gerçekleştirilmemiştir. Aynı durum 1995 yılında bir kadının, partinin temel dayanaklarına uygun olmaması sebebiyle üye olarak kabul edilmemesi neticesinde yaptığı itiraz için de geçerlidir. İtiraz olumsuz kararlar sonuçlanmış, Hague Bölge Mahkemesi SGP'nin ayrımcı bir tavır takınmış olmasına rağmen bu ayrımcı tavrının suç teşkil etmediği kararına varmıştır.

Kadınların dışlanmasıyla mücadele etmek ve değişiklik yapmak için daha organize ve uyumlu bir eylem gerçekleştirilmesi gerekmiştir. Hollanda'da insan hakları ile ilgilenen STK'ler ve kadın hakları üzerinde çalışmalar yapan dernekler, hükümetin CEDAW Komitesinin önerilerini uygulamayı reddetmesi üzerine bir sonraki adımı atmıştır.

Kadın hakları dernekleri: Yedi yıl süren davalar

Bu çıkmaz ile karşılaşan çok sayıda kadın derneği, Hollanda devletine karşı yasal işlem başlatmıştır. Yasal işlem başlatan dernekler, ülkede insan ve kadın haklarını savunan en önemli 10 kuruluşu kapsamakta olup Hollandalı kadınların hukuki durumunu iyileştirmeye yönelik yasal işlemleri desteklemek üzere özel olarak kurulmuş olan Clara Wichmann Emsal Dava Vakfı (Stichting Proefprocessenfonds Clara Wichmann) tarafından yönlendirilmiştir. Hollanda Kadın Menfaatleri Derneği, Kadın Emeği ve Eşit Vatandaşlık, Kadın Ağları Derneği ile Uluslararası Hukukçular Komisyonu Hollanda Bölümü de bu süreçte yer almıştır.

İtiraz başvurularında dernekler, SGP'nin, erkek ve kadınlara karşı eşit muameleye ve kadınların siyasi hayata katılımına ilişkin temel hakları ihlal ettiğini, dolayısıyla da ayrımcılığın önlenmesi hususunda toplumun genel menfaatini korumadığını öne sürmüşlerdir. STK'ler, SGP tarafından yapılan uygulamaları, Hollandalı tüm kadınların ayrımcılıktan korunma haklarının ihlali olduğunu öne sürmüştür.

Bölge Mahkemesinin Eylül 2005 tarihli kararı, kadınların parti üyeliğinden mahrum bırakılmasının Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesinin (CEDAW) ihlali olduğu kararını vererek devletin SGP'ye sübvansiyon vererek hukuka aykırı şekilde davrandığı ve SGP'ye verilen kamu finansmanının askıya alınması gerektiği sonucuna varmıştır. Hollanda'daki siyasi partiler, devletten, üç kriter çerçevesinde finansman almakta olup bu karar, parti için yılda yaklaşık 800.000 Avro kayıp anlamına gelmektedir. Söz konusu kriterler şu şekilde sıralanabilir: Parlamentoda temsil edilen tüm partilere belirli bir meblağ verilir; kazanılan koltuk sayısına göre ek finansman sağlanır; katılımcı parti üyesi sayısına bağlı olarak başka bir meblağ ödenir. Devlet bu karara itiraz etmiştir.

Bu baskı karşısında 2006 yılında SGP, kadınları parti üyesi yapmak için ilkeleri üzerinde değişiklik yapmış ve 2007 yılından itibaren parti kadın üyeleri kabul etmiş olsa da devlette makam almak üzerine seçime katılmalarına izin vermemiştir. Fakat davacılar SGP'nin, kadınların da makam için seçilebilmelerini sağlayacak şekilde kanun değişikliğine gitmesini talep etmişlerdir. İlk etapta bu hususta başarılı olamamaları da bu karara itiraz etmişlerdir.

Temyiz mahkemesi 20 Aralık 2007 tarihinde Hollanda devletinin SGP'ye karşı harekete geçmesi gerektiği kararını vermiştir; buna göre kadınların bu siyasi partiden seçime girmelerinin sağlanması gerekmektedir. Devlet, CEDAW'ın

tavsiyesine cevaben belirttiği yasal dayanaklara dayanarak bu kararlara da itirazda bulunmuştur. 09 Nisan 2010 tarihinde Yüce Divan, devletin kadınlara karşı ayrımcılığı tolare edemeyeceğini ve SGP'ye karşı hareket etmesi gerektiğini belirterek itirazı reddetmiştir.

Buna cevaben SGP Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine şikayette bulunmuş ve kendi ilkeleri çerçevesinde hareket etme hakkına sahip olması gerektiğini iddia etmiştir. Fakat 10 Temmuz 2012 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, ilkeleri göz önünde bulundurulsa dahi SGP'nin kadınları dışlayamayacağı kararını almıştır. Mahkeme şikayetin açık ve net bir şekilde asılsız olduğu için kabul edilemeyeceği kararına varmıştır.

Partinin kurallarını değiştirmesi

2013 yılına gelindiğinde SGP Hollanda Yüce Divanının ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararına uygun şekilde hareket etmiştir. SGP yürütme kurulu, partinin genel tüzüklerini; kent konseyi seçimleri, devlet ve il düzeyindeki seçimler, Temsilciler Meclisi seçimleri, Senato veya Avrupa Parlamentosu seçimlerine giren adayların, cinsiyetleri sebebiyle adaylıktan mahrum edilemeyeceği şekilde tadil etmiştir. Bu değişiklik 01 Nisan 2013 itibarıyla geçerlilik kazanmış olup bu tarihten itibaren SGP üyesi kadınların kendi partileri adına adaylıklarını koyabileceğini somut bir biçimde beyan etmektedir. Kabine ile yapılan mektup teatisi ve SGP'nin yürütme kurulu ile yapılan görüşmeleri de beraberinde getiren bu kararın ardından SGP'nin aday gösterme prosedürü, Yüce Divan tarafından da şart koşulduğu şekilde kanuna uygun hale getirilmiştir. Bu da devletin ayrıca bir tedbir alması gerektiğini ortadan kaldırmıştır.

Mart 2014'te, Vlissingen belediyesinde, SGP aday listesine ilk defa bir kadın aday (Lilian Janse) parti lideri olarak eklenmiş ve bu aday konsey üyesi olarak seçilmiştir.

Değişikliğin savunulması

Bu örnek, kadınların siyasetten dışlanmasına karşı çıkmak konusunda sivil toplumun önemini göstermektedir.

Uzun bir süre boyunca SGP'nin ayrımcı eylemleri nispeten tartışılmadan kabul edilmiştir. Fakat son on yıllık dönemde kadın ve insan haklarını savunan birçok grup, bu uygulamaların uluslararası kanunu ihlal ederek kadınlara karşı ayrımcılık yapıldığı gerekçesiyle hem SGP'nin kadınları dışlayan kurallarına hem de SGP'ye verilen devlet sübvansiyonuna karşı çıkmak için yasal adımlar atmıştır. Kadın hakları ile ilgili çalışmalar yapan kuruluşlar, devleti bu ayrımcı uygulamaya bir son vermeye zorlamak için çalışmıştır. Uzun yıllar süren bu hukuki savaş kamunun dikkatini çekmiş, konu ile ilgili tartışmaları artırmış, parti üyeliğinin kadınlara açılmasını sağlamış ve en nihayetinde parti kurallarının kadınların da seçimlere aday olmasını sağlayacak şekilde değiştirilmesiyle sonuçlanmıştır.

SGP'nin ayrımcı seçim prosedürünün altüst edilmesini sağlayan tek sebep, 2005 yılından beri bu davayı azimle mahkemelerde takip eden bir grup kadın derneğinin sebatı ve konuya duyduğu bağlılıktır. Bu hukuki başarı, kadın haklarının kararlı bir şekilde savunulmasının, resmi makamlarla uzlaşmazlık olsa dahi, oldukça somut sonuçlar verebileceğini göstermektedir.

Bu girişim, kadınların siyasetteki temsilinin temellerini oluşturan ayrımcılıktan uzak ve eşit muamele hususlarının ele alınması konusunda büyük önem taşımaktadır. Bu örnek, kadınların siyasete katılmasının önündeki engellerin kaldırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

İrtibat için:

Sn. Dr. Anniek de Ruijter,
Clara Wichmann Fonds
info@clara-wichmann.nl

Detaylı Bilgi için:

YouTube videoları: <http://www.clara-wichmann.nl/proefprocessen/2002/sgp-zaak>;

SGP — Staatkundig Gereformeerde Partij (İslah Edilen Siyasi Parti): <https://www.sgp.nl/>;

Mahkeme kararları: <http://www.clara-wichmann.nl/proefprocessen/2002/sgp-zaak>;

CEDAW ülke raporları: <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/reports.htm>;

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi. Karar. Başvuru no. 58369/10. Staatskundig Gereformeerde Partij ile Hollanda arasında. 10 Temmuz 2012;

Jaco van den Brink and Hans-Martien ten Napel (2013) The Dutch Political Reformed Party (SGP) and Passive Female Suffrage: A Comparison of Three High Court Judgments From the Viewpoint of Democratic Theory. Yayınlandığı Yer: Utrecht Journal of International and European Law -Merkourios 2013, Cilt 29 / Sayı 77;

Oomen, Barbara M., Guijt, Joost and Ploeg Matthias (2010). 'CEDAW, the Bible and the State of the Netherlands: the struggle over orthodox women's political participation and their responses' Yayınlandığı Yer: Utrecht Law Review. Cilt 6, Sayı 2 (Haziran) 2010, <https://www.utrechtlawreview.org/index.php/ulr/article/viewFile/129/129>;

<https://www.thebureauinvestigates.com/2012/01/30/analysis-judging-the-european-court-of-human-rights/>

Kadınlar için Getirilen %40'lık Zorunlu Kota

İspanya — 2007-2015 İşe yarayan seçim kotaları

Özet

İspanya, 2007 yılında siyasi partilerin tüm seçimler için aday listelerinin en az %40'lık bölümünü kadın adaylara ayırmalarını şart koşan bir kanun çıkarmıştır. Bu kanunun iki özelliği, etkinlik açısından büyük önem taşımaktadır. Bunlardan birincisi, kabul edilen tedbirin etkin yaptırımlar içermesidir. Diğer bir deyişle bu kurala uymayan listeler kabul edilmemektedir. İkincisi de kanunun, kadınların seçim kazanamayacak pozisyonlar olan liste altlarına yerleştirilmesini önleyecek şekilde yapılandırılmış olmasıdır çünkü %40'lık kota yalnızca listenin geneli için değil beş kişilik aday gruplarının her biri için de uygulanmaktadır.

Bu kanun seçilen kadın sayısında istikrarlı bir artış ile sonuçlanmış olup ilginç bir şekilde yalnızca sosyalist PSOE'de değil daha önceki dönemlerde kotalara karşı çıkan muhafazakar Halkın Partisinde (PP) de seçilen kadın aday sayısında artış gözlemlenmiştir.

Bu örnek, İspanya'da 2007 yılında uygulanmaya başlayan zorunlu seçim kotalarına dair kapsamlı bir örnektir. Kotalar; kadın ve erkeklerin ekonomik, sosyal ve siyasi karar alma süreçlerinde dengeli bir şekilde (her cinsiyetten en az %40 en fazla %60 oranında katılım) yer almasını destekleme amacını taşımaktadır. Uygulama, kota mevzuatı tasarımına ilişkin iyi bir örnek niteliğinde olup bu bağlamda 'fermuar sistemi' getirmekte ve kota şartlarına uygun olmayan seçim listelerinin

onaylanmaması temeline dayanan etkin yaptırımlar içermektedir. Uygulama, seçilen kadın sayısının istikrarlı bir şekilde arttığını da göstermektedir. Anayasal reform gerektirmemesi, kota mevzuatının getirilmesini kolaylaştırmıştır. Sivil toplum ve kamuoyu da bu uygulamayı kuvvetle desteklemektedir. Uygulama aktarılabılır nitelikte olup etkin uygulama mekanizmalarının önemini göstermektedir.

Bu örnek neden iyi bir örnek olarak kabul ediliyor ve kadınların siyasi hayatta ilerlemelerine nasıl bir katkısı var?

- ✓ Tedbir yenilikçi olup detaylı şekilde düşünülerek tasarlanmıştır.
- ✓ Kotaya uygun olmayan listelerin reddilmesi gibi yaptırımlar içeren etkin bir uygulama mekanizmasına sahiptir.
- ✓ Kadınların seçim organlarına girmelerini sağlar: 40/60 şartı yalnızca seçim listelerinin genelinde değil, listelerdeki her beş kişilik grup için de sağlanmalıdır. Bu sayede kadınlar yalnızca seçilme şansı olmayan liste sonu pozisyonlara yerleştirilemez.
- ✓ Zorunlu kota kamuoyunun isteğine uygundur ve sivil toplum tarafından desteklenmiştir.
- ✓ Kota sistemi, seçilen siyasetçiler arasındaki kadın sayısının istikrarlı bir şekilde artmasıyla sonuçlanmıştır.
- ✓ Model diğer ülkeler için de geçerli olup aktarılabılır niteliktedir.

Geçmişteki rakamlar da iç açıcı

İspanya'da 2007 yılında tüm seçimler için hazırlanan seçim liselerine kadınlar için %40'lık zorunlu kota getirilmesi öncesinde dahi siyasi karar alma süreçlerinde yer alan kadın sayısı nispeten yüksektir. Aşağıdaki grafik de bu durumu göstermektedir: 2004 genel seçimleri sonrasında parlamentonun avam kamarası olan Temsilciler Meclisi üyelerinin %36'sı kadınlardan oluşmuştur. Temsilciler Meclisi üyeleri, kapalı ve bloke listelerin kullanıldığı d'Hondt sistemi çerçevesinde orantılı temsil yöntemiyle seçilmektedir. Bu sayede seçmenler, genel olarak bir siyasi parti için (etkin bir biçimde) oy vermekte ve parti adaylarının seçim sırası üzerinde herhangi bir etki sahibi olmamaktadır.

Temsilciler Meclisi, 52 seçim bölgesi (50 il artı Ceuta ve Melilla isimli iki Kuzey Afrika sınırı) arasında bölünmüş 350 koltuktan oluşmakta olup seçim bölgelerine ayrılan koltuklar Ceuta ve Melilla için bir iken Barselona için 31, Madrid için 34 olacak şekilde değişiklik göstermektedir. Ülke genelinde değil, 52 seçim bölgesinin her birinde %3'lük eşik kullanılmaktadır. Bu özellikler, seçim sisteminin büyük partileri ve coğrafi açıdan yoğun destek alan partileri destekleme eğiliminde olduğunu göstermektedir.

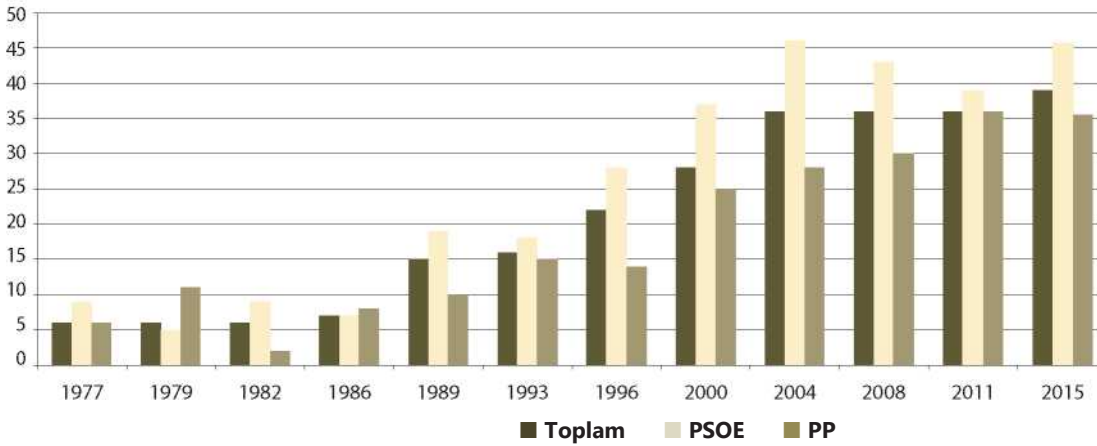
İki ana siyasi partinin cinsiyet profilleri ise birbirinden farklıdır:

2004 yılı genel seçimleri sonrasında İspanya Sosyalist İşçi Partisini (Partido Socialista Obrero Español, PSOE) temsil eden parlamento üyelerinin %43'ü kadın iken, muhafazakar Halkın Partisindeki (Partido Popular, PP) kadın oranı %30'da kalmıştır.

1980'li yılların sonu ile 2007 yılında kadınlar için zorunlu kota getirilmesi arasında kalan dönemde seçilen kadın sayısındaki istikrarlı artışın sebebi, sol görüşe sahip olan partilerin kadınlar için gönüllü olarak kota getirmeleridir. Örneğin merkez solcu PSOE 1988 yılında kadınlar için %25'lik kota getirmiş olup 1997 yılında kotayı %40'a çıkarmıştır. 2001 yılında parti, 1985 Genel Seçim Kanununu ıslah etmek amacıyla bir teklif sunmuştur. Parti tarafından sunulan ilk teklif tartışılıp reddedilse de sonraki dönemde yapılan reformların önünü açmış ve kadınların katılımına ilişkin adım atmaları konusunda diğer parti ve bölgelere örnek olmuştur. Temmuz 2002'de, Balear Adaları ve Kastilya-La Mancha bölge parlamentoları, bölgesel seçim listeleri için fermuar yöntemini zorunlu hale getirmiştir. O dönemde sol görüşlü partiler parlamentonun her iki bölümünde de üye sayısı açısından çoğunluk konumundadır.

Kota reformları konusunda PSOE Kadınlar Komitesi tarafından gerçekleştirilen başarılı lobi çalışmaları ve feminist sosyal seferberlik, kotaların yasal olarak kabul edilmesi sürecinde önemli bir rol oynamıştır.

İspanya Temsilciler Meclisindeki kadın yüzdesi, toplam ve parti bazında (PSOE, PP) 1977-2015

Genellikle en üst parti düzeyinde kurulan Kadın Komiteleri, partilerin seçim listelerini hazırlayan bölümlerine temsilciler gönderir. Akademik literatürde, bu temsilcilerin parti listelerini kota şartlarına uygun hale getirmek ve kadınların büyük bir kısmını kazanabilecek pozisyonlara almak konusunda kilit bir rol üstlendiği örnekler bulunmaktadır (23).

Siyasi partiler, siyasi karar alma süreçlerinin bekçileridir. İspanya sisteminde olduğu gibi kapalı ve bloke listelerin kullanıldığı orantılı seçim sistemlerinde (lordlar kamarası veya Senato için yapılan seçimler hariç olmak üzere) partiler, seçmenlerin seçim için kullandıkları listeleri hazırlar. Bu sebeple de kadınların siyasi karar alma süreçlerine katılımlarının artırılması için, parti içerisinde kadın katılımını teşvik eden kişilerin organizasyonun en üst düzeylerinde yer alması önem taşımaktadır.

Sol görüşlü partiler tarafından kabul edilen kotalar, muhafazakar PP içerisinde kötü bir etkiye sahip olmuş ve parti her türlü kotaya şiddetle karşı çıkmıştır. Özellikle de Seçim Kanununun kabulü sonrasında, kadın adaylar konusunda PSOE ve PP arasındaki fark önemli ölçüde azalmıştır.

Beş iyi uygulama özelliği

23 Örneğin bakınız: Jenson, J. and Valiente, C. 2003: Comparing Two Movements for Gender Parity. In L. Banaszak, K. Beckwith and D. Rucht (eds), Women's Movements Facing the Reconfigured State, Cambridge: Cambridge University Press, pp. 69-93.

İspanya Cinsiyet Eşitliği Kanunu (3/2007 22 Mart 2007 tarih ve 3/2007 sayılı esas teşkilat kanunu), diğer hükümlerin yanısıra, partilerin tüm seçim listelerine her iki cinsiyetten de en az %40

en fazla %60 oranında aday koymasını şart koşturmaktadır. Bu orana, her bir listede alt alta yer alan beş pozisyonluk gruplar içerisinde de riayet edilmelidir. Bu şart, halihazırda yürürlükte olan %40'lık kadın aday kotasıdır. Merkez solcu PSOE yönetimi çerçevesinde geçirilen bu kanunun birçok kuvvetli noktası bulunmaktadır.

Öncelikle bu kanun etkili yaptırımlar içermektedir çünkü kota şartını karşılamayan seçim listeleri seçim makamları tarafından kabul edilmemektedir.

İkinci olarak tedbir siyasi partilerin suistimalini önleyecek şekilde tasarlanmıştır; bu bağlamda 40/60 oranı yalnızca seçim listelerinin geneli için değil, her listedeki beş pozisyonluk gruplar için de uygulanmaktadır. Bu şart, partilerin %40 oranındaki kadın adayların liste sonuna alınması böylece kadın adayların büyük bir kısmının kazanma şansı olmayan pozisyonlara getirilmesi gibi kötü uygulamalara girişmesini önlemektedir. Bu tedbir İspanya'da geçerli olan, kapalı ve bloke parti listelerinin kullanıldığı orantılı seçim sistemleri açısından özellikle önem taşımaktadır.

Üçüncüsü, bu kanunun kabul edilmesi, anayasa üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmasını gerektirmemiştir. Anayasa üzerinde değişiklik yapılması çok daha karmaşık bir süreç olabilir.

Dördüncüsü, bu kota kamuoyuna uygundur. Kotanın kabulü öncesinde İspanya'da yaşayan yetişkin erkeklerin %58'i ve yetişkin kadınların %75'i, tüm partilere kadınlar için zorunlu kota getirilmesini desteklemiştir (24).

Son olarak bu kota, kotalara şiddetle karşı çıkmış olan PP temsilcileri arasındaki kadın sayısının artmasına vesile olmuştur. Yukarıdaki grafikte de görüldüğü üzere 2004 yılında (tedbirin kabulü öncesinde), Temsilciler Meclisinin PP üyelerinin %28'i kadındır. Kotanın getirilmesi sonrasında bu oran 2008 yılında %30'a, 2011 yılında ise %36'ya çıkmıştır. Buna ek olarak kota, kadınların siyasi karar alma süreçlerine katılımının azalmasını da önlemiştir (25).

24 Centro de Investigaciones Sociológicas. 2006. Çalışma No.2,636 (Mart). www.cis.es (erişim tarihi: 22 Ekim 2014), Mart 2006 verileri.

25 PSOE (ayrıca diğer sol görüşlü partiler olan Birleşik Sol ve Podemos) 2015 seçimlerinde fermuar yöntemini kullanmış olup liste genelinde kadınlar ve erkekler sıra ile yer almıştır.

Etkin bir tedbir

Kota tasarımının, kadınların siyasi makama gelmesine imkan tanımak açısından önem taşıdığına dair kanıtlar bulunmaktadır. İspanyol kota sistemi içerisine yerleştirilen etkin yaptırımlar ve 'fermuar' sistemi gibi unsurların, bu sistemin başarılı olmasına katkıda bulunduğu açıktır. Son yıllarda İspanya, kadın siyasetçi oranı en yüksek olan Üye Ülkelerden biri haline gelmiş olup halen de bu konumunu korumaktadır. Parlamento Üyesi kadın yüzdesi İspanya'dan az da olsa yüksek olan ülkeler İsveç (%43.6) ve Finlandiya'dır (%41.5). Buna ek olarak bölgesel ve belediye düzeylerinde de kadınların siyasi alanda temsil edilme oranı önemli ölçüde yükselmiş olup bunun sebebi kısmen seçim kotaları olabilir çünkü Kanun bölgesel ve yerel de dahil olmak üzere tüm seçimler için geçerlidir.

Kota tedbiri, seçim ile göreve gelen siyasi karar alıcılar arasındaki kadın oranının (tüm seçimlerde) en az %40'a çıkarılması olup uzmanlar kota uygulamasını genellikle olumlu değerlendirmektedir⁽²⁶⁾. Tedbirin uygulanışı, tüm seçimler öncesinde listelerin tamamının %40'lık kotaya uygun olduğunu doğrulayan seçim makamları tarafından izlenmektedir.

Yukarıda da belirtildiği üzere kota tedbirine uygun şekilde hareket edilmemesi halinde uygulanan yaptırımlar (kotaya uymayan listelerin reddedilmesi) ve tedbirin dikkatli bir şekilde tasarlanması (listelerin her birinde, her beş pozisyondan oluşan grup için 40/60 oranına riayet edilmesi) olmak üzere iki kilit faktör bu tedbirin hedefine ulaşmasına imkan tanımıştır. Anayasal reforma gerek duyulmaması ve partilerin kadın kolları tarafından yürütülen güçlü feminist hareketler (bu hareketler eşitliği başarılı bir şekilde savunmuş, bu sayede de kamuoyunu etkileyerek seçimlere kadınlar için zorunlu kota getirilmesine yönlendirmiştir) gibi faktörler bu tedbirin onaylanmasını kolaylaştırmıştır.

26 Kenny, Meryl, ve Tània Verge, Decentralization, political parties, and women's representation: Evidence from Spain and Britain. *Yayınlandığı Yer: The Journal of Federalism* 43 (1), 2013, pp. 109-128; Valiente, Celia, Women in parliament: The effectiveness of quotas, *Women and legislative representation: Electoral systems, political parties, and sex quotas*, 2012, pp. 129-139; Verge, Tania, Institutionalizing gender equality in Spain: From party quotas to electoral gender quotas. *West European Politics* 35 (2) March 2012, pp. 395-414; Verge, Tania, Regulating gender equality in political office in Southern Europe: The cases of Greece, Portugal and Spain. *Representation* 49 (4), 2013, pp. 439-452; Verge, Tania, and Maria de la Fuente, Playing with different cards: Party politics, gender quotas and women's empowerment. *International Political Science Review* 35 (1), 2014, pp. 67-79.

İrtibat için:

İspanya'da, kadın kotaları konusunda akademik alanda uzman olan kişi:

Tania Verge
Doçent, Siyaset ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı
Universitat Pompeu Fabra
Ramon Trias Fargas 25-27
08005 Barcelona
İspanya
+34 93 542 28 36
tania.verge@upf.edu

Bu konuda akademik alanda uzman olan bir başka kişi:

Emanuela Lombardo
Doçent
Siyaset Bilimi ve İdare II Anabilim Dalı
Universidad Complutense de Madrid
Campus de Somosaguas
28223 Madrid
İspanya
+34 91 394 26 24
elombardo@cps.ucm.es

Detaylı Bilgi için:

Centro de Investigaciones Sociológicas. 2006. Çalışma No. 2,636 (Mart). www.cis.es (Erişim Tarihi: 22 Ekim 2014);

Instituto de la Mujer (Kadın Enstitüsü),

Mujeres en cifras (Sayılarla Kadınlar), 2014, www.inmujer.gob.es;

Kenny, Meryl, ve Tania Verge, 'Decentralization, political parties, and women's representation: Evidence from Spain and Britain.' *Yayınlandığı Yer: The Journal of Federalism* 43 (1), 2013, pp. 109-128;

Valiente, Celia. 2012. 'Women in parliament: The effectiveness of quotas.' *Yayınlandığı Yer: Women and legislative representation: Electoral systems, political parties, and sex quotas*. Ed.: Manon Tremblay, 129-139. Houndmills: Palgrave Macmillan;

Verge, Tania, 'Regulating gender equality in political office in Southern Europe: The cases of Greece, Portugal and Spain.' *Representation* 49 (4), 2013, pp. 439-452;

Verge, Tania, 'Institutionalizing gender equality in Spain: From party quotas to electoral gender quotas.' *West European Politics* 35 (2) March 2012, pp. 395-414;

Verge, Tania ve Maria de la Fuente, 'Playing with different cards: Party politics, gender quotas and women's empowerment.' *International Political Science Review* 35 (1), 2014, pp. 67-79;

Lombardo, Emanuela. 2009. 'Spanish policy on gender equality: relevant current legislation and policies'. *Not. Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve Cinsiyet Eşitliği Komitesi tarafından talep edilen doküman*. <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110720AT-T24572/20110720ATT24572EN.pdf>;

Alnevall, Christina. 2011. Case Study Spain: Success and obstacles on the path to parity democracy. Yayınlandığı Yer: *Electoral Gender Quota Systems and their implementation in Europe. Study Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve Cinsiyet Eşitliği Komitesi tarafından talep edilen doküman*.

[https://www.ndi.org/files/Electoral %20Gender %20Quota %20Sys- tems %20and %20Implem_Europe.pdf](https://www.ndi.org/files/Electoral%20Gender%20Quota%20Systems%20and%20Implem_Europe.pdf);

Verge, Tania, Espirito-Santo, Ana. 2014. 'Interactions between party and statutory quotas: Gendered political recruitment after quota adoption in Portugal and Spain'. 2014 Avrupa Siyasi Araştırmalar Konsorsiyumu (ECPR) Ortak Çalıştay Oturumlarında sunulan çalışma, Salamanca, 10-15 Nisan 2014. <http://www.ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/60b2708b-9b1e-4908-8fbe-160abff86ce6.pdf>;

Verge, Tania ve Ana Espirito-Santo (2016), 'Interactions between Party and Legislative Quotas: Candidate Selection and Quota Compliance in Portugal and Spain', *Government and Opposition* 51 (3) (in press);

quotaProject: Global Database of Quotas for Women. IDEA, IPU, Department of Political at Stockholm University <http://www.quotaproject.org/aboutProject.cfm>;

Resim: Madrid'te bulunan İspanya parlamentosu. Reuters/Che- ma Moya.

AB YAYINLARINA ERİŞİM

Ücretsiz yayınlar:

- Bir Nüsha:
AB Kütüphanesi üzerinden (<http://bookshop.europa.eu>);
- Birden fazla nüsha veya poster/harita:
Avrupa Birliği temsilcilerinden (http://ec.europa.eu/represent_en.htm); AB üyesi olmayan ülkelerin delegasyonlarından (http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm); Europe Direct bilgi merkezi üzerinden (http://europa.eu/europedirect/index_en.htm) veya 00 800 6 7 8 9 10 11 (AB'nin herhangi bir yerinden ücretsiz olarak aranabilecek telefon hattı) numaralı hattı arayarak (*).
(* Verilen bilgiler ve aramaların büyük bir kısmı ücretsizdir (bununla birlikte bazı operatörler, telefon kulübeleri veya oteller ücret talebinde bulunabilir).

Ücretli yayınlar:

- AB Kütüphanesi üzerinden (<http://bookshop.europa.eu>).

<http://eige.europa.eu>

MH-04-15-104-EN-N

Yayınlar Ofisi